

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA HISTORIE

Bc. FILIP GREGOR

**ŽIVOTNÍ OSUDY FRANTIŠKA LANČÍKA
(1886–1976)**

**ÚSPĚCHY I PROHRY RAKOUSKO-UHERSKÉHO NÁMOŘNÍKA,
PŘEROVSKÉHO STAROSTY A ÚČASTNÍKA DRUHÉHO ODBOJE**

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: PhDr. Karel Podolský

Olomouc 2019

Motto:

„Sbírejte pečlivě svědectví o těch, kteří tu již s námi nejsou. Jednoho dne bude dnešek minulostí, bude se mluvit o veliké době a o bezejmenných hrdinech, kteří tvořili historii. Chtěl bych, aby se vědělo, že nebylo bezejmenných hrdinů, že byli lidé, kteří měli své jméno, svou tvář, své touhy a své naděje.“¹

JULIUS FUČÍK

---

¹ Citát z knihy VOŽDA, Gustav: *Nebylo bezejmenných hrdinů. Část I. Město Přerov*. Přerov 1985, s. 3.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou magisterskou diplomovou práci vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a veškeré použité informační zdroje jsem řádně uvedl do závěrečného soupisu použitých pramenů a literatury.

V Olomouci, dne 26. dubna 2019

.....

Bc. Filip Gregor

Velice děkuji mému vedoucímu práce PhDr. Karlu Podolskému za konzultace a poskytnutí mnoha cenných rad během zpracování mého tématu. Poděkování patří také pracovníkům archivů, ve kterých jsem prováděl výzkum. Zvláště děkuji za konzultace řediteli přerovského archivu PhDr. Jiřímu Lapáčkovi a PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D. z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Práce by se neobešla rovněž bez konzultací a zpřístupnění pramenů uložených v Muzeu Komenského v Přerově. Zde bych chtěl poděkovat zejména Mgr. Heleně Kovářové, Mgr. Šárce Krákorové Pajůrkové a Mgr. Markétě Strakové, Ph.D.

Velmi cenné z hlediska výzkumu byly také rozhovory s pamětníky. Jmenovitě patří poděkování blízkým známým Františka Lančíka panu Zbyňku Černoškovi a panu Vladimíru Hučínovi, dále vzdálené příbuzné Františka Lančíka paní Haně Lančíkové, pravčickému kronikáři panu Miroslavu Rozkošnému, hulínskému kronikáři panu Vlastimilu Úlehlovi a dalším jednotlivcům, kteří mně poskytli podnětné rady a pomoc.

V neposlední řadě také děkuji své rodině za veškerou podporu, která mi byla projevována.

Obsah

Úvod.....	7
Prameny a literatura.....	9
Prameny.....	9
Literatura	14
1. Počátky formování politických postojů Františka Lančika (1886–1918)	17
1.1 Dětství	17
1.2 Školní a profesní léta.....	19
1.3 Služba v rakousko–uherském námořnictvu.....	21
1.4 Na vlnách Adrie v průběhu první světové války	23
2. Profesní směřování Františka Lančika před zvolením do úřadu starosty města Přerova (1918–1938)	26
2.1 Přerov v letech popřevratových.....	26
2.1.1 Členem sociálně demokratické strany	28
2.2 Přerov v polovině dvacátých let	30
2.2.1 Tajemníkem přerovské pobočky sociálně demokratické strany	31
2.3 Přerov před zásahem hospodářské krize	32
2.4 Přerovským radním a zastupitelem v průběhu hospodářské krize	33
2.4.1 Zemským zastupitelem v Brně	38
3. Za Republiku! František Lančík jako předválečný přerovský starosta a aktivní účastník druhého odboje (1938–1945).....	42
3.1 V úřadu starosty města Přerova.....	42
3.1.1 Spolková činnost.....	54
3.2 Odbojová činnost a přechod do zahraničního vojska.....	55

4. Nenaplněné ideály a nucený odchod z politického života (1945–1976)	71
4.1 Druhým místopředsedou ONV v Podbořanech.....	71
4.2 (Ne)radostné stáří	79
Závěr.....	82
Seznam pramenů a literatury	84
Seznam zkratk	91
Abstract.....	92
Textové a obrazové přílohy	94
Anotace.....	115

Úvod

„Klidné, vyrovnané povahy, charakterní, značných životních zkušeností a praktických názorů, svědomitý, pilný a pracovitý bez osobních zájmů, dobrého vlivu na okolí.“² Právě tyto vlastnosti charakterizují to, jaký František Lančík byl. Ačkoli se jednalo o osobnost s velice zajímavým, ovšem ne jednoduchým životním osudem, nedostalo se jí podrobnějšího zpracování vyjma několika medailonků (viz níže). Proto si tato práce klade za cíl detailnější zpracování životních osudů Františka Lančíka, které jsou spjaty nejenom s profesními úspěchy, vyplývajícími ze členství v sociálně demokratické straně, ale i prohraní, spojenými se ztrátou rodinných příslušníků v průběhu druhé světové války, s čímž se až do konce života velmi těžce vyrovnával.

Prostřednictvím popisu jeho životních osudů charakterizujeme Lančíka coby námořníka, funkcionáře a odbojáře. S tímto vymezením úzce souvisí stanovená výzkumná otázka hledající kritéria, která formovala jeho osobnost a pomohla mu v karierním postupu. Jedním z těchto kritérií je členství v politické straně. Být totiž jejím členem bylo ve sledovaném období i jistým životním stylem. Takový člověk často působil v celé řadě se stranou propojených spolků (politických a kulturních), četl či odebíral její tisk, popřípadě se účastnil akcí, které strana pořádala. Tato přílišná veřejná aktivita ale mohla být jednou z příčin, jak uvádí Marie Macková, proč po takových lidech zůstalo jen velmi málo pramenů soukromé povahy, např. deníky.³ S tímto se potýkáme i v tomto případě. Sice podle informací od pana Zdeňka Černoška původně existoval Lančíkův válečný deník, do dnešních dnů se však bohužel nedochoval.⁴ Spokojit se tak musíme alespoň s několika stránkovými, Lančíkem sepsanými vzpomínkami na březnové události roku 1939 a vylíčení cesty do zahraničního odboje, které jsou pouhým výtahem z tohoto dnes již nedochovaného pramene.

---

² Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv Praha (dále jako VÚA–VHA Praha), fond Kvalifikační listiny, *František Lančík*, nefoliováno (dále jako nefol.).

³ MACKOVÁ, Marie: *Obecní samospráva v kontextu českého regionálního bádání*. In: FASORA, Lukáš – HANUŠ, Jiří – MALÍŘ, Jiří: *Občanské elity a obecní samospráva 1848–1948*. Brno 2006, s. 113.

⁴ Rozhovor se Zbyňkem Černoškem z Horky nad Moravou, 12. dubna 2019.

Lze říci, že zpracování biografických prací obecně přináší řadu úskalí a rizik. Jedním z nich je skutečnost, že ne ke všem životním úsekům máme vždy dostatečné množství pramenů. Proto i když se budeme snažit o co možná nejkomplexnější zachycení, tak nebude nikdy úplné. Posléze se mohou objevit nové prameny a nové skutečnosti. Nezbyvá nám tedy nic jiného, než se s tímto rizikem smířit a například se buď zaměřit na oblasti, které byly u osoby nejvýraznější, jak to děláme i v tomto případě, kdy jsme se zaměřili na Lančikovo politické formování a odbojovou činnost, protože jsou v pramenech dochované nebo pracovat při výzkumu s dalšími metodami. Kromě metody individuální biografie a metody přímé se nabízí metoda orální historie, která sice může doplnit některé informace, ovšem z důvodu jejího subjektivního charakteru je nutné získané informace konfrontovat s jinými prameny. To musíme mít samozřejmě na paměti i při práci s prameny písemnými.

I přes výše zmíněné problémy je nejvhodnější formou zpracování tohoto tématu chronologický postup. Samotný text je rozdělen do čtyř hlavních kapitol. První kapitola vymezená lety 1886–1918 se věnuje kromě mládí a profesní činnosti, kde lze spatřovat počátky Lančikova příklonu k sociálně demokratické straně, především jeho působení v rakousko-uherském válečném námořnictvu. Druhá zaznamenává léta meziválečná (1918–1938), kdy je na pozadí přerovské obecní samosprávy popsán jeho profesní (funkcionářský) postup, který byl s tímto městem spojen, protože zde žil a pracoval. Celou kapitolu uzavírá zvolení Lančika do zemského zastupitelstva v Brně. Třetí kapitola postihuje období po zvolení Lančika do úřadu starosty města Přerova v roce 1938 a dále přináší jeho vzpomínky na události okupace a přechod do zahraničního odboje. Stranou nezůstalo ani zapojení syna Jaroslava do zahraničního odboje nebo manželky Hermíny a dcery Evy do odboje domácího. Závěr zakončují léta poválečná, která přiblíží politickou činnost v Podbořanech, reakci na únor 1948 a závěrečné fáze života.

Prameny a literatura

Prameny

Z důvodu absence literatury o této osobnosti je výzkum postaven na analýze a syntéze pramenů z českých a moravských archivů. S výjimkou matrik obce Hulín, dostupných v elektronické podobě na internetových stránkách *Moravského zemského archivu Brno*, a třídních výkazů obecné a měšťanské školy Hulín, uložených ve *Státním okresním archivu Kroměříž*,⁵ se základní pramenný materiál potřebný pro zpracování tématu nachází v *Zemském archivu Opava pobočka Státní okresní archiv Přerov*. Zde jsou klíčové tři fondy. První z nich nese název fond Archiv města Přerov, kde jsou uloženy „Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva a rady.“⁶ Z nich jsou důležité zápisy z let 1931–1939, protože v této době působil Lančík jako přerovský zastupitel, radní a po roce 1938 jako starosta.⁷ U zápisů byl kladen důraz na dvě věci. Za prvé na získání informací o návrzích, které na schůzích předkládal. S tím ovšem souvisí jedno úskalí. Sice zjistíme, k čemu podával návrhy, ale již nemůžeme říci, jaká byla jeho stanoviska k návrhům jiným, pokud tak není uvedeno v zápisech nebo denním tisku. Z toho vyplývá, že pokud není uvedeno jinak, lze předpokládat, že s takovými souhlasil. Za druhé byla věnována pozornost komisím a spolkům, jichž byl členem. Bohužel se ne ke všem dochovaly archivní prameny, proto musí postačit alespoň soupis v závěru práce. Z těch, ke kterým se naopak prameny dochovaly bych vyzdvihl především Dělnický vzdělávací spolek Svornost Přerov, kde mimo jiné vykonával funkci předsedy.⁸ Tento byl dále spojen se sociálně demokratickou stranou, v jejíž přerovské pobočce působil od roku 1924 jako

⁵ Státní okresní archiv Kroměříž (dále jako SOkA Kroměříž), fond Národní škola chlapecká Hulín, kart. 7–10, inv. č. 62, inv. č. 69, inv. č. 75, inv. č. 80, inv. č. 87, inv. č. 95, *Třídní výkazy I.–V. třídy 1892/1893–1897/1898*, nefol. A dále Tamtéž, fond Střední škola Hulín, kart. 3–4, inv. č. 33; inv. č. 41; inv. č. 49, *Třídní výkazy I.–III. třídy 1898/1899–1900/1901*, nefol.

⁶ Ve zmíněném fondu jsou uloženy také obecní kroniky. Bohužel se nedochovaly zápisy z let 1932–1957.

⁷ Zemský archiv Opava, Státní okresní archiv Přerov (dále jako SOkA Přerov), fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy o schůzích městského zastupitelstva 1926–1934; 1934–1938; 1938–1940* (dále jako *Zápisy zastupitelstva a příslušné období*). Dále SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy o schůzích městské rady v Přerově 1931–1934; 1935–1938; 1938–1940* (dále jako *Zápisy rady a příslušné období*).

⁸ Ke spolku Svornost se dochovaly kromě zápisů z výborových schůzí 1933–1948 také vzpomínky Lančíka na činnost tohoto spolku. SOkA Přerov, fond Dělnický vzdělávací spolek Svornost Přerov, kart. 1, inv. č. 7, *Vzpomínka Františka Lančíka na činnost spolku "Svornost" k 90. výročí jeho založení*, nefol.

tajemník. Zde je nutno podotknout, že ani v přerovském archivu, ani v archivu sociální demokracie v Praze, kam byly písemnosti strany deponovány z Národního archivu, nenajdeme relevantní prameny k činnosti této strany na Přerovsku pro období 1918–1945. Rovněž chybí i osobní karty členů. Na druhou stranu se v archivu sociální demokracie v Praze nachází složka „Lančík Fr., obvodní tajemník Přerov,“ která přináší dva osobní listy (1926, 1932) a odpovědi na doplňující dotazy stranického výboru z roku 1929, které rozšiřují informace o jeho životě.⁹ Na tomto místě také uveďme pramen k Lančíkově činnosti v zemském zastupitelstvu v Brně, kde působil v roce 1934. Jedná se o stenografické protokoly uložené v *MZA Brno*, které opět poskytují informace o návrzích, které jmenovaný v tomto sboru předkládal.¹⁰

Druhým důležitým fondem v SOKA Přerov je osobní fond Františka Lančíka, který obsahuje z větší části prameny týkající se válečného období. Z nich za nejpřínosnější považuji jeho osobní vzpomínky na válečné události, datované 15. únorem 1962.¹¹ Jejich sepsání předcházelo doporučení od Karla Rosmuse, který je chtěl spolu s dalšími vzpomínkami účastníků využít jako podklad pro připravovanou publikaci o dějinách národně osvobozenického hnutí na Přerovsku, k jejíž realizaci nakonec nedošlo. Lančíkovy vzpomínky zachycují nejenom březnové události roku 1939 v Přerově, ale také popisují jeho cestu do zahraničního odboje.¹² Dalším neocenitelným zdrojem informací jsou dokumenty spojené s jeho synem Jaroslavem, od roku 1940 střelcem u 311. čs. bombardovací peruti Royal Air Force (RAF), sestřeleným o rok později.¹³ Jedná se o korespondenci, kterou zasílal

---

⁹ Archiv České strany sociálně demokratické Praha (dále jako Archiv ČSSD Praha), fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD-ČSD (1920–1948), kart. 5, inv. č. 66, *Osobní oddělení, obsazení sekretariátů a osobní spisy obvodních tajemníků, Přerov*, folio (dále jako fol.) 1–8.

¹⁰ Moravský zemský archiv Brno, (dále jako MZA Brno), fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 12–14, inv. č. 3, *Stenografické zápisy ze zasedání zemského zastupitelstva 1934–1935*.

¹¹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

¹² Část věnující se březnovým událostem roku 1939 publikoval Lančík již v roce 1946 v deníku Naše Haná. LANČÍK, František: *Vzpomínka na smutné výročí*. Naše Haná, č. 19, 15. 3. 1946, s. 1.

¹³ Vojenský historický archiv Trnava (dále jako VHA Trnava), fond Kmeňové doklady, *Jaroslav Lančík*, nefol.

svému otci a dva kalendáře s poznámkami.¹⁴ Z nich se sice mnoho nedozvíme o každodennosti Františka Lančíka, ale vyčteme z nich jistou podporu, kterou otec vkládal do úspěchů svého syna. V neposlední řadě je ve fondu uloženo velké množství fotografií opatřených poznámkami na rubové straně, z nichž některé jsou přiloženy v závěru práce.

Třetím fondem z přerovského archivu je fond s názvem Český svaz protifašistických bojovníků – okresní výbor Přerov (dále jako ČSPB). V něm se kromě dalších Lančíkových vzpomínek na okupaci Přerova, důležitých poznámek k odbojové činnosti jeho rodiny¹⁵ nebo několika fotografií nachází velice zajímavý dokument, podle kterého mělo dojít po Lančíkově smrti k předání politického písemného materiálu, který vlastnil, do rukou zástupce ČSPB.¹⁶ K tomu ovšem nedošlo. Tyto materiály převzala cizí osoba, která se vydávala za zástupce přerovské pobočky ČSPB. O koho se jednalo a kam se nakonec materiály dostaly, není zřejmé. Na druhou stranu Lančík ještě za života předal knihovně přerovského Muzea Komenského několik knih a časopisů s vojenskou tematikou a Státnímu okresnímu archivu v Přerově malou část dokumentů (kopie článků), které byly rozšířeny o další materiály od nových majitelů Lančíkova rodinného domu po jeho úmrtí. Díky tomuto kroku alespoň nedošlo k úplné ztrátě všech jeho písemností. Je ale otázkou, proč písemný materiál Lančík nepředal do archivu již dřív? Dodejme, že při rozhovoru v roce 1972 dokonce vyjádřil k této záležitosti kritickou poznámku. „*Chtěli všechny dokumenty, časopisy, ale problémy je nezajímaly. K čemu to tam všechno bude ležet?*“¹⁷ Odpověď je zřejmá. K poznání historie města, popřípadě jejich občanů pro budoucí generace.

Z dalších archivů bych vyzdvihl *Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv v Praze*, kde je ve fondu Kmenových listin uložen kmenový list

---

¹⁴ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 25, *Lančík Jaroslav, syn – dopisy zasílané ve Francii a zejména v Anglii, 17 ks*, nefol. Dále SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 288, *Lančík Jaroslav (syn) – kalendáře s osobními poznámkami, 2 ks*, nefol.

¹⁵ SOKA Přerov, fond Český svaz protifašistických bojovníků – okresní výbor Přerov (dále jako ČSPB Přerov), inv. č. 1/5480, *Lančíková Hermína z Přerova – odbojová činnost za doby okupace*, nefol.

¹⁶ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/4462, *Lančík František nar. 5. 12. 1886 v Hulíně, okr. Kroměříž, od 1. 8. 1939 do 5. 5. 1945 ve Francii a Anglii, zemřel 1976*, nefol.

¹⁷ Muzeum Komenského Přerov (dále jako MKP), fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 2.

zachycující Lančikovu činnost v zahraničním vojsku od 21. října 1939 do 1. ledna 1946, osobní vložka ke kmenovému listu s údaji o přechodu do zahraničního vojska či ve fondu Kvalifikačních listin dokument se stejným názvem s hodnocením velitelů Náhradního tělesa (dále jako NT) o jeho osobních a mravních vlastnostech. Součástí je ale také mladší kmenový list z roku 1906. Ten zachycuje Lančikovu činnost v rakousko-uherském námořnictvu mezi léty 1906–1910.¹⁸ Ovšem již neuvádí průběh vojenské služby za první světové války, i když jak uvádí Věra Fišmistrová, Jiří Lapáček či Petr Jiráček, sloužil jako kormidelník na křižníku Kaiser Karl VI. do roku 1916. Záležitost neozřejmila ani odpověď vojenského archivu ve Vídni. Podle jejich zjištění se vyjma kmenového listu, který předali vojenskému ústřednímu archivu v Praze, zde žádné další prameny nenachází.

Dále jmenujme *Archiv bezpečnostních složek v Praze*. Zde sice byl dohledán záznam o svazku na jméno „František Lančík,“ který byl ovšem zničen dne 12. března 1963.¹⁹ Na druhou stranu se podařilo dohledat dokument, který upozorňuje na styky Lančíka s politickými osobami.²⁰ Z evidence archivu také vyplynulo, že se další archiválie nachází v *Národním archivu v Praze*. Díky pramenům z Národního archivu tak můžeme například doložit, ovšem bez širších souvislostí, že byl od roku 1941 členem správní komise Spořitelny československého vojska v zahraničí.²¹

Za zmínku stojí také *Státní okresní archiv v Lounech*, který disponuje některými dokumenty z obce Podbořany, kde Lančík po roce 1946 do roku 1948 působil jako druhý místopředseda okresního národního výboru (dále jako ONV). Zde se ale potýkáme s absencí „Zápisů ze zasedání stálých komisí ONV 1945–1948,“ uváděných v inventáři Okresního národního výboru v Podbořanech.²² Díky tomu nemůžeme detailněji říci, k čemu se zde Lančík vyjadřoval. Na druhou stranu se můžeme opřít o několik úředních jednotlivin adresovaných Lančíkovi nebo o výše

---

¹⁸ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Lančík*, nefol. Dále TAMTĚŽ, fond Kvalifikační listiny, *František Lančík*, nefol.

¹⁹ Archiv bezpečnostních složek Praha (dále jako ABS Praha), fond Objektové svazky, arch. č. 2561 OV, reg. č. 32 OV, *svazek František Lančík*, nefol.

²⁰ ABS Praha, fond Objektové svazky, arch. č. OB-49 BN, *Akce Pravé křídlo sociální demokracie*, nefol. (František Lančík).

²¹ Národní archiv Praha (dále jako NA Praha), fond Ministerstvo vnitra – Londýn, kart. 312, inv. č. 2-90/6790, *Spořitelna čs. vojska v zahraničí*, fol. 2.

²² Státní okresní archiv Louny (dále jako SOkA Louny), fond Okresní národní výbor Podbořany, kart. 227, inv. č. 376, *Zápis zasedání stálých komisí ONV 1945–1948*.

zmíněný inventář, protože jeho autor při popisu problémů města po druhé světové válce pracoval se zápisy ze zasedání stálých komisí.²³ I přes výše uvedené jsme schopni říct, s jakými problémy se Podbořany po válce potýkaly a jaké referáty Lančík zastával, velmi obtížně již však doložíme jeho podíl na řešení problémů ve městě.

Na závěr zmiňme pracoviště *Muzea Komenského v Přerově*, v jehož sbírkách se nachází dva pro práci klíčové texty. První od Františka Sedláčka datovaný rokem 1999 a obsahující rozhovor s Františkem Lančíkem z roku 1972. Přínosnost textu je především v tom, že autor doložil Lančíkova tvrzení informacemi z archivních pramenů zejména VÚA–VHA nebo z výpovědí tehdejších pamětníků.²⁴ Ve druhém případě se jedná o vzpomínky Jana Moulíka s názvem *Jak jsem to viděl*.²⁵ Text byl sice sepsán v roce 1970, nicméně hodnotí a popisuje přerovské události před druhou světovou válkou a v jejím průběhu. Věrohodnost informací dokládá skutečnost, že samotný autor působil v meziválečném období jako obecní funkcionář, náměstek starosty a po rezignaci starosty Lančíka řídil práci na radnici do poloviny roku 1940. Kopie tohoto textu je uložena také v SOkA Přerov.²⁶

Nedílnou součástí výzkumu byla i práce s denním tiskem. Kromě národně demokratického přerovského deníku *Obzor*, který poskytuje přehled o politických a kulturních událostech v námi sledovaném období, uveďme sociálně demokratické listy *Hlas lidu*. Tento deník společně s deníkem *Právo lidu* Lančík odebíral a v průběhu 30. let zde publikoval své politické a odborářské příspěvky. Z dalších uveďme měsíčník vydávaný Městským národním výborem v Přerově s názvem *Kultura Přerova*, který v roce 1966 uveřejnil v několika číslech v rámci přílohy *Odboj a revoluce* vzpomínky účastníků zahraničního odboje 1938–1945, a který otiskl i Lančíkovy zaslané vzpomínky.²⁷ Na závěr zmiňme *Žatecké noviny* z let

---

²³ BERAN, Jiří: *Okresní národní výbor v Podbořanech. Inventář*. Louny 1973.

²⁴ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 1–33.

²⁵ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů), Opis první*, fol. 1–106.

²⁶ SOkA Přerov, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 14, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl*, nefol.

²⁷ *František Lančík vzpomíná*. *Kultura Přerova*, únor 1966, s. 7–9; květen 1966, s. 25–26; červenec 1966, s. 50–53.

1946–1948. Tento týdeník Národní fronty zprostředkovává informace z několika politických okresů a zahrnuje i obec Podbořany, kde působil po roce 1946. Bohužel se z nich mnoho informací o politické situaci v Podbořanech nedozvíme. Z toho důvodu se musíme spolehnout na sekundární pramen o této obci.²⁸

Literatura

O životních osudech Františka Lančíka doposud neexistuje žádná ucelená monografie, jak je uvedeno výše. Na druhou stranu bylo sepsáno několik krátkých textů, publikovaných v knihách, denním tisku nebo na internetových databázích.²⁹ Nejstarší příspěvek pochází z roku 1983.³⁰ O jeho uveřejnění do deníku Nové Přerovsko se postaral okresní výbor ČSPB. Samotný text sleduje odbojovou činnost rodiny Lančíkových a životopisným údajům se věnuje pouze okrajově. O dva roky později se Gustav Vožda v publikaci *Nebylo bezejmenných hrdinů*³¹ snažil vyzdvihnout osoby protifašistického odboje z Přerova, mezi které zařadil i příslušníky rodiny Lančíkových. Ačkoli práce vznikla k tzv. 40. výročí osvobození Československa Rudou armádou, postihla jen zlomek osudů přerovských osobností bojujících proti fašismu. Výběr byl závislý na jejich spojení s komunistickým či nekomunistickým odbojem a klíčovým se stalo potvrdit propojenost mezi oběma odboji navzájem. Je ovšem otázkou, zda bylo vůbec cílem stanovenou hypotézu potvrdit, protože zde nenajdeme žádné shrnutí, které by tuto hypotézu potvrzovalo. I když publikace nezachytila všechny osobnosti protifašistického odboje z Přerova, osudy Františka Lančíka nemohla opomenout.

---

²⁸ Jedná se především o publikaci SMETANA, Jan: *Podbořany. Dějiny města a okolních obcí*. Podbořany 2001.

²⁹ O Františku Lančíkovi se ve svých příspěvcích zmiňují Městská knihovna v Hulíně, encyklopedie sociálně demokratické strany nebo internetová encyklopedie dějin města Brna. *LANČÍK František*. In: <<https://www.knihovnahulin.cz/osobnosti-hulina/lancik-frantisek/>> [cit. 05-04-2019]. *ENCYKLOPEDIE ČSSD založena ke 135. výročí založení strany*. In: <<http://www.historiecssd.cz/l/lancik-frantisek/>> [cit. 05-04-2019]. *František Lančík*. In: <https://encyklopedie.brna.cz/home-mmh/?acc=profil_osobnosti&load=12335> [cit. 05-04-2019].

³⁰ *Historie, dokumenty, vzpomínky*. Nové Přerovsko, č. 23, 10. 6. 1983, s. 2.

³¹ VOŽDA, G.: *c. d.*, s. 16–18.

Dalším autorem je Jiří Lapáček, který v publikaci *Přerov povídání o městě*³² popisuje v jedné z kapitol osudy přerovských starostů, mezi které zařadil také Františka Lančíka. Zaznamenal zde životopisné údaje, pracovní působiště a dosažené cíle v úřadě. Kapitole předcházela série kratších medailonků starostů, které publikoval v *Přerovském echu* v roce 1996.³³ Ovšem k problematice se vrátil ještě v roce 2013, kdy vydal doplněné příspěvky o přerovských obecních funkcionářích v deníku *Nové Přerovsko*.³⁴

Mimo Jiřího Lapáčka se osobností Františka Lančíka nejvíce zabývala Věra Fišmistrová. Připomínala výročí jeho narození a publikovala o něm dva články v deníku *Nové Přerovsko* a jeden v *Přerovském echu*. Ty jsou svým obsahem dosti shodné. Kromě základních údajů ovšem autorka upozorňuje na Lančíkův osobní fond, uložený v SOkA Přerov a jednu z přerovských ulic, která dodnes nese jméno této rodiny.³⁵ A právě díky těmto informacím se odlišuje od článků Jiřího Lapáčka.

Výčet by se také neobešel bez klíčové publikace od Pavla Kopečka. V práci s názvem *Cílem byla svoboda*,³⁶ zkoumající odboj na Přerovsku v době 2. světové války, přisuzuje Lančíkovi velký podíl na odbojové aktivizaci bývalých členů přerovské sociálně demokratické strany. Týž autor se rovněž podílel na vzniku sborníku s názvem *Lidé z první řady*, kde v seznamu deseti přerovských občanů, kteří bojovali za samostatnost Československa zahrnul také osudy Františka Lančíka.³⁷ Poslední shrnutí Lančíkova života pak přináší Jiří Plachý v článku z roku 2016, který byl o rok později vydán v kolektivní monografii VHÚ.³⁸

---

³² LAPÁČEK, Jiří: *Starostové města Přerova 1850–1939* (dále jako LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*). In: TÝŽ: *Přerov. Povídání o městě*. Díl 1. Přerov 2000, s. 31–50.

³³ TÝŽ: *František Lančík, starosta města Přerova v letech 1938–1939*. *Přerovské echo*, č. 1, leden 1996, s. 14.

³⁴ TÝŽ: *František Lančík, starosta, který bojoval za svou vlast*. *Nové Přerovsko*, č. 20, 17. 5. 2013, s. 13; č. 21, 24. 5. 2013, s. 12; č. 22, 31. 5. 2013, s. 12; č. 23, 7. 6. 2013, s. 12.

³⁵ FIŠMISTROVÁ, Věra: *František Lančík se zapsal do historie jako hrdina*. *Nové Přerovsko*, č. 13, 16. 1. 2006, s. 4. Dále TÁŽ: *Rodina Lančíkova: Ke 115. výročí narození Františka Lančíka*. *Přerovské echo*, č. 12, prosinec 2001, s. 8. Nakonec TÁŽ: *Ke 110. výročí narození Františka Lančíka*. *Nové Přerovsko*, č. 3, 6. 12. 1996, s. 6.

³⁶ KOPEČEK, Pavel: *Cílem byla svoboda: odbojové hnutí na Přerovsku, Kojetínsku, Hranicku a Lipnicku v období nacistické okupace v letech 1939–1945*. Praha 2015.

³⁷ KOPEČEK, Pavel – PAROULEK, Jan: *Lidé z první řady. Přerované a Přerovsko v I. a II. odboji*. Přerov 2003, s. 14–15.

³⁸ PLACHÝ, Jiří: *Starosta, který odešel do války*. *Lidové noviny*, č. 281, 2. 12. 2016, s. 22. Článek se stal součástí publikace *Osudy odvážných*. Praha 2017, s. 95.

Na závěr ještě uvedme některé syntetické práce, které pomohou svým teoretickým obsahem zasadit Lančíka do kontextu událostí, jichž byl účastníkem. K otázce služby československých námořníků v řadách bývalého rakousko-uherského námořnictva lze využít pětidílnou publikaci *Velká válka na moři* od Jaroslava Hrbka nebo dílo od rakouského historika Franka Wiggermanna, jehož oblastí zájmu je námořní situace na Jadranu před a v průběhu první světové války.³⁹ Dále bychom neměli opomenout práce týkající se hospodářských a politických dějin. Z nich za nejpřínosnější považuji publikace od Jana Čopíka a Karla Maiera, protože v nich shrnují principy fungování městského hospodaření v námi sledovaném období.⁴⁰ Jelikož byl Lančík obecním funkcionářem v Přerově, nelze nezmínit práce zabývající se dějinami tohoto města. Jedná se především o *Dějiny města Přerova v letech*⁴¹ z roku 2006 nebo práci Petra Sehnálka *100letá Republika. Příběh jednoho města 1918–1992* z roku 2018, která vznikla u příležitosti stejnojmenné výstavy v Muzeu Komenského v Přerově.⁴² Lančíkova působnost ve spolcích a organizacích byla spojena se členstvím v politické straně. Proto k této problematice nelze neuvést například syntetickou práci od Jiřího Malíře.⁴³ V neposledním případě stojí za zmínku monografie od Gustava Svobody nebo Jiřího Rajlichy, věnující se československému zahraničnímu odboji.⁴⁴ Společně pak s další dílčí literaturou a prameny lze vytvořit práci o životních osudech Františka Lančíka.

---

³⁹ HRBEK, Jaroslav: *Velká válka na moři. Díl 1.–5. (1914–1918)*. Praha 2001–2002. WIGGERMANN, Frank: *K.u.K. Kriegsmarine und Politik: ein Beitrag zur Geschichte der italienischen Nationalbewegung in Istrien*. Wien 2004. Studien zur Geschichte der Österreichisch-Ungarischen Monarchie, Band XXVIII.

⁴⁰ ČOPÍK, Jan: *Proměny a kontinuita české komunální politiky*. Praha 2014. MAIER, Karel: *Hospodaření a rozvoj českých měst 1850–1938*. Praha 2005.

⁴¹ DRECHSLER, Aleš – FIŠMISTROVÁ, Věra – LAPÁČEK, Jiří: *Dějiny města Přerova v letech*. Přerov 2006.

⁴² SEHNÁLEK, Petr: *100letá Republika. Příběh jednoho města (1918–1992)*, (dále jako SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*). Přerov 2018.

⁴³ MALÍŘ, Jiří: *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Díl 1. Brno 2005.

⁴⁴ SVOBODA, Gustav: *1. československá divize ve Francii (1939–1940)*. Praha 2010. A dále sedmisvazková práce od Jiřího Rajlichy. RAJLICH, Jiří: *Na nebi hrdého Albionu. Díl 1.–7. (1940–1945)*. Praha, Cheb 1999–2005.

1. Počátky formování politických postojů Františka Lančika (1886–1918)

Počátky formování Lančikových politických postojů nacházíme již v období mládí. Faktory jako jsou rodinné prostředí či školský a posléze pracovní kolektiv se staly klíčovými k utváření názorů na nerovné postavení občanů ve společnosti a hledání možných způsobů, jak tento stav změnit. K prohloubení těchto idejí dále napomohly styky s rakousko-uherskými námořníky, se kterými přišel do kontaktu během své prezenční služby u rakousko-uherského námořnictva. Výsledkem se dokonce stala jeho averze k rakousko-uherské monarchii a katolické církvi, které činil za společenskou nerovnost zodpovědnými. Naopak shodu našel v myšlenkách sociální demokracie, již se stal ještě před koncem první světové války členem.

1.1 Dětství

František Lančík se narodil 5. prosince 1886 v Hulíně, ležícím šest kilometrů od Kroměříže, do rodiny Jana a Františky Lančikových. Pokud bychom se krátce zastavili u jeho rodičů, zjistíme, že otec Jan Lančík byl záložním vojínem u c. a k. 12. pluku dragounů a pracoval v počátcích jako dělník v Hulíně. Narodil se dne 8. března 1858 jako osmé dítě domkáři Františku Lančíkovi a Rozálii, dceři domkáře Václava Doležela v Pravčicích.⁴⁵ Ve svých třiatváceti letech⁴⁶ uzavřel dne 24. ledna 1882 sňatek s o dva roky mladší Františkou Fryštickou, švadlenou hanáckých krojů, která se v Hulíně dne 9. března 1860 narodila jako nemanželská dcera Rozálii

---

⁴⁵ Františka (28. 1. 1841), Anna (21. 8. 1843), Františka (21. 10. 1845), Josef (1. 1. 1846), Šimon (27. 10. 1850), Josefa (5. 11. 1852), Klára (6. 1. 1856), Jan (8. 3. 1858), Terezie (2. 3. 1861). MZA Brno, fond Knihy narozených Pravčice, sign. 8272, *Knihy narozených Pravčice 1784–1862*, fol. 202, fol. 213, fol. 226, fol. 234, fol. 254, fol. 265, fol. 279, fol. 289, fol. 301. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/9156/>> [cit. 12-01-2019].

⁴⁶ Člověk s tímto věkem byl od roku 1753 do roku 1919 považován za neplnoletého. Plnoletým se stal dovršením 24. roku života. V tomto případě byli novomanželé mladší 24 let. Proto byli nuceni podat c. a k. okresnímu soudu v Kroměříži žádost o povolení k sňatku. Ten jejich žádosti dne 15. ledna 1882 vyhověl. MZA Brno, fond Knihy oddací Hulín, sign. 7760, *Knihy oddaných Hulín 1863–1898*, fol. 114. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/8901/>> [cit. 12-01-2019].

Klimentové. Tato osoba ale Františku nevychovala. Svěřila ji do péče vdovy po Josefu Maděrkovi Marianě, dceři hulínského pekaře Prokopa Fryštackého a jeho manželky Kláry, dcery Jana Pospíšila.⁴⁷ Důvod tohoto činu je nejasný. Nicméně Mariana dala Františce své rodné příjmení, které po smrti manžela začala opět používat, a aby nebyla na výchovu sama, vdala se v roce 1870 za Martina Urubu. O rok později se jim narodil syn František, který ale následujícího roku umírá.⁴⁸ Další potomek se již do tohoto manželského svazku nenarodil.

Martin Uruba umírá dne 26. dubna 1893 na tuberkulózu. Jeho manželka Mariana se několik let nato přestěhovala do domu Jana a Františky Lančíkových.⁴⁹ Podle jejího dochovaného vyprávění víme, že její manžel Martin Uruba pocházel z Rusavy pod Hostýnem a pracoval v arcibiskupském lese mezi Bilany u Kroměříže a osadou Doubravice u Záhlinic. Měl mladšího příbuzného Petra Urubu, který za druhé světové války působil jako letec u 311. československé bombardovací perutě.⁵⁰ V rodině Lančíkových také ústně kolovala zpráva o Janu Pospíšilovi (nevlastním dědečkovi Mariany Urubové), který odmítl narukovat do války proti Napoleonovým jednotkám a raději se ukrýval v lese a u příbuzných v sousedních obcích. Nicméně byl dopaden, zatčen, a nakonec odveden do Kroměříže. Jeho jednotku poslali do Alsaska, kde se seznámil s chudou a osiřelou dívkou šlechtického původu „Reginou Ptaek de Mopptrnioz.“ S ní se vrátil domů, ale brzy zemřela.⁵¹ Zda je tvrzení pravdivé či nikoli dnes již nezjistíme. Na druhou stranu její písemné zaznamenání bylo pro Lančíka velice důležité, protože, jak sám uvádí, „*pro poslední potomky rodiny z matčiny strany zaznamenal jsem před zapomenutím.*“⁵²

---

⁴⁷ MZA Brno, fond Knihy narozených Hulín, sign. 7751, *Knihy narozených Hulín 1849–1878*, fol. 157. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/8896/>> [cit. 12-01-2019]. Také MZA Brno, fond Knihy oddací Hulín, sign. 7760, *Knihy oddaných Hulín 1863–1898*, fol. 18, fol. 114. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/8901/>> [cit. 12-01-2019].

⁴⁸ MZA Brno, fond Knihy narozených Hulín, sign. 7751, *Knihy narozených Hulín 1849–1878*, fol. 340. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/8896/>> [cit. 12-01-2019].

⁴⁹ MZA Brno, fond Knihy zemřelých Hulín, sign. 7768, *Knihy zemřelých Hulín 1864–1911*, fol. 364. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/636/?strana=1>> [cit. 12-01-2019]. Také SOKA Kroměříž, fond Okresní úřad Kroměříž 1850–1945, *Sčítací operáty obce Hulín 1900*, nefol.

⁵⁰ KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Praha 2008, s. 49.

⁵¹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 9, *Genealogické údaje o Lančíkově rodině*, nefol. (Zápis).

⁵² Tamtéž.

Z matriky narozených obce Hulín zjišťujeme, že František Lančík byl nejstarší z řady sourozenců. V roce 1892 se rodině po přestěhování z čp. 222 do čp. 143 narodila dcera Marie. Domek na nové adrese ale nebyl dostačující, proto se o tři roky později rodina přestěhovala do prostornějšího domu, který se nacházel na ulici Žabínek čp. 401. Zde se jim narodila dcera Ludmila s křestním jménem Rosalia a v roce 1897 syn Jan s křestním jménem Karel.⁵³ Za další dva roky dcera Františka, která ale tři měsíce po porodu zemřela, 1900 Růžena a v roce 1903 Vojtěch.⁵⁴ Velký počet dětí znamenal nejenom radost, ale též starost. Neustálým problémem se stalo získávání finančních prostředků na zajištění základních potřeb rodiny. Mzda matky, pracující jako prادلena nebyla příliš vysoká, proto jediným stabilním zdrojem příjmů byla mzda otce, který pracoval jako dělník Severní dráhy císaře Ferdinanda v Hulíně. Její výstavba v roce 1841 měla velký význam na další vývoj města, protože od této doby se Hulín stává důležitým dopravním uzlem.⁵⁵

1.2 Školní a profesní léta

Složitě dětství vystřídaly od 1. září 1892 školní povinnosti. Protože obcovací řečí byla v rodině Lančíkových podle sčítacích operátů⁵⁶ čeština, začal jejich prvorozený syn František navštěvovat českou obecnou pětiletou Národní školu chlapeckou v Hulíně. Až do druhé třídy převládaly ze školních předmětů známky dva a tři, což byl prospěch dobrý. Zlom nastal ve školním roce 1894/1895, kdy nastoupil do třetí třídy. Ze zdravotních nebo rodinných důvodů zameškal 14 půldní v měsíci únoru a 13 půldní v měsíci březnu. Zameškanou látku se nestihl doučit, což se odrazilo na jeho zhoršeném prospěchu, kde převládlo sedm trojek, tři čtyřky a dvě pětky. Proto byl z rozhodnutí třídního učitele Štěpána Podešvy uznán za neschopného pro postup do dalšího ročníku a byl nucen si zopakovat třetí třídu

---

⁵³ MZA Brno, fond Sběrka matrik Hulín, sign. 7752, *Kniha narozených Hulín 1879–1898*, fol. 175, fol. 286, fol. 368, fol. 415. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/8897/>> [cit. 12-01-2019].

⁵⁴ MZA Brno, fond Sběrka matrik Hulín, sign. 7753, *Kniha narozených Hulín 1899–1911*, fol. 12, fol. 40, fol. 107. In: <<http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/10821/>> [cit. 12-01-2019].

⁵⁵ FIALA, Oldřich a kol: *Hulín. Město na křižovatkách*. Brno 2014, s. 142.

⁵⁶ SOKA Kroměříž, fond Okresní úřad Kroměříž 1850–1945, *Sčítací operáty obce Hulín, rok sčítání 1900, 1921*, nefol. (Jan Lančík čp. 143).

ještě jednou.⁵⁷ Toto jednorozční zdržení, které se v dalších letech již neopakovalo, vedlo k dokončení pětileté školy v roce 1898.⁵⁸

V dalším studiu pokračoval od školního roku 1898/1899 na české střední škole v Hulíně pod vedením třídního učitele Kristiána Ječmínka. Zde absolvoval tři třídy s prospěchem spíše průměrným s převahou trojek, dvojek a od druhé třídy dvou čtyřek.⁵⁹ Po dokončení studia v roce 1901 odešel do Vídně vyučit se zámečnickem. Studium ale nedokončil a navrátil se po čase domů. Na naléhání rodičů se nakonec vyučil v Hulíně u strojní firmy Františka Zajíčka strojním zámečnickem a započal s hledáním zaměstnání.⁶⁰

V počátcích své profesní činnosti pracoval jako dělník u různých zaměstnavatelů v Holešově, v Mariánských Horách u Ostravy, v Gensendorfu v Dolním Rakousku a posléze ve Vídni, kde došlo k jeho hlubšímu ztotožnění s myšlenkami a idejemi socialismu. V hlavním městě rakousko-uherské monarchie se jako dělník, ovládající základy německého jazyka z obecné a měšťanské školy, stává členem odborové organizace kovodělníků, která se snažila o zlepšení podmínek pracujících v továrnách. Díky své přímé povaze a jednání si brzy získal jejich sympatie a společně s nimi se dne 28. listopadu 1905 zúčastnil dělnického hnutí, jehož cílem mělo být mimo jiné dosažení všeobecného volebního práva. „*Běhali jsme na každou manifestaci za volební právo pro všechny občany. Dostal jsem od policajtů mnoho pohlavků a ran holí.*“⁶¹ Dokonce byl během této akce společně s několika dalšími osobami zatčen a krátce vězněn.⁶² „*Kdo viděl tu nespravedlnost*

---

⁵⁷ SOKA Kroměříž, fond Národní škola chlapecká Hulín, kart. 9, inv. č. 75, *Třídní výkazy III. třídy 1894/1895*, nefol.

⁵⁸ SOKA Kroměříž, fond Národní škola chlapecká Hulín, kart. 10, inv. č. 95, *Třídní výkazy V. třídy 1897/1898*, nefol.

⁵⁹ SOKA Kroměříž, fond Střední škola Hulín, kart. 3–4, inv. č. 33; inv. č. 41; inv. č. 49, *Třídní výkazy I.–III. třídy 1898/1899–1900/1901*, nefol.

⁶⁰ Ve svém životopisu ze začátku 30. let ale uvádí něco jiného. „*Byl jsem dán do učení na zámečnictví do Vídně, odkud jsem po čase utekl a doučil se ve svém rodišti.*“ Archiv ČSSD Praha, fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD-ČSD (1920–1948), kart. 5, inv. č. 66, *Osobní oddělení, obsazení sekretariátů a osobní spisy obvodních tajemníků, Přerov*, fol. 5.

⁶¹ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 13.

⁶² SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 8, *Stručný životopis*, nefol.

a bídu a měl rozum, tak nemohl jinak, než jít k sociálním demokratům. Tak jsem se za těchto bojů ve Vídni stal „socanem,“ jak nám tehdy říkali.“⁶³

1.3 Služba v rakousko–uherském námořnictvu

Po Vánocích roku 1905 byl s mladšími kovodělníky propuštěn ze zaměstnání pro nedostatek práce. „*Nechtíc přijít otci se šesti mladšími sourozenci na obtíž a s vidinou možnosti zadarmo se podívat do světa,*“⁶⁴ přihlásil se dobrovolně společně s několika vídeňskými dělníky do rakousko-uherského námořnictva do Puly k výkonu čtyřleté služby. Dne 30. ledna 1906 byl odveden jako námořník IV. třídy. Následující den obdržel bohatou výstroj, v níž nechyběla typická námořnická čepice, soukenné kalhoty a vlněná košile. S těmito věcmi nastoupil do rekrutní školy v námořnických kasárnách v Pule, kde vykonal několikatýdenní výcvik.⁶⁵ Po jeho dokončení, oblečen do námořnické uniformy s čepicí, opatřenou černou stuhou se zlatě vyšívaným nápisem „k. u. k. Kriegsmarine“ (c. a k. válečné námořnictvo) byl zařazen do kormidelnického kurzu na jednu ze školních lodí, jejíž jméno neznáme. Při nalodění vyměnil na námořnické čepici stuhu za tu se jménem této lodi; tak se dělo po každém přeřazení na jinou loď. Jednalo se o jeden z důležitých identifikačních znaků každého námořníka rakousko-uherského válečného loďstva.⁶⁶

Po absolvování odborného kurzu dne 3. května 1906 byl následně přiřazen k 7. rotě, kde mu začala skutečná služba. Jak uvádí Jarmila Urbanová, byly její podmínky jiné než ty ve vojenských kasárnách. Námořníci obývali stísněné ubytovací prostory a po celé týdny viděli stále stejné tváře. K tomu přistupoval každodenní dril tvrdého výcviku, tresty nebo hrubé nadávky. Ačkoliv se poměry na jednotlivých plavidlech od sebe lišily, platilo, že byli více upřednostňováni Němci

---

⁶³ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 13.

⁶⁴ Archiv ČSSD Praha, fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD-ČSD (1920–1948), kart. 5, inv. č. 66, *Osobní oddělení, obsazení sekretariátů a osobní spisy obvodních tajemníků, Přerov*, fol. 5.

⁶⁵ OŠANEC, Jiří – VRBA, Čeněk: *Námořnické povídky aneb příběhy „mariňáka“ ze Studené Loučky za čtrnáct let služby u rakousko-uherského válečného námořnictva*. Praha 2014, s. 27.

⁶⁶ URBANOVÁ, Jarmila. *Brněnští mariňáci: poslední veteráni rakouského válečného loďstva*. Brno 2004, s. 7.

z důvodu jejich spolehlivosti.⁶⁷ To potvrzuje i Frank Wiggermann a dodává, že například denní rozkazy byly na lodích oznamovány v jazyce německém a až následně poté zopakovány v jazyce chorvatském, italském, maďarském a českém.⁶⁸ Dnes již nezjistíme, jestli byl podobnému zacházení vystaven také Lančík. Pravděpodobně ano. Na druhou stranu mohl mít výhodu, když uvedl při odvodu, že ovládá částečně německý jazyk.⁶⁹

Dne 1. září téhož roku dosáhl povýšení na námořníka III. třídy s funkčním označením Steuer-Matrose (kormidelník v hodnosti svobodníka).⁷⁰ V biogramech a inventáři k osobnímu fondu Františka Lančíka se uvádí kromě složení maturitní zkoušky v námořní škole v Terstu, kterou ale v úředních záznamech po roce 1918 nezmiňuje, že působil na několika operačních lodích.⁷¹ Jednalo se o pancéřový křižník Seiner Majestät Schiff (dále S. M. S.) Kaiser Karl VI., obranný křižník Wien nebo torpédoborec Ulan. Jistou dobu také sloužil na chráněném křižníku S. M. S. Kaiser Franz Joseph I., což dokládá vyhotovený portrét, na kterém je zachycen ve stejnokroji se jménem této lodi na námořnické čepici. Zda s ní doplul do východní Asie, kde se pohybovala mezi léty 1905–1908, není jasné. Lze usuzovat, že tomu tak mohlo být na základě poznámky v deníku Hlas lidu, která uvádí, že poznal kus Asie a Afriky a některé země u pobřeží Středozemního moře.⁷² O které oblasti se konkrétně jednalo, ale neuvádí. Je možné, že o některé z těch, které uvádí Jarmila Urbanová. Podle jejího tvrzení poznalo před první světovou válkou hodně českých námořníků země s přístavy v Turecku, Řecku, Španělsku nebo severní Africe, protože je rakouské válečné lodě navštěvovaly nejčastěji.⁷³

---

⁶⁷ DUBÁNEK, Martin: *Českoslovenští námořníci bývalého rakousko-uherského loďstva ve fondech VHA*. In: Ročenka 2014. Vojenský historický archiv. Praha 2014, s. 47.

⁶⁸ Parafraze tohoto úseku textu. „Der Befehl wurde in fünf Sprachen vorgelesen. Haus sprach die Besatzung daraufhin in deutscher Sprache an, andere Seeoffiziere wiederholten die Ansprache auf kroatisch, italienisch, ungarisch und tschechisch.“ WIGGERMANN, F.: c. d., s. 173.

⁶⁹ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *Franz Lančík*, nefol. (Hauptgrundbuchsblatt).

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ FIŠMISTROVÁ, V.: *František Lančík se zapsal do historie jako hrdina*. Nové Přerovsko, č. 13, 16. 1. 2006, s. 4. Dále JIRÁK, Petr: *Lančík František 1887–1975/(1991)*. Inventář. Přerov 2016, s. 2.

⁷² *Soudruh Frant. Lančík starostou Přerova*. Hlas lidu, č. 18, 5. 3. 1938, s. 1. Dále také Archiv ČSSD Praha, fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD–ČSD (1920–1948), kart. 5, inv. č. 66, *Osobní oddělení, obsazení sekretariátů a osobní spisy obvodních tajemníků, Přerov*, fol. 5.

⁷³ URBANOVÁ, J.: c. d., s. 104.

Faktem zůstává, že v roce 1907 splnil v Pule kurzy signalizační, telegrafní a navigační, které byly nezbytné pro práci kormidelníka. O rok později byl vyznamenán Vojenským jubilejním křížem a posledních 100 dní vojenské služby u námořnictva zakončil na řadové lodi S. M. S. Erzherzog Ferdinand Max,⁷⁴ odkud byl v hodnosti kormidelního poddůstojníka v prosinci 1910 demobilizován.⁷⁵ Následně odešel nazpět do Vídně, kde pracoval jako kovodělník u firmy Theobald Tüller, ovšem již v roce 1911 byl přijat do služeb rakouských železnic a přidělen do Přerova, kde se trvale usadil. Až do vypuknutí první světové války vykonával zaměstnání na železnici jako administrativní pracovník u posunu.⁷⁶

1.4 Na vlnách Adrie v průběhu první světové války

Rakousko-Uhersko povolalo Františka Lančíka do služby znovu v roce 1914, kdy začala první světová válka. Ta byla v první fázi střetem bojových sil Trojspolku a Trojdohody, ke které se po 18. červenci 1914 připojilo Srbsko s Černou Horou. Podle Věry Fišmistrové a Petra Jiráka nastoupil Lančík jako kormidelník obrněného křižníku Kaiser Karl VI., který téhož času kotvil v Boce Kotorské.⁷⁷ Jaký byl průběh jeho služby až do roku 1916, kdy se vrátil do Přerova, nevíme. Lze se alespoň teoreticky zaměřit na pohyb této lodi v oblasti Jadranu.

K prvnímu zapojení křižníku do první světové války došlo ve druhé polovině srpna 1914. V té době se společně s několika řadovými loděmi a chráněným křižníkem podílel Kaiser Franz Josef I. na ostřelování pozic černohorského loďstva v masivu Lovćen. Cílem černohorského útoku bylo zničit tamní námořní základnu. K tomu nakonec nedošlo, nicméně pokus se opakoval o dva roky později.⁷⁸

Po vstupu Itálie do války dne 23. května 1915 provedlo rakousko-uherské loďstvo demonstrativní útok většiny svých sil na italském pobřeží. Ale samotný útok

---

⁷⁴ SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 159, *František na skupinovém snímku rakousko-uherských námořníků u Jadranu*, nefol.

⁷⁵ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *Franz Lančík*, nefol. (Hauptgrundbuchsblatt).

⁷⁶ LAPÁČEK, J.: *František Lančík, starosta, který bojoval za svou vlast*. Nové Přerovsko, č. 20, 17. 5. 2013, s. 13.

⁷⁷ FIŠMISTROVÁ, V.: *František Lančík se zapsal do historie jako hrdina*. Nové Přerovsko, č. 13, 16. 1. 2006, s. 4. JIRÁK, P.: *c. d.*, s. 2.

⁷⁸ HRBEK, Jaroslav: *Velká válka na moři. Díl 1. Rok 1914*. Praha 2001, s. 79.

ukázal, že Itálie nebyla na válku připravena. Ovšem zintenzivnila svoji hlídkovou činnost a podnikla několik úspěšných odvetných akcí. Jak ale uvádí Jaroslav Hrbek, i přes její vstup do války neohrozila námořní postavení Rakousko-Uherska na Jadranu.⁷⁹

Na začátku roku 1916 zahájila vojska Trojspolku společně s rakousko-uherským 19. sborem další útok na černoorské pozice na hoře Lovćen nad Bokou Kotorskou, odkud mohlo dělostřelectvo Dohody ohrožovat námořní základnu v Kotoru. Akce se účastnilo několik plavidel společně s obrněným křižníkem Kaiser Karl VI. Dobytí Lovcénu vedlo k porážce Černé Hory, která dne 23. ledna 1916 kapitulovala. Další ukázkou síly se měl stát útok rakousko-uherských plavidel u italského pobřeží. Akce se účastnily křižníky Sankt Georg, Kaiser Karl VI., Novara a Helgoland. Nakonec se ale rakousko-uherské lodě musely dát na ústup, protože na místě boje se objevilo několik silnějších italských a spojeneckých lodí. Od této doby až do roku 1917 zůstalo rakousko-uherské námořnictvo v defenzivě a rezignovalo na větší aktivitu těžkých lodí, které se začaly stahovat do Puly. Nadále ovšem podnikalo výpady lehkých sil do jižní části Jadranu, kde operovaly společně s ponorkami a námořním letectvem.⁸⁰

Neustálým protahováním války sílil v rakousko-uherském loďstvu odpor k ní, umocněný navíc zásobovací krizí a národnostními spory. Vyvrcholením se stala vzpoura námořníků v Boce Kotorské dne 1. února 1918. Ta ale byla po několika dnech potlačena a její údajní vůdci v čele s Františkem Raschem byli postaveni před stanný soud a odsouzeni. Do konce války sice ještě došlo k několika velkým střetnutím rakousko-uherských lodí a námořních sil Dohody, nicméně nedostatečné řešení výše zmíněných problémů vedlo nakonec k porážce Rakousko-Uherska a vzniku nástupnických států.⁸¹

Na závěr dodejme, že ačkoli Lančík působil jako rakousko-uherský námořník, ztotožňoval se s myšlenkou rozpadu Rakousko-Uherska. *„Někteří jedinci uvažovali, že se nemělo rozbít staré Rakousko. Proti tomu jsem ostře vystupoval. Já jsem*

---

⁷⁹ TÝŽ: c. d., Díl 2. Rok 1915, s. 84.

⁸⁰ TÝŽ: c. d., Díl 3. Rok 1916, s. 234 a s. 240. TÝŽ: c. d., Díl 4. Rok 1917, s. 108.

⁸¹ TÝŽ: c. d., Díl 5. Rok 1918, s. 55 a s. 71.

*to Rakousko poznal. Všem vlád kapital a dělník nebyl považován ani za člověka.*⁸² Přesvědčení ho dále vedlo k vystoupení z katolické církve v roce 1918. „*Kdo viděl ten nezáměr katolické církve o problémy lidí, tu podporu šlechtě a bankéřům, tak nemohl jednat jinak než vystoupit z církve.*“⁸³ Tento krok mu v pozdějších letech vytýkal přerovský radní duchovní Alois Čáp.

---

⁸² MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 13.

⁸³ Tamtéž.

2. Profesní směřování Františka Lančika před zvolením do úřadu starosty města Přerova (1918–1938)

Lančík se navrátil do Přerova dva roky před koncem první světové války. Ředitelstvím Severní dráhy císaře Ferdinanda byl vyreklamován pro službu na přerovské železnici, kde pracoval opět jako administrativní pracovník u posunu. Do československého válečného loďstva již nevstoupil. V hodnosti šikovatele ho „oddíl čs. válečného loďstva pro Labe,“ k němuž byl po vzniku samostatné československé republiky přiřazen, v roce 1920 přemístil k náhradnímu praporu čs. pěšího pluku č. 3 Jana Žižky z Trocnova do Kroměříže, odkud byl propuštěn po splnění branné povinnosti dne 31. prosince 1936 jako rotný v záloze.⁸⁴

Mnohem důležitější je ale jeho znovuzapojení do politické činnosti, která byla přerušena první světovou válkou. Vstupem do sociálně demokratické strany, aktivní účastí na jejích akcích a navázáním nových politických vazeb a kontaktů se prosadil v její přerovské pobočce, odkud následně vedla jeho cesta do čela přerovské obecní samosprávy. Přerov se v té době výrazně zapsal do jeho života i v osobní rovině. Dne 5. prosince 1919 se zde oženil s Hermínou Dvořákovou,⁸⁵ se kterou se v roce 1921 nastěhoval do rodinného domu čp. 1880⁸⁶ na ulici Partyzánská.

2.1 Přerov v letech popřevratových

Město Přerov se rozprostírá v srdci Hané a protéká jím řeka Bečva. Z hospodářského hlediska zde převládalo zemědělství a řemeslnictví, které postupně po zavedení železnice v roce 1841 vystřídal průmysl. Zpočátku převažoval

---

⁸⁴ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *Franz Lančík*, nefol. (Hauptgrundbuchsblatt).

⁸⁵ Hermína (nebo i Heřma) se narodila dne 10. února 1893 v Krásně nad Bečvou. Působila jako členka přerovské pobočky sociálně demokratické strany a aktivně vystupovala v přerovském ochotnickém a pěveckém spolku Přerub.

⁸⁶ Rodinný dům byl až do roku 1941 osvobozen od daně státní a činžovní a přirážek zemských, okresních a obecních. Pozemek patřil Stavebnímu bytovému družstvu Lešetín. SOKA Přerov, fond Berní správa Přerov, inv. č. 1880, nefol. (Výměr).

potravinářský, ale od 90. let 19. století se rozvíjel zejména strojírenský, chemický, oděvní a obuvnický. Následná výstavba nových továrenských budov a příchod nového obyvatelstva způsobil rozvoj města.⁸⁷

Od devadesátých let 19. století do první světové války se díky plánování obecních funkcionářů, stavebních družstev či hospodářských podniků rozšiřovala městská zástavba. Zpomalení přinesla až první světová válka. V jejím průběhu se zájem obecních funkcionářů soustředil kromě udržení běžné správy města, na zásobování nebo zmírnění problémů s menšinou Němců, kteří nesouhlasili s českou správou v Přerově, patrnou již od roku 1880.⁸⁸ Problém se zmírnil vznikem samostatného československého státu dne 28. října 1918, kdy začaly přecházet dosavadní rakouské správní orgány na úrovni obcí a okresů do podřízenosti dočasně vytvořených národních výborů. Jinak tomu nebylo ani v Přerově, kde byl správou pověřen národní výbor pro přerovský okres, jehož úkolem bylo zajištění bezpečnosti a pořádku ve městě.⁸⁹

Aby správa pracovala bez problémů i nadále, byla ponechána v té podobě, v jaké existovala před 28. říjnem. Přerovští obecní úředníci byli zproštěni všech závazků vůči bývalé státní moci a převzati do služeb československého státu. V prosinci roku 1918 ukončil svoji činnost Okresní národní výbor v Přerově a správu nad městem převzalo stávající městské zastupitelstvo s radou a se starostou JUDr. Matoušem Havránkem.⁹⁰

Dne 15. června 1919 se v Přerově konaly první popřevratové obecní volby, upravené Řádem volení v obcích republiky Československé (zákon č. 75/1919 Sb. z. a n.). Jejich vítězem se stala sociálně demokratická strana, neboť zde měla podporu v řadách dělnictva a zaměstnanců dráhy.⁹¹ Následně bylo přikročeno na schůzi

---

⁸⁷ BARTOŠ, Josef – SCHULZ, Jindřich – TRAPL, Miloš: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Svazek 6. Okresy: Přerov, Hranice, Kroměříž*. Ostrava 1978, s. 38–40.

⁸⁸ MALÍŘ, Jiří: *Nacionalizace obecní samosprávy a limity demokratizace komunální politiky před rokem 1914 na příkladu Moravy*. In: PEŠEK, Jiří – LEDVINKA, Václav: *Mezi liberalismem a totalitou. Komunální politika ve středoevropských zemích 1848–1948. Documenta Pragensia XIV*. Praha 1997, s. 76.

⁸⁹ DRECHSLER, A. – FIŠMISTROVÁ, V. – LAPÁČEK, J: *c. d.*, s. 114.

⁹⁰ Tamtéž, s. 114.

⁹¹ Výsledky obecních voleb 1919 Přerov: sociální demokraté 3.578 hlasů (16 mandátů), národní socialisté 1.923 hlasů (8 mandátů), národní demokraté 1.691 hlasů (7 mandátů), lidovci 951 hlasů

městského zastupitelstva dne 30. června 1919 k volbě starosty a členů městské rady na následující čtyřleté období, což společně se změnou pojmenování obecních orgánů upravovala ve stejném roce vydaná novela k obecnímu zřízení (zákon č. 76/1919 Sb. z. a n.). Starostou byl zvolen sociální demokrat, profesor průmyslové školy Ing. Josef Vdolek. Pod jeho vedením došlo k obnově hospodářství a průmyslu, utlumeného v průběhu první světové války a zvýšení stavební činnosti ve městě. Byly provedeny počáteční přípravy pro stavbu obytných domů na Žerotínově náměstí nebo úředních budov v ulici Smetanova. Také se věnoval péči o mládež a založil dobročinný spolek „České srdce.“ Na druhou stranu se ve svém úřadě potýkal se zásobovací a bytovou krizí, vysokou nezaměstnaností a nedostatkem obecních financí, kterou nevyřešila ani první finanční novela č. 329/1919 Sb. z. a n., podle níž se mělo k dosažení udržitelné hranice obecních rozpočtů dospět cestou posilování obecních financí, například umožněním výběru nových poplatků.⁹²

2.1.1 Členem sociálně demokratické strany

V poválečné době se také začíná psát nová životní etapa Františka Lančíka. Po roce 1918 krátce působil jako jednatel „Okrskového výboru důvěrníků při ředitelství státních drah v Olomouci.“ Brzy se rozhodl, zejména díky podpoře ze strany poslance Jaroslava Marka, věnovat více času politickému a odborovému hnutí. Na základě získaných zkušeností z dělnického hnutí ve Vídni a přesvědčení pomáhat sociálně slabým se začal častěji a aktivněji účastnit přerovských odborových schůzí sociálně demokratické strany, do které vstoupil ještě před koncem války dne 1. ledna 1918. Od dvacátých let se začal častěji objevovat jako řečník například během přerovských oslav dnů 1. května či 28. října nebo se účastnil sjezdů strany či setkání s veřejností ve městech, popřípadě na vesnicích.⁹³ Aktivní účast na společenském a politickém životě změnila jeho způsob života a zvyklosti,

---

(4 mandáty), živnostníci 887 hlasů (4 mandáty), němečtí sociální demokraté 503 hlasů (2 mandáty), židé 256 hlasů (1 mandát). LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 44.

⁹² Tamtéž. Dále také GREGOR, Filip: *Legionář, učitel a přerovský starosta Richard Kleiber (1891–1941)* (dále jako GREGOR F.: *Legionář, učitel, starosta*). FF UP Olomouc, katedra historie, 2017 (bakalářská práce), s. 23–24.

⁹³ Například projev v Chropyni. *Naše projevy*. Hlas lidu, č. 12, 29. 1. 1925, s. 3. Nebo v Dobromilicích dne 18. července 1926. *Naše projevy*. Hlas lidu, č. 79, 17. 7. 1926, s. 2. Také v Dolní Lipové 1. 5. 1931. *Zpráva – oslavy v ostatních místech*. Hlas lidu, č. 51, 5. 5. 1931, s. 2.

pozvedla jeho sebevědomí a vzbudila v něm pocit zodpovědnosti. Postupně navázal mnohé kontakty s čelnými osobnostmi strany, což mu pomohlo v budoucím profesním postupu.⁹⁴

Z dochovaných pramenů víme, že velmi oceňoval záslužnou práci dvou přerovských funkcionářů, se kterými se setkal na jedné z mnoha stranických schůzí a kteří ovlivnili jeho politické postoje. Zde je ovšem patrné úskalí, neboť těchto osob bylo pravděpodobně víc. Sice uvádí, že „*jako dlouholetý funkcionář sociální demokracie, starosta Přerova a dříve i zemský poslanec jsem osobně znal téměř všechny funkcionáře, nejenom z řad sociální demokracie,*“⁹⁵ ale v případě neuvedení konkrétních jmen, je obtížné tyto dohledat. V tomto případě se můžeme opřít o dvě jména, která Lančík uvádí. Jednalo se v první řadě o sociálního demokrata, člena městské rady v Přerově (1919–1924) a poslance Revolučního národního shromáždění (1918–1920) Jaroslava Marka. Po dvacetileté známosti si ho ve smutečním proslovu při jeho úmrtí v roce 1938 dovolil charakterizovat jako „*člověka skromného, neúnavného pracovníka v otázkách dělnických a politických, nesmlouvavého ve věcech kulturních a sociálních, dělnický inteligent vyrostlý od píky.*“⁹⁶ Můžeme dodat, že Ladislav Prchal, ředitel městských úřadů a člen přerovské obecní samosprávy, výrok potvrzuje a dodává: „*Stejně se nerozpakoval zkritizovat i s osobním rizikem v zájmu správnosti a hospodářské účelnosti jako „švindlíře“ určitého soukromého projektanta a naopak se postavit proti veřejnosti na obranu například nemocnice.*“⁹⁷ Markova oblíbenost vycházela z toho, že byl aktivní, měl výsledky a dokázal získat na svou stranu ostatní radní. Díky tomu mohly být vystavěny nové byty pro sociálně slabé nebo pečlivým způsobem práce našel pro přerovský obecní rozpočet na rok 1920 další příjmy.⁹⁸ Jeho přispěním se Lančík věnoval práci v odborech a v politice.

---

⁹⁴ KOŘALKA, Jiří: *Československá sociálně demokratická strana dělnická*. In: MALÍŘ, Jiří: *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Díl 1. Brno 2005, s. 234.

⁹⁵ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 14.

⁹⁶ SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 11, *F. Lančík – vzpomínka na poslance Jaroslava Marka*, nefol.

⁹⁷ PRCHAL, Ladislav: *Dvacet let samosprávy města Přerova*. Přerov 1933, s. 10.

⁹⁸ Tamtéž.

Tím druhým pracovním vzorem byl pro Lančíka rovněž sociální demokrat a přerovský starosta zvolený ve dvou volebních obdobích (1919–1923 a 1927–1931), Ing. Josef Vdolek. Jeho záslužnou práci v úřadě Lančík viděl v zájmu o občany, práci pro celek a v dalším rozvoji města.⁹⁹ Deník Právo k tomu dodává: „*Byl mužem kompromisu, takže práce na radnici nebyla zdržována politickými spory.*“¹⁰⁰

Co je pro obě zmíněné osobnosti vedle příslušnosti k sociálně demokratické straně charakteristické, je skutečnost, že i když oba pocházeli ze sociálně slabých rodin, dokázali se vlastní pílí a houževnatostí vypracovat a uplatnit v politické sféře, kde si svým přístupem nejenom v sociálních otázkách získali důvěru dělnictva, drobných řemeslníků, živnostníků nebo pokrokové inteligence. Nejenom Ing. Josef Vdolek, ale i Jaroslav Marek stavěli „*lásku k bližnímu a práci pro celek vždy na první místo svých snah a činů.*“¹⁰¹ Na způsob jejich práce, který vedl ku prospěchu města a občanů, což dokládají jejich realizované návrhy, jako například stavba obecních domů pro dělnictvo, upravené veřejné prostranství, vydlážděné ulice nebo rozvoj školství a průmyslu, se i Lančík snažil navázat ve své politické kariéře.¹⁰²

2.2 Přerov v polovině dvacátých let

V důsledku vnitřního rozkolu začala sociálně demokratická strana od dvacátých let ztrácet v Přerově své původně silné postavení. Svědčí o tom mimo jiné její prohra v obecních volbách dne 16. září 1923, kdy zvítězila Československá strana lidová.¹⁰³ Její zástupci podpořili na schůzi městského zastupitelstva dne 1. října 1923 na post starosty národního demokrata PhDr. Karla Bořeckého, ředitele gymnázia Jakuba Škody, jehož volební období se vyznačuje hospodářskou konsolidací v důsledku aktivního zapojení státu jako investora v oblasti rozvoje měst. Díky tomu došlo ke snížení dluhu z války, modernizaci infrastruktury nebo

---

⁹⁹ SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 12, *Vzpomínka na Ing. Josefa Vdolka*, nefol.

¹⁰⁰ *Starosta Ing. Josef Vdolek zemřel*. Právo, č. 7, 14. 2. 1931, s. 5.

¹⁰¹ SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 12, *Vzpomínka na Ing. Josefa Vdolka*, nefol.

¹⁰² LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 44–45.

¹⁰³ Výsledky obecních voleb 1923 v Přerově: lidovci 2.358 hlasů (10 mandátů), komunisté 2.143 hlasů (8 mandátů), národní socialisté 1.621 hlasů (6 mandátů), sociální demokraté 1.596 hlasů (6 mandátů), živnostníci 1.275 hlasů (5 mandátů), národní demokraté 1.138 hlasů (5 mandátů), agráři 362 hlasů (1 mandát), židovské strany 260 hlasů (1 mandát), sociální sjednocení 186 hlasů (žádný mandát). Tamtéž, s. 45.

k výstavbě obytných domů a úředních budov. Z výtěžku státních stavebních losů byla zajištěna výstavba 16 obytných domů, provedena úprava Žerotínova zámku, rozšířena průmyslová škola o oddělení jemné mechaniky nebo vydlážděno více než sedm ulic. Ovšem spolu se zvyšováním cen rostly náklady na tyto projekty. Příjmy, mezi které patřily obecní přírážky, státní přiděly, dávky, poplatky, výpůjčky, obecní jmění nebo příjmy z městských podniků, nedokázaly pokrýt úhradu řádných rozpočtů a Přerov se ocital v dluhové krizi. Na tento obecný, celorepublikový problém se sice snažila reagovat druhá finanční novela zákona č. 77/1927 Sb. z. a n., nicméně řešení pro obce nepřinesla. Omezila jejich ekonomickou suverenitu například tím, že stanovila zemskému výboru kontrolu obecních rozpočtů a v případě potřeby změnu jejich jednotlivých položek.¹⁰⁴ Podle Václava Ledvinky to bylo proto, aby se tím předešlo otřesům a zhroucení hospodaření velkých měst.¹⁰⁵ Starosta PhDr. Karel Bořecký byl v řízení obecních záležitostí veden snahou po docílení hospodářské konsolidace, která by zajistila pracovní místa, finančně upevnila veřejné a soukromé podnikání a zabezpečila slušný život občanům Přerova.

2.2.1 Tajemníkem přerovské pobočky sociálně demokratické strany

Právě ve výše uvedeném období došlo k Lančíkově posunu ve stranické hierarchii. V roce 1924 nastoupil na uvolněné místo obvodního tajemníka přerovské sociálně demokratické strany, které zastával až do 1. března 1938, kdy se funkce vzdal.¹⁰⁶ Jak uvádí v dodatku služebních a platových poměrů, dosahoval jeho měsíční plat od druhé poloviny dvacátých let 1.500 Kč. Z toho 750 Kč tvořilo výslužné od dráhy, a i když o šest let později byl jeho měsíční plat o 150 Kč nižší, kompenzovaly to jednorázové roční příplatky od strany, mezi které patřilo například tzv. příbytečné (příspěvek na bydlení) ve výši 1.620 Kč, příspěvek na dovolenou

---

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 45. Také MAIER, K.: *c. d.*, s. 71.

¹⁰⁵ LEDVINKA, Václav: *Od absolutismu k totalitarismu. Dvě století vývoje novodobé městské politiky a správy v Praze*. In: PEŠEK, Jirí – LEDVINKA, Václav: *Mezi liberalismem a totalitou. Komunální politika ve středoevropských zemích 1848–1948. Documenta Pragensia XIV*. Praha 1997, s. 16.

¹⁰⁶ *Přerov. Ze sekretariátu*. Hlas lidu, č. 17, 2. 3. 1938, s. 3.

(675 Kč) a novoročné (1.350 Kč).¹⁰⁷ Ukazuje to na skutečnost, že po finanční stránce na tom Lančíkovi nebyli právě nejlépe.

Otázkou zůstává, proč byl na toto místo vybrán právě on. Pravděpodobně zde hrála roli jeho veřejná angažovanost, politické přesvědčení, kontakty či oblíbenost a důvěra okolí za jeho přímé jednání. Práci tajemníka si prohloubil vlastnosti pilného, svědomitého a iniciativního pracovníka, které využil za druhé světové války v evidenční službě u tak zvaného Náhradního tělesa. Jako limitující pro výkon této činnosti a později dalších veřejných funkcí považoval své nedostatečné vzdělání. „*Neznal jsem žádné zbytečné posedávání u kulečnicků a u karet. Musel jsem mnoho studovat a dohánět vzdělání středních a vysokých škol.*“¹⁰⁸ Postupně si potřebné vědomosti doplnil. Dokonce organizoval kurzy o obecní samosprávě.¹⁰⁹ Podle svých vlastních slov „*vychoval řadu pracovitých a slušných samosprávných funkcionářů.*“¹¹⁰ Bohužel konkrétní jména neuvádí.

2.3 Přerov před zásahem hospodářské krize

Hlavním tématem po obecních volbách v roce 1927 se stalo i v Přerově hledání východiska z těžkých finančních problémů. Proto po domluvě vítězné strany lidové se socialistickým blokem a Stranou práce byl opět zvolen starostou sociální demokrat Ing. Josef Vdolek.¹¹¹ Poměry, za jakých vykonával úřad starosty, byly ve znamení nárůstu počtu nezaměstnaných. Navíc byly ztíženy dopady daňové reformy,

---

¹⁰⁷ Archiv ČSSD Praha, fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD-ČSD (1920–1948), kart. 5, inv. č. 66, *Osobní oddělení, obsazení sekretariátů a osobní spisy obvodních tajemníků, Přerov*, fol. 4 a fol. 6.

¹⁰⁸ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 7–8.

¹⁰⁹ *Soudruh Frant. Lančík starostou Přerova*. Hlas lidu, č. 18, 5. 3. 1938, s. 1.

¹¹⁰ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 2, inv. č. 107, *Přednáška o vzniku a významu samosprávy (připojeny tužkou psané poznámky F. Lančíka)*, nefol.

¹¹¹ Výsledky obecních voleb 1927 v Přerově: lidovci 2.312 hlasů (9 mandátů), sociální demokraté 2.062 hlasů (8 mandátů), komunisté 2.004 hlasů (7 mandátů), národní socialisté 1.342 hlasů (5 mandátů), národní demokraté 1.240 hlasů (5 mandátů), Živnostensko-obchodnická strana středostavovská 951 hlasů (4 mandáty), Národní strana práce 537 hlasů (2 mandáty), obrodné hnutí fašistické 433 hlasů (1 mandát), Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu 192 hlasů (1 mandát), Domov 125 hlasů (žádný mandát). SOKA Přerov, fond Okresní národní výbor Přerov, nezpracováno, bal. 1762, *Volby obecního zastupitelstva a obecní rady, Počet hlasů a mandátů pro přerovské politické strany po volbách do obecního zastupitelstva v roce 1927*, nefol.

kteřá snižovala příjmy obcí a ohrožovala jejich plynulé hospodaření. Plánovaného snížení nezaměstnanosti mělo být docíleno zvýšením stavebního ruchu. Tyto plány však ve třicátých letech zhatily dopady velké hospodářské krize.¹¹²

Rozvoj Přerova sice pokračoval i nadále, protože byly uskutečněny stavby budov politické správy, soudu, finančních úřadů a několika desítek bytů, na druhou stranu radní a zastupitelé nevyřešili finanční problémy, kterými město trpělo. Proto byli nuceni je převést do následujícího volebního období.¹¹³ Je ovšem otázkou, zda bylo řešení vůbec možné, protože například v prvním poválečném období, jak tvrdí Karel Maier, se města o udržitelný model hospodaření v důsledku svého zadlužení ani nepokoušela a schodkové rozpočty se staly akceptovatelnou praxí.¹¹⁴ Tento trend byl patrný také v Přerově, i když se vyrovnané obecní hospodaření plánovalo.¹¹⁵ Úspěchem starosty Ing. Vdolka se stalo zabezpečení přestavby železničního podjezdu v Kojetínské ulici nebo zajištění dalšího zdroje užitkové vody, které měl Přerov nedostatek. Jeho další práci ale ukončila náhlá smrt. Josef Vdolek zemřel dne 9. února 1931.¹¹⁶

A jaký posun zaznamenal v této době František Lančík? Jako schopného řečníka s dobrou všeobecnou kvalifikací, organizačními schopnostmi a znalostí pozemkové reformy ho navrhla přerovská pobočka sociálně demokratické strany za náhradníka do voleb do zemského zastupitelstva v Brně, které se konaly v roce 1928. Aktivně zde začal ale působit až od roku 1934. Proto nyní tuto problematiku, ke které se opět v následující podkapitole vrátíme, opusťme.

2.4 Přerovským radním a zastupitelem v průběhu hospodářské krize

Začátek třicátých let je spojen nejenom s hospodářskou krizí, ale i nezaměstnaností a nástupem autoritativních režimů. Jak uvádí Zdeněk Kárník,

---

¹¹² ŠIMAROVÁ, Lenka: *Naděje a prohry Přerova v meziválečném období*. FF UP Olomouc, katedra historie, 2004 (nepublikovaná diplomová práce), s. 35.

¹¹³ LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 46. Také GREGOR, F.: *Legionář, učitel, starosta*, s. 27.

¹¹⁴ MAIER K.: *c. d.*, s. 80.

¹¹⁵ GREGOR, F.: *Legionář, učitel, starosta*, s. 27.

¹¹⁶ LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 45.

byla naše země zpočátku krizí zasažena jen okrajově, ale úpadek se vrátil o dva roky později.¹¹⁷ Proto se v počátcích volebního období 1931 kladl v Přerově důraz na rozvoj města. A právě tento úkol si ve svém programu vytýčil sociální demokrat Richard Kleiber. Ten byl po obecních volbách,¹¹⁸ jejichž vítězem se stala sociálně demokratická strana, zvolen na schůzi obecního zastupitelstva dne 13. listopadu 1931 novým starostou na následující čtyři roky. Ovšem v roce 1933 došlo k prodloužení mandátů obecních zastupitelstev na šest let. V duchu tohoto zákonného opatření byla provedena i úprava funkčního období starosty Richarda Kleibera. Celkově ji zastával až do roku 1938, kdy na ni byl nucen ze zdravotních důvodů rezignovat.¹¹⁹

Společně s ním byli kromě nových náměstků starosty zvoleni i noví zástupci do obecního zastupitelstva a rady. Jedním z nich se stal i František Lančík. Jako zastupitel působil v komisi dopravní, finanční, kulturní a zaměstnanecké. Jako radní pak zasedal v komisi dopravní, kulturní a pro plovárnu.¹²⁰ Agenda komise dopravní a kulturní v obecní radě byla shodná s agendou týchž komisí, které Lančík zastával v obecním zastupitelstvu.

Jaroslav Flögel uvádí, že „komise byly takové orgány, které nerozhodovaly, ale připravovaly nebo dozíraly na určité obecní věci.“¹²¹ V nich spolu s dalšími zástupci projednával otázky z nich vyplývající a jejich závěry následně předkládal městské radě. Při přidělování referátů přihlížel starosta Richard Kleiber „jednak k odbornosti jednotlivých pánů referentů a jednak k tomu, jak mohou volně disponovat časem.“¹²² Toho Lančík zvláště po roce 1934 mnoho neměl.

---

¹¹⁷ KÁRNÍK, Zdeněk: *České země v éře první republiky (1918–1938). Československo a České země v krizi a v ohrožení (1930–1935)*. Díl 2. Praha 2002, s. 50.

¹¹⁸ Výsledky obecních voleb 1931 v Přerově: sociální demokraté 3.325 hlasů (12 mandátů), lidovci 2.244 hlasů (8 mandátů), národní socialisté 1.590 hlasů (6 mandátů), komunisté 1.315 hlasů (4 mandáty), živnostníci 995 hlasů (4 mandáty), národní demokracie 986 hlasů (4 mandáty), fašisté 496 hlasů (2 mandáty), agráři 484 hlasů (2 mandáty), křesťanští socialisté 215 hlasů (žádný mandát). LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 47.

¹¹⁹ GREGOR, Filip: *Životní osudy legionáře, učitele a přerovského starosty Richarda Kleibera (1891–1941)* (dále jako GREGOR, F.: *Životní osudy Richarda Kleibera*). In: LAPÁČEK, Jiří (a kol.): *Sborník Státního okresního archivu Přerov*. Přerov 2018, s. 155.

¹²⁰ SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1926–1933*, fol. 670–672.

¹²¹ FLÖGEL, J.: *c. d.*, s. 310.

¹²² SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1931–1934*, fol. 3.

Ačkoli práce obecního radního a zastupitele byla velmi časově náročná, byl Lančík podle řady dobových svědectví na zasedání schůzí vždy připraven. Pravidelně zde vznášel v rámci volných návrhů své návrhy, stížnosti či připomínky.

Nejdůležitější komise, v níž Lančík pracoval, byla komise finanční. Její působnost byla poměrně rozsáhlá. Zahrnovala kontrolu obecního hospodářství, kontrolu rozpočtu i závěrečného obecního účtu. Komise mohla zamezit nebo modifikovat dispozice s obecním majetkem.¹²³ Dále z pozice dopravního referenta, jehož zájmem bylo zajištění plynulého chodu dopravy, zasáhl například na začátku volebního období u železniční správy společně se starostou a radními Ladislavem Prchalem a Štěpánem Kleinem proti plánovanému zrušení přejezdu čtyř rychlíků přes Přerov. Díky jejich aktivitě nakonec došlo pouze ke zrušení rychlíků dvou, což ve svém důsledku Přerov i tak poškodilo, protože ztížilo osobní a poštovní dopravu a snížilo počet drážních zaměstnanců ve městě.¹²⁴ Coby kulturní referent byl zván na kulturní akce v Přerově a okolí nebo dojednával s vedením olomouckého divadla představení, která byla v Přerově následně odehrána.¹²⁵ Také víme, že byl vyslán k účasti na školních akademiích, kolaudacích budov a staveb nebo vernisážích, ale s jistotou nemůžeme říci, jestli se všech opravdu zúčastnil. Dalším jeho referátem byl dohled nad městskou plovárnou. Kromě její správy doporučoval radě úpravy a změny technické i personální.¹²⁶ Na závěr dodejme, že velkou pozornost věnoval otázce nezaměstnanosti a bydlení, což vyplývalo z jeho působení v komisi zaměstnanecké. Prosazoval, aby chudí dostávali v průběhu zimního období

---

¹²³ ŠOUŠA, Jiří: *Obecní majetek v Čechách 1848–1938. Základy právní úpravy a vývoj komunálního majetku v Čechách v letech 1848–1938*. Praha 2009, s. 148–149.

¹²⁴ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1926–1933*, fol. 206. Dále PRCHAL, Ladislav: *Dvacet let samosprávy*. In: JELÍNEK, Bedřich – KOVAŘÍK, Josef – KRAŤOCH, Jan (ed.): *Přerov: Přerovsko – Kojetínsko*. Brno 1933, s. 78.

¹²⁵ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1931–1934*, fol. 93 (dojednání, kdy bude olomoucké divadlo hrát hru Pohádka zimního večera); fol. 251 (olomoucké divadlo odehraje v Přerově hry Sen noci svatojánské a Lakmé). Nebo SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1935–1938*, fol. 436 (Lančík informuje, že přijede olomoucké divadlo s operou Figarova svatba).

¹²⁶ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1931–1934*, fol. 108 (Lančík navrhuje přidělit na městskou plovárnu strážníka Chajdu); fol. 267 (návrh Lančíka na rozšíření plovárny); fol. 376 (podle Lančíka se má upravit ohradní zeď u plovárny z estetických důvodů); fol. 465 (návrh Lančíka na propůjčení plovárny přerovskému spolku Sokol pro závody); fol. 503 (Lančík společně s kolaudační komisí navrhuje přestavbu plovárny).

uhlí či potraviny, nebo aby byly stavěny další byty s levným nájemným.¹²⁷ Prosazení podobných návrhů se ale neobešlo bez sporů s příslušníky ostatních politických stran, zejména strany fašistické a komunistické.¹²⁸ Jak Lančík uvádí: „*S politickými stranami jsem vycházel dobře. Jen s fašisty a komunisty jsem se nemohl domluvit. Měli jinou představu o politice. Odmítali stranický systém, chtěli, aby rozhodovala masová shromáždění. ... Nešlo ani tak o vysokou politiku, ale o problémy města.*“¹²⁹

Z výše zmíněného vyplývá, že se Lančík od počátku výkonu funkce zastupitele a radního pravidelně vyslovoval k těm bodům, které měly spojitost s jeho referáty. Ovšem v některých případech se vyjádřil i k personálním, zdravotním věcem nebo bytové otázce.¹³⁰ Po projednání byly jeho návrhy zpravidla přijaty, méně často docházelo k jejich nepřijetí či odložení do dalšího jednání.

Nyní si pojdme odpovědět na otázku, s jakými problémy se Přerov musel na začátku 30. let potýkat? Jak je patrné z výše uvedeného, byla hospodářská situace města v tomto období velice složitá. To si dobře uvědomoval starosta Richard Kleiber, který po nástupu do úřadu společně s radou, zastupitelstvem a komisemi začal hledat řešení na nejzávažnější problémy, mezi které patřily problémy hospodářské, sociální, zmíněné železniční a především problémy finanční.¹³¹ „*Úsilí městského zastupitelstva a rady, nynějšího i příštího, vede k tomu, aby město ze zdánlivého finančního soumraku bylo přivedeno na cestu jasu.*“¹³² Ale získané příjmy nedostačovaly k tomu, aby Přerov dokázal splácet dluhy z výstavby budov a cest, které vlastnil a provozoval, nebo dohnal investiční dluh vzniklý za války. Podle starosty Kleibera stačilo, aby stát převzal finanční dohled nad oblastmi, jakými

---

¹²⁷ SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1935–1938*, fol. 300 (Lančík navrhuje uvolnit 5.000 Kč na koupi vagonu uhlí pro nezaměstnané); fol. 576 (návrh Lančíka na zajištění státní podpory na projektovaný obytný dům s byty pro chudé); fol. 657 (návrh Lančíka na stavbu dalších bytů pro chudé).

¹²⁸ Komunisté a fašisté navrhovali vypuštění odměn starosty a radních z obecního rozpočtu a ušetřenou částku poskytnout nezaměstnaným. Tímto krokem by nezaměstnaní získali 54.355 Kč. Na druhou stranu obě politické strany odmítly v rozpočtu podpořit návrh na jejich podporu ve výši 150.000 Kč. *Přerov. Schůze městského zastupitelstva*. Hlas lidu, č. 126, 10. 11. 1934, s. 3.

¹²⁹ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 8.

¹³⁰ SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1931–1934*, fol. 154 (návrh Lančíka na systemizaci zaměstnanců); fol. 789 (návrh Lančíka, aby byli chudí očkovaní zdarma).

¹³¹ GREGOR, F.: *Životní osudy Richarda Kleibera*, s. 155–156.

¹³² SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1926–1933*, fol. 559.

byly například bezpečnost, chudinství, školství, komunikace, a nenechával je na bedrech obce. „*Když tomu tak není, musíme hospodařit a snažit se tak, abychom vystačili s tím, co za daných těžkých hospodářských poměrů se docílit dá.*“¹³³ Přestože se obecní funkcionáři snažili o vyrovnaný rozpočet a udržitelný model hospodaření, z důvodu narůstajícího zadlužení toho nebylo dosaženo. Dokládají to schodkové rozpočty a obecní dluh, který se v roce 1931 pohyboval okolo 20 milionů korun.¹³⁴ Ačkoli k úhradě obecních výdajů díky Kleiberově přičinění sloužily i výnosy lesního majetku na Plumlovsku, jejíž revír Prostějovičky Přerov v tomto roce odkoupil, nezlepšila se finanční situace města ani do zvolení Lančíka starostou.¹³⁵

Dalším problémem byla bytová krize a nezaměstnanost. Do konce roku 1931 bylo postaveno 26 činžovních domů s celkovým počtem 233 nových bytů. Podle Lančíka „*se sice výstavbou zmenšila bytová tíseň po větších bytech, zůstaly obtíže při ubytování rodin, které mohly zaplatit nájemné pouze za menší byt.*“¹³⁶ Proto navrhoval, aby byly stavěny byty s nízkými nájmy, dostupnými pro tyto rodiny. Co se týče nezaměstnanosti, snižovaly ji dříve zadané a po roce 1931 realizované stavby, ať už vodárenského domu, sociálního ústavu, obytného domu při státní průmyslové škole, stavba druhého mostu (most Legií) a železobetonové lávky u Michalova nebo očního pavilonu.¹³⁷ Ačkoli výdaje na tyto stavby byly hrazeny z výpůjček, měly kromě snížení nezaměstnanosti podpořit rozvoj města. „*Potřebujeme dnes, aby naše město bylo korporací nejenom moderní a úpravnou, ale i dokonalým celkem ve velkém správním ústrojí státu.*“¹³⁸ K tomu dále napomáhaly nově vydlážděné silnice a pořádek ve městě, o což se staral Lančík jakožto dopravní referent. Ovšem výstavbou nových komunikací se zvýšila automobilová doprava. Proto bylo přikročeno k opatřením, týkajících se instalace nových orientačních značek. „*Co nemůže pro nákladnost spravit regulace ulic, musí nahradit orientační značky*

---

¹³³ Tamtéž, fol. 792.

¹³⁴ Stav obecních dluhů dosahoval k 1. listopadu 1931 hodnoty 20,156.024 Kč. Tamtéž, fol. 558.

¹³⁵ Tamtéž, fol. 457.

¹³⁶ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1934–1938*, fol. 253.

¹³⁷ U příležitosti stavby druhého mostu doporučil Lančík v přerovském zastupitelstvu, „*aby byla novostavba mostu zadána firmě, která bude dodržovat kolektivní smlouvu s dělnictvem a bude najímat nezaměstnané z přerovského okresu.*“ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1926–1933*, fol. 714.

¹³⁸ Tamtéž, f. 565.

*a policejní opatření o usměrnění jízdy.*¹³⁹ Tímto krokem se zvýšila přehlednost při průjezdu městem, což usnadnilo cizincům orientaci například v době konání Středomoravské výstavy v roce 1936, v jejímž výboru mimochodem Lančík byl. Na druhou stranu museli řidiči strpět při odjezdu směrem na Olomouc dlouhé zástupy vozidel na konci ulice Velká Dlážka, způsobené úrovnovým křížením vlaků. Situaci, na kterou upozorňoval i Lančík, vyřešila až výstavba podjezdu. Posledním problémem byla obava z vypuknutí válečného konfliktu. Proto se v neveřejných jednáních obecního zastupitelstva a rady dohodlo město s vojenskou správou na soustředování obecních financí za účelem výstavby vojenských objektů.

I přes výše zmíněné můžeme říci, že volební období pod vedením starosty Kleibera bylo úspěšné. Realizovala se výstavba mnoha funkčních staveb (škol, úřadů, obytných domů, mostů a jiné), které se v Přerově nacházejí do dnešních dnů. Na jedné straně bylo pamatováno na nezaměstnané, na straně druhé byla realizována Středomoravská výstava, která měla ukázat, že je město schopné se rozvíjet. Uprostřed největšího pracovního vypětí překvapila starostu Richarda Kleibera těžká choroba, která ho v roce 1938 přiměla k rezignaci na tuto funkci.

2.4.1 Zemským zastupitelem v Brně

Před zvolením Lančíka starostou se zastavme u jeho činnosti v zemském zastupitelstvu v Brně. Tento úřad byl vytvořený podle zákona č. 125/1927 Sb. z. a n., o organizaci politické správy, který sjednotil roztržitou politickou správu v Československu. Předchozí zřízení župní nahradilo zřízení zemské, které rozčlenilo územní samosprávu na obce, samosprávné okresy a čtyři země: Českou (Praha), Moravskoslezskou (Brno), Slovenskou (Bratislava) a Podkarpatoruskou (Užhorod) představující vyšší správní celky.¹⁴⁰

Zemská samospráva, v jejímž čele stál zemský prezident, byla složena ze zemského zastupitelstva, výboru a komisí. Dne 2. prosince 1928 se konaly volby do zemského zastupitelstva v Brně. V jejich rámci se na devátém místě kandidátní

---

¹³⁹ PRCHAL, L.: *c. d.*, s. 24.

¹⁴⁰ SCHELLE, Karel: *Organizace československého státu v meziválečném období 1918–1938*. Praha 2006, s. 287.

listiny sociálně demokratické strany objevilo v pozici náhradníka jméno Františka Lančíka.¹⁴¹ Za tímto výběrem můžeme spatřovat jeho schopnosti prosazovat zájmy strany, zkušenosti z funkce tajemníka v přerovské pobočce sociálně demokratické strany nebo angažmá v kulturních spolcích a tisku či v neposlední řadě jeho společenské kontakty. Za člena zemského zastupitelstva byl ale povolán až dne 12. června 1934, kdy jako náhradník na kandidátní listině výše uvedené strany nahradil Antonína Hnátka, který se dne 31. března 1934 vzdal členství.¹⁴² Po přečtení předepsané formule složil Lančík slib do rukou předsedy zemského prezidenta Jana Černého a bez výhrad a dodatků podepsal příslušnou listinu.¹⁴³ Následně byl uveden do úřadu a dne 15. června 1934 zvolen po Jaroslavu Roučkovi členem komunikační komise.¹⁴⁴ „*Slibu nový člen neskládal, neboť je zároveň členem zemského zastupitelstva.*“¹⁴⁵ V zemském zastupitelstvu a komisi působil do konce roku 1934. Dále se až do konce volebního období v květnu 1935 v zápisech z jednání neobjevuje. Zda odstoupil nebo se jednání z jiných důvodů neúčastnil, není z pramenů zřejmé. Jisté ale je, že pro další správní období nebyl sociálně demokratickou stranou znovu na kandidátní listinu navržen.¹⁴⁶

Podle zákona č. 125/1927 Sb. z. a n. mělo zastupitelstvo v zemi Moravskoslezské 60 členů. Z tohoto počtu se volily dvě třetiny zastupitelů, zbývající jednu třetinu jmenovala československá vláda z řad odborníků. Zastupitelé na pravidelných schůzích projednávali zřizování zemských ústavů, podniků, škol nebo zlepšení dopravních, bytových, sociálních poměrů v zemi. Výjimku tvořily politické otázky, o kterých jim organizační zákon neumožňoval se usnášet.¹⁴⁷

---

¹⁴¹ *Vyhláška o vypsání voleb do zemského zastupitelstva v zemi Moravskoslezské.* Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 2, 18. 11. 1928, s. 7.

¹⁴² SOkA Přerov, fond Okresní úřad Přerov (1919–1938), kart. 52, inv. č. 195, sign. 608, *Povolání Fr. Lančíka do zemského zastupitelstva*, nefol.

¹⁴³ MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 4, inv. č. 2, *Volby členů zemského výboru a zemských komisí*, fol. 218.

¹⁴⁴ *Vyhláška zápisu o XXIII. zasedání zemského zastupitelstva ze dne 12.–15. června 1934.* Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 2, 30. 6. 1934, s. 12.

¹⁴⁵ MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 49, inv. č. 13, *Zápisy o schůzi zemské komise komunikační 1931–1934*, fol. 30 (schůze ze dne 10. 10. 1934).

¹⁴⁶ *Vyhláška o rozepsání volby zemského zastupitelstva moravskoslezského.* Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 1, 27. 4. 1935, s. 32.

¹⁴⁷ Zákon č. 125/1927 Sb. z. a n., o organizaci politické správy.

Co můžeme tedy říci o činnosti Lančíka v zemském zastupitelstvu a komunikační komisi? Od svého zvolení se vyslovil k otázkám školským, zaměstnaneckým a zdravotním. Tak například již na zasedání dne 15. června 1934 doporučil v oblasti školství reorganizaci moravských zemědělských škol. Na místo nich navrhoval vytvořit odborné dívčí školy, protože jak uvedl, „*je nehospodárné, investovat prostředky do škol, které navštěvuje nízký počet žáků.*“¹⁴⁸ V oblasti zaměstnanecké podal se svými spolupracovníky návrh na zkrácení pracovní doby v úřadech, ústavech a podnicích, který byl společně s úpravou služebních poměrů zaměstnanců zemské dráhy jednomyslně na schůzi dne 26. října 1934 přijat.¹⁴⁹ Ve zdravotnictví podpořil rozšíření a úpravu sociálních ústavů a zřízení gynekologických oddělení do všech veřejných nemocnic, protože „*obce ani okresy nemohou pro svůj tísnivý stav tohoto úkolu převzít.*“¹⁵⁰ Proto se vyslovil, aby byl z úspor řádného zemského rozpočtu na rok 1935 věnován příspěvek na stavbu ženského pavilonu a porodnice při veřejné nemocnici v Přerově.¹⁵¹ Tímto tématem se zabývalo i přerovské obecní zastupitelstvo a k rozšíření nemocnice skutečně došlo. Ne však o ženský pavilon, ale pavilon infekční.¹⁵² Z pozice zemského poslance rovněž žádal v roce 1934 o urychlení řízení ve věci stavby železničního podjezdu mezi Přerovem a Předmostím.¹⁵³ Zda žádost k něčemu napomohla, není zřejmé, protože k samotné kolaudaci podjezdu došlo až 13. června 1940.¹⁵⁴ Co se týče komunikační komise, vystoupil v ní pouze na schůzi dne 10. října 1934 při projednávání otázky vedení silnic mimo obce. „*Vyhnou-li se hlavní silniční směry*

---

¹⁴⁸ MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 12, inv. č. 3, *Stenografické zápisy ze zasedání zemského zastupitelstva 1934*, fol. 623 (zápis Lančíkovy řeči ze dne 15. 6. 1934).

¹⁴⁹ *Vyhláška zápisu o XXIV. zasedání zemského zastupitelstva ze dne 16.–17., 19., 23.–26. října 1934*. Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 4, 31. 12. 1934, s. 48, s. 50. MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 14, inv. č. 3, *Stenografické zápisy ze zasedání zemského zastupitelstva 1934–1935*, fol. 328–331 (zápis Lančíkovy řeči ze dne 11. 12. 1934).

¹⁵⁰ *Vyhláška zápisu o XXIII. zasedání zemského zastupitelstva ze dne 12.–15. června 1934*. Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 2, 30. 6. 1934, s. 18.

¹⁵¹ *Vyhláška zápisu o XXIV. zasedání zemského zastupitelstva ze dne 16.–17., 19., 23.–26. října 1934*. Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 4, 31. 12. 1934, s. 49.

¹⁵² SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1938–1940*, nefol. (schůze ze dne 21. 9. 1938).

¹⁵³ *Vyhláška zápisu o XXIV. zasedání zemského zastupitelstva ze dne 16.–17., 19., 23.–26. října 1934*. Zemský věstník pro Moravu a Slezsko, č. 4, 31. 12. 1934, s. 50.

¹⁵⁴ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1938–1940*, fol. 616.

*obcím, ustoupí nejen dopravní obtíže, ale nebude třeba ani nákladného vyvlastňování objektů.*¹⁵⁵

Ačkoli v úřadu zemského zastupitele působil krátkou dobu, nebyla jeho činnost zde nevýznamná. Pomohla mu získat další zkušenosti a nové kontakty, které využil o několik let později. I když na začátku tvrdil, že „*při zasedání tohoto váženého sboru jsem si učinil velmi dobrý úsudek o jednáních, že nevidím tu nevráživost mezi jednotlivými politickými stranami a jejich referenty,*“¹⁵⁶ ze stenografických protokolů například ze zasedání ze dne 19. října 1934 vyplývá, že tomu bylo naopak. Do přednesené řeči o zemědělských školách, které jak uvádí, jsou málo navštěvovány, zasáhl proti tomu několikrát zastupitel Stanislav Zavadilík za agrární stranu.¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 49, inv. č. 13, *Zápisy o schůzi zemské komise komunikační 1931–1934*, fol. 31 (schůze ze dne 10. 10. 1934).

¹⁵⁶ MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 12, inv. č. 3, *Stenografické zápisy ze zasedání zemského zastupitelstva 1934*, fol. 640 (zápis Lančíkovy řeči ze dne 15. 6. 1934).

¹⁵⁷ MZA Brno, fond Zemské zastupitelstvo Brno, kart. 13, inv. č. 3, *Stenografické zápisy ze zasedání zemského zastupitelstva 1934*, fol. 202–205 (zápis Lančíkovy řeči ze dne 19. 10. 1934).

3. Za Republiku!

František Lančík jako předválečný přerovský starosta a aktivní účastník druhého odboje (1938–1945)

Schylující se válečný konflikt přiměl přerovské radní po rezignaci starosty Richarda Kleibera zvolit do úřadu starosty Františka Lančíka. Jeho působení na radnici ovšem netrvalo příliš dlouho, protože po březnových událostech roku 1939 byl z politických důvodů nucen na místo rezignovat. Dále jeho kroky směřovaly do zahraniční armády, kam ho následoval i jeho syn Jaroslav. Bohužel Lančíkova představa, že se celá rodina opět po válce sejde pohromadě, se v konečném důsledku nenaplnila.

3.1 V úřadu starosty města Přerova

Na konci ledna 1938 rezignoval ze zdravotních důvodů na úřad starosty Richard Kleiber. O měsíc později nabylo platnosti rozhodnutí okresního úřadu o jeho odvolání. Následně se postupovalo podle volebního řádu, který stanovoval, že pokud se uprázdní místo starosty za dobu úřadování obecního zastupitelstva, zvolí se nový starosta a noví náměstci. V tomto případě byl zvolen 36 hlasy člen městské rady František Lančík.¹⁵⁸ Referát zaměstnanecký a dopravní předal panu radnímu Dreiseitlovi, pro sebe si ponechal referát sociální péče a kulturní. Pro úplnost dodejme, že prvním náměstkem se stal Vojtěch Tšpon (strana Národního sjednocení) a druhým duchovní Alois Čáp (lidovec). Deník Hlas lidu k volbě Lančíkovi popřál a dodal, že „povede jistě město Přerov k stálému rozkvětu a rozmachu.“¹⁵⁹ A proč byl zvolen právě on? Protože „jsem byl totiž téměř abstinent, plně jsem se staral

---

¹⁵⁸ Po jednom hlasu obdrželi Bohumil Rejhon, Vojtěch Tšpon, Vojtěch Rytíř. Tři odevzdané hlasovací lístky byly prázdné. SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1934–1938*, fol. 630.

¹⁵⁹ *Volba starosty města Přerova*. Hlas lidu, č. 26, 2. 4. 1938, s. 1.

*o rodinu, nenavštěvoval jsem hospody a pracoval jsem pro obec od rána do večera. Přerov a jeho problémy jsem znal dobře.*¹⁶⁰

Rezignací Kleibera se zároveň uvolnilo jedno místo v městské radě. Po provedení doplňovací volby byl zvolen Jindřich Dreiseitl a nově zvoleni všichni přítomní členové. V tomto složení se úřadovalo do konce května 1938, kdy se konaly obecní volby. V nich zvítězila sociálně demokratická strana.¹⁶¹ Deník Hlas lidu si sice postěžoval, že „řada příslušníků strany nastoupila právě v sobotu, přede dnem volby, vojenské cvičení, čímž vznikl straně značný úbytek hlasů.“¹⁶² I tak ale strana získala oproti minulým volbám o 475 hlasů více.

Pro nadcházející volební období si zástupci přerovské pobočky sociálně demokratické strany vytyčili splnění úkolů v následujících oblastech. První souvisela se stavební činností. Kromě výstavby Masarykova památníku či dětského hřiště měla být do pěti let vystavěna nová budova reálného gymnázia, obecná škola Blahoslavova, škola pro dívky, živnostenská škola pokračovací nebo rozšířena průmyslová škola. Druhá oblast souvisela se zajištěním bezpečnosti obyvatelstva prostřednictvím budování krytů a rozhlasových zařízení do jednotlivých čtvrtí jako příprava na blížící se válečný konflikt. Třetí zahrnovala věci sociální a zdravotní. Kromě zajištění dostatečného zásobení města vodou měla být rozšířena elektrická síť a sníženy ceny elektrického proudu. Rovněž se měla vybudovat stavba tržnice s chladírny, rozšířit nemocnice o ženské, dětské a chirurgické oddělení a do šesti let vystavět 400 bytů pro chudé a 150 pro tzv. gážisty.¹⁶³

Vítězství strany ve volbách ale byla jedna věc, prosazení vytyčeného programu zase věc druhá. Zde se však nemusela ničeho obávat, protože na schůzi

---

¹⁶⁰ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 7.

¹⁶¹ Výsledky obecních voleb 1938 v Přerově: sociální demokracie 3.800 hlasů (13 mandátů), národní socialisté 2.082 hlasů (7 mandátů), lidovci 1.970 hlasů (7 mandátů), živnostníci 1.726 hlasů (6 mandátů), komunisté 863 hlasů (3 mandáty), národní sjednocení 848 hlasů (3 mandáty), agráři 818 hlasů (3 mandáty), fašisté 130 hlasů (žádný mandát). *Po obecních volbách v Přerově*. Obzor, č. 121, 24. 5. 1938, s. 1.

¹⁶² *Vítězství sociální demokracie ve volbách do městského zastupitelstva v Přerově*. Hlas lidu, č. 41, 25. 5. 1938, s. 3.

¹⁶³ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 146, *Volební tiskoviny*, nefol. (Přerovskému voličstvu).

obecního zastupitelstva dne 22. května 1938 opět obhájil úřad starosty schopný, zkušený, oblíbený a známý funkcionář František Lančík.¹⁶⁴ Při řádné volbě dostal nadpoloviční většinu hlasů a byl zvolen na následující čtyřleté období, z něhož bylo v důsledku politických událostí naplněno deset měsíců. Novými náměstky se stali Alois Čáp (lidovec) a druhým Jan Moulík (národní socialista).

Nové volební období zahájil starosta dne 12. července 1938 proslovem, jenž kopíroval vytyčený program sociálně demokratické strany a zařadil jeho jednotlivé oblasti do kontextu města. Podle Lančíkových slov bylo zapotřebí, aby město vydávalo další prostředky na výstavbu bytů, kterých byl nedostatek. Ten se citelně projevil po zvýšení zaměstnanosti přerovskými podniky. Úhrnem 947 občanů žádalo město o byt. Do té doby byli nuceni bydlet v blízkém okolí. Zmírnit tuto krizi sice pomáhaly i některé přerovské podniky (např. Československé státní dráhy nebo Optikotechna), nicméně ani ony jich nedokázaly opatřit dostatečný počet. Pro město bylo prioritním úkolem vyřešit bytový problém i z jiného důvodu. Výstavbou dalších bytů by se peníze občanů zde sice pracujících, ale nebydlících, opětně vracely do obecního rozpočtu a město by o tyto prostředky, jak bylo dříve patrné, již nepřicházelo.¹⁶⁵ Proto došlo k vypracování plánu na stavbu velkého obytného domu s malými byty na ulici Odpolední. Lančík se rovněž dotkl otázky školství. Rodinná škola pro ženská povolání potřebovala vlastní budovu. Proto jednal s peněžními ústavy o poskytnutí půjčky dvou milionů korun na tuto stavbu. Byl přesvědčen, že budoucí rozvoj v této oblasti bude přínosem pro děti našich občanů a pomůže zvýšit kulturní úroveň českého národa. Samotná budova byla sice postavena, ale v roce 1940 ji zabrali Němci. Také se zmínil o oblasti zdravotnictví, kde navrhoval rozšíření nemocnice o další oddělení pro zkvalitnění zdravotní péče. Co se týká bezpečnosti, uvědomoval si rizika možného vypuknutí válečného konfliktu a souhlasil se stavbou vojenských objektů. Na druhou stranu vyjádřil nesouhlasné stanovisko s vysokou finanční povinností obce platit za tuto výstavbu, protože to zatěžuje obecní rozpočet, a proto vyzval stát k většímu finančnímu

---

¹⁶⁴ Při volbě bylo odevzdáno 42 hlasů. František Lančík obdržel 39 hlasů, jeden byl určen Vojtěchu Rytířovi a dva byly prázdné. SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1938–1940*, nefol. (schůze ze dne 22. 5. 1938).

¹⁶⁵ Mezi léty 1920–1938 bylo vystavěno 2.304 domů z toho 1.390 přízemních, 663 jednopatrových, 110 dvoupatrových a 58 třípatrových. SEHNÁLEK, PETR: *Procházka zapomenutým Přerovem*. Přerov 20017, s. 9.

zapojení. Řešení zmíněných problémů pak viděl ve stejné věci jako jeho předchůdce Richard Kleiber – ve vzájemné spolupráci obecního sboru.¹⁶⁶

Splnění vytyčeného programu ale nepřála mezinárodně-politická situace. Po nástupu Adolfa Hitlera k moci v sousedním Německu roku 1933 došlo ke změně vnitřní politiky tohoto státu. Jako kancléř odmítl dodržovat mírové podmínky, stanovené vítěznými mocnostmi po první světové válce a rozhodl pro zbrojení s cílem získat pro Německo zpět ztracené velmocenské postavení. Jedním z prvních cílů se stalo připojení pohraničních oblastí Československa, kde žila početná německá menšina. Československo si uvědomovalo riziko ze strany svých sousedů, proto si kromě budování armády zajišťovalo pomoc spojeneckými smlouvami s Francií, Jugoslávií, Rumunskem a Sovětským svazem. Dramatické mezinárodně-politické události vyvrcholily v roce 1938, kdy v březnu Německo obsadilo Rakousko. Československo mělo být další v pořadí.¹⁶⁷ Dne 25. září 1938 byla vyhlášena úplná mobilizace. „*Slovo, na které se denně čekalo, každý tušil. Vlast volá k obraně všechny občany našeho státu. ... Nádraží ožívá, vojáky přibývá a zanedlouho přicházejí již s kufříky ti, kteří jsou povoláni.*“¹⁶⁸

Politická situace následně vyvrcholila konferencí Německa, Itálie, Francie a Velké Británie dne 30. září 1938 v Mnichově. Z rozhodnutí státníků došlo k uzavření dohody o odstoupení československého pohraničí ve prospěch Německa. Přerovský deník *Obzor* o této zprávě informuje: „*Se slzami v oku, nadějí v srdci a zařatou pěstí, vyslechli jsme u amplionu v pátek [30. září 1938 – pozn. autora] v 16:30 hodin zprávu o neodvratném osudu, který nám připravily čtyři velmoci.*“¹⁶⁹ Jan Moulík situaci doplňuje a dodává: „*Do hrobového ticha na ulicích Přerova zazněly najednou hlasy. A pak se už vzduch rozehřměl mohutnou, spontánní manifestací poctivých lidí. Ať žije armáda, my se nedáme! Následně se ujal slova*

---

¹⁶⁶ SOkA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1938–1940*, nefol. (schůze ze dne 14. 7. 1938).

¹⁶⁷ SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 25–26. Také RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*. Praha 2013, s. 430–436.

¹⁶⁸ *Noc na sobotu*. *Obzor*, č. 221, 25. 9. 1938, s. 4.

¹⁶⁹ *Místní zprávy*. *Obzor*, č. 226, 2. 10. 1938, s. 4.

*starosta města, který vyzval shromáždění, aby zachovalo důvěru v ty, kteří nás povedou.*¹⁷⁰

Po přijetí mnichovské dohody začal Přerov řešit nové problémy, které se následkem toho objevily. Městská rada zastavila v důsledku těžkých finančních poměrů do konce roku realizaci všech investičních prací mimo ty naprosto neodkladné. Výjimku ale dostala například bytová výstavba, o které se rozhodlo na poradě vybraných zástupců města společně se staviteli již dne 30. listopadu 1938. Předpokládalo se, že v případě vypuknutí válečného konfliktu by došlo k celkovému útlumu stavební činnosti.¹⁷¹ Tyto obavy se ale nenaplnily. Po následné okupaci se do konce roku 1939 soukromá výstavba uvnitř města naopak navýšila o 36 nových domů. Důvodem ovšem byly spíše obavy před znehodnocením úspor inflací než potřeba nových bytů.¹⁷² Tento stav pokračoval do roku 1941, kdy došlo na základě úředního rozhodnutí k zastavení všech stavebních prací.¹⁷³

Dále bylo zapotřebí najít ubytování pro 1.193 uprchlíků z pohraničí, kteří ve městě hledali azyl. Na tom se kromě městské rady podílel Československý červený kříž a přerovský spolek Vlasta. Současně s tímto hledali obecní úředníci prostory k ubytování části pěšího pluku č. 34, který dříve sídlil v Bruntále. Vedle dokončení budovy školy pro ženská povolání byl vystavěn podjezd u Předmostí či dobudováno letiště, jehož výstavbu zdržely spory o odprodej patřičných pozemků. Jak uvádí Lančík „*vyžaduje změna poměrů neustálé zásahy a jednání ze strany města a to jak u nadřízených úřadů, tak i u korporací a jednotlivců, aby zájmy města a jeho obyvatelstva neutrpěly újmy.*“¹⁷⁴ Na druhou stranu modernizovat radnici na náměstí T. G. Masaryka, vybudovat kulturní dům s knihovnou a čítárnou či postavit živnostenskou školu a kanalizační sběrač na ulici Lešetínská se již realizovat

---

¹⁷⁰ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů), Opis první*, fol. 10–11.

¹⁷¹ *Očekáváme silný stavební ruch v Přerově*. Obzor, č. 276, 2. 12. 1938, s. 2.

¹⁷² MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů), Opis první*, fol. 29.

¹⁷³ SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 37.

¹⁷⁴ SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1938–1940*, nefol. (schůze ze dne 31. 10. 1938).

nepodařilo, mimo jiné také proto, že většina peněžních ústavů přestala od této doby poskytovat investiční výpůjčky.¹⁷⁵

Protože se nacistické Německo nespokojilo s územními zisky z října 1938, přistoupilo během březnových dnů roku 1939 k úplnému rozbití Československa. Tomuto předcházelo připojení Těšínska k Polsku, jižního Slovenska a Podkarpatské Rusi k Maďarsku v říjnu a listopadu 1938 a konečně o měsíc později zvolení JUDr. Emila Háchy novým prezidentem, od kterého se očekávalo, že bude strážcem československého práva uvnitř republiky. Tato možnost ale byla po vytvoření protektorátu Čechy a Morava vyloučena. Dne 14. března 1939 byl s podporou Německa vyhlášen samostatný Slovenský štát a již v podvečer zahájila německá armáda obsazování Moravské Ostravy. Od následujícího dne probíhal zábor zbývajících částí českých zemí. Aby byla okupace pro světovou veřejnost legitimní, přinutil předtím Adolf Hitler prezidenta JUDr. Emila Háchu podepsat prohlášení, že oficiálně žádá svého německého souseda o ochranu. V důsledku tohoto ujednání byl znemožněn organizovaný odpor.¹⁷⁶

V průběhu noci přišly do Přerova první zprávy o německé okupaci. K rekonstrukci jejího průběhu lze kromě Lančických vzpomínek, poznámek náměstka starosty Jana Moulíka a denního tisku využít text od Jiřího Lapáčka nebo Petra Sehnálka.¹⁷⁷ Lančík byl podle dostupných informací přibližně o půl druhé v noci dne 15. března probuzen telefonistkou z poštovního úřadu. Ozámila mu, že německé vojsko začalo obsazovat republiku „*a do Přerova má přijít asi v devět hodin ráno.*“¹⁷⁸ Zpočátku nikdo nechtěl těmto zprávám uvěřit. Jan Moulík uvádí: „*Teprve když je Ostrava úředně potvrdila, a když z různých míst postupně Němci obsazovaných docházely stejné zprávy, přesvědčili jsme se o tom nejhorším. Němci obsazují české země.*“¹⁷⁹ Na základě těchto událostí vydal Lančík městským strážníkům příkaz, aby svolali na radnici všechny přednosta městských úřadů

---

¹⁷⁵ SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy rady 1938–1940*, fol. 323. Také MOULÍK, Jan: *Budoucnost Přerova v nových poměrech*. Obzor, č. 66, 19. 3. 1939, s. 1.

¹⁷⁶ SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 28. Také RYCHLÍK, J. – PENČEV, V.: *c. d.*, s. 449–451.

¹⁷⁷ LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 48–50. Nebo SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 28–33.

¹⁷⁸ LANČÍK, František: *Vzpomínka na smutné výročí*. Naše Haná, č. 19, 15. 3. 1946, s. 1.

¹⁷⁹ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů)*, *Opis první*, fol. 20.

a podniků. Po zajištění mobilizačního plánu a rozkazu, že československé vojsko nemá klást odpor postupu německého vojska, rozhodl svolat na pátou hodinu ranní schůzi městské rady. Ale přednostové jednotlivých městských úřadů se dostavili na radnici o dvě hodiny dříve. Ředitel muzea Josef Krumpholc Lančíka společně s ostatními upozornil, že je zapotřebí uschovat před Němci sbírku zlatých a stříbrných mincí, nalezených během bourání staré pošty a zároveň s tímto i originály rukopisů Komenského uložených v městském muzeu. Po dohodě s městským stavitelem Andrlíkem, který vybral spolehlivého zedníka ze stavebního úřadu, byly mince spolu s rukopisy vloženy do plechových krabic a zazděny na zámku ve zdi schodiště vedoucí z nádvoří do sklepů na pravé straně. Kromě starosty, ředitele muzea Krumpholce a zedníka byl akci také přítomen stavitel František Klabazna.¹⁸⁰ Samotný zedník, jehož jméno neznáme, přislíbil o této akci v zájmu města i národa pomlčet, ale nakonec ji po nátlaku sdělil v roce 1942 gestapu, které věci našlo a předalo novému vedení města.¹⁸¹ Ve svých vzpomínkách Lančík uvádí, že členy městské rady a náměstkyně sice informoval o uschování věcí, ale konkrétní místo jim z důvodu bezpečnosti nesdělil.¹⁸²

Po návratu na radnici Lančík zjistil, že se ještě před stanovenou dobou sešli všichni členové městské rady. „*Na každém byla zřejmá tíže okamžiku, zesílená ještě neznalostí příčin, proč k okupaci došlo.*“¹⁸³ Podal zprávu o okupaci Československa a o příchodu německého vojska v ranních hodinách. Dále byl přijat text vyhlášky, informující obyvatelstvo o nastalé situaci a ihned předán do Strojilovy tiskárny k vytištění. Byla v něm konstatována skutečnost obsazení města německým vojskem a občanstvo bylo vyzváno k zachování klidu a pořádku.¹⁸⁴ Někteří radní odešli do zaměstnání, jiní zůstali společně se starostou na radnici a vyčkávali příchodu

---

¹⁸⁰ LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 48–49.

¹⁸¹ Sběrka 2.390 zlatých a stříbrných mincí se i navzdory tomuto kroku dostala zpět do přerovského muzea, kde je uložena do dnešních dnů. KRATOCHVÍLOVÁ, Lenka: *Muzeum Komenského v Přerově vystaví tzv. Přerovský poklad*. In: <<https://olomouc.rozhlas.cz/muzeum-komenskeho-v-prerove-vystavi-tzv-prerovsky-poklad-za-okupace-o-nej-7784320>> [cit. 17-04-2019].

¹⁸² SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínka na smutné výročí).

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 49.

německého vojska.¹⁸⁵ Ve stejné době mechanici výzvědné letky poškodili na letišti u Henčlova podzemní zásobník paliva a důstojníci útvarů dislokovaných ve městě připravovali zřízení tajných skladišť zbraní.¹⁸⁶

Okolo deváté hodiny přijely do města od Předmostí jednotky německé 28. a 8. pěší divize, patřící do sestavy 8. vratslavského armádního sboru, a svou technikou obsadily Masarykovo a Žerotínovo náměstí, nádraží a sklady vojenského materiálu.¹⁸⁷ Následně se dostavil ke starostovi německý podplukovník von Wagner, který se představil jako vojenský velitel města, se svým tlumočnickem. Pověřil Lančíka udržením klidu a pořádku ve městě.¹⁸⁸ Ale pro Lančíka to byla samozřejmost vyplývající z nařízení československé vlády, podle kterého bylo obyvatelstvo města plakáty již vyrozuměno, aby nečinilo německému vojsku překážek v obsazování země. Rovněž předvídal, že by se mohly objevit nepokoje proti vstupu německých vojsk do města, proto požádal velitele, aby v případě podobných nedorozumění německé vojsko samo nezasahovalo, ale aby byla přivolána místní policie, která ihned zakročí. Ukazuje to na zájem starosty o občany města a město samotné, protože „*nepředložené činy jednotlivců by měly neblahé následky pro všechno obyvatelstvo města.*“¹⁸⁹

Z funkce starosty dohlížel na plnění nařízení vlády a požadavků místního vojenského velitele podplukovníka ženijního vojska Bölkeho, který mezitím nahradil ve funkci podplukovníka von Wagnera. Mezi nejdůležitější patřily požadavky na zásobování a ubytování vojsk ve školách, s jejichž seznamem se do kanceláře zástupci okupační správy dostavili, dále zajištění budovy pro polní nemocnici a opatření slámy.¹⁹⁰ Podle zmíněných požadavků se Lančík utvrdil v tom, že místní Němci sloužili vojákům jako informátoři, protože vojáci „*měli o budovách a zařízení ve městě velmi dobré informace.*“¹⁹¹ Němcům se nakonec podařilo obsadit

---

¹⁸⁵ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

¹⁸⁶ SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 28.

¹⁸⁷ KOPEČEK, P.: *c. d.*, s. 20.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

¹⁹⁰ SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 28.

¹⁹¹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

gymnázium Jakuba Škody, Komenského obecné školy ve Štefánikově ulici, část Sokolovny, Dělnický dům na Šířavě a Spolkový dům na Trávníku. Neobsazeným místem zůstávalo vojenské letiště u Henčlova, kde, jak uvádí Petr Sehnálek, muselo několik letců zavrhnout plán odletu do zahraničí v důsledku nepříznivých podmínek. Ale nakonec i sem Němci dorazili a převzali vybavení a techniku z rukou poručíka Františka Fajtla, který zastoupil nemocného velitele letky majora Skobu.¹⁹²

Z Lančikových vzpomínek dále uvedme dvě události, které dokreslují atmosféru města, obsazovaného německými jednotkami. Od počátku se okupanti snažili působit propagandisticky na české obyvatelstvo a přesvědčovali ho o prospěšnosti německé ochrany. Jedním z pokusů se stalo obdarování občanů polévkou z polní kuchyně, která stála v blízkosti radnice. Zájem o ni ale nebyl velký. V odpoledních hodinách, kdy kolem procházel Lančík, zde zahlédl jednoho z problémových občanů, místního buřiče Neumana se svým psem. Ten poté, co obdržel polévku, ji vzápětí postavil před psa. Obsah byl příliš horký, proto ho pes odmítl. To dotyčného rozčílilo, polévku vylil na zem a rozběhl se za psem. Pro přítomné Němce to byl znak urážky. Situaci zachránil český strážník stojící opodál, který Neumana odvedl na strážnici. Tato na první pohled banální situace měla v konečném důsledku tragické vyústění. Případ se následně dostal do rukou gestapa, které rozhodlo o jeho umístění do koncentračního tábora, kde zahynul.¹⁹³

Podobně nebyl velký zájem veřejnosti ani o polední koncert německé vojenské hudby na náměstí, na který se přišlo podívat pouze několik osob, které spíše než o hudbu jevíly zájem o oblečení německých vojáků.¹⁹⁴ Tvrzení potvrzuje také Jan Moulík a dodává, „pokud lidé zůstali na náměstí, chodili kolem německých vojáků mlčky, nevšimli si jich.“¹⁹⁵

Na 17. hodinu svolal vojenský velitel do Grandhotelu Lipner poradu hospodářských činitelů města. Hlavním tématem se stala diskuse o „zajištění plynulého chodu hospodářského života ve městě a o zaopatření peněz na výplatu

---

¹⁹² SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 28.

¹⁹³ Tvrzení uvádí také Jiří Lapáček. LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 49.

¹⁹⁴ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

¹⁹⁵ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů)*, *Opis první*, fol. 26.

*dělnických mezd v sobotu.*¹⁹⁶ Přítomni byli zástupci přerovských peněžních ústavů a průmyslových závodů a u dveří zaujalo místo několik příslušníků přerovské německé menšiny, kterých ve městě žilo 675.¹⁹⁷ Podle názoru Lančíka byla porada svolána především proto, „aby Němci zjistili náladu mezi činiteli hospodářského života a průmyslu ve městě, a dali německé menšině příležitost již první den okupace demonstrovat svoji oddanost Führerovi.“¹⁹⁸ Po zahájení začali zástupci přerovské německé menšiny přednášet v češtině a němčině svá přání a stížnosti. Lančík, který se porady také účastnil, se do debaty dlouho nezapojoval. To se změnilo poté, co vrátný v Grandhotelu ostře napadl funkcionáře městské samosprávy, které mimo jiné obvinil, že z jejich rozhodnutí uzavřeli Němcům školu.¹⁹⁹ Lančík se přihlásil ke slovu a přes všeobecné očekávání, že bude mluvit česky, vyvracel plynulou němčinou nepravdy uvedené vrátným. Argumentoval tím, že v důsledku poklesu počtu německých žáků na deset byla německá jednotřídní škola uzavřena až na základě upozornění zemské školní rady. Podle zákona muselo být ve škole nejméně dvanáct dětí příslušné národnosti. Pokud by ovšem byl počet žáků vyšší, nemusela být škola uzavřena.²⁰⁰ Když německý důstojník vyslechl námitky, přešel urychleně k jednání a stěžovatelům řekl, že není kompetentní proti jejich stížnostem zakročit a ukončil poradu. Ukázalo se, že stížnost německé menšiny byla neopodstatněná.²⁰¹

Dne 16. března byl vyhlášen protektorát Čechy a Morava. Do jeho čela byla postavena německá správa, nadřazená všem českým orgánům. Základ německé civilní správy tvořily tzv. oberlandráty (úřady vrchních zemských radů), které vykonávaly dozor nad orgány okresní a obecní správy v protektorátu. Na střední Moravě existovaly tři: olomoucký, prostějovský a kroměřížský. Dohlížely na činnost českých autonomních orgánů, zejména okresních úřadů, městské a obecní samosprávy. Na Přerovsku tuto činnost vykonával olomoucký oberlandrát,

---

¹⁹⁶ LANČÍK, František: *Vzpomínka na smutné výročí*. Naše Haná, č. 19, 15. 3. 1946, s. 1.

¹⁹⁷ SEHNÁLEK, P.: *100letá Republika*, s. 28.

¹⁹⁸ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

¹⁹⁹ LANČÍK, František: *Vzpomínka na smutné výročí*. Naše Haná, č. 19, 15. 3. 1946, s. 1.

²⁰⁰ Tvrzení dokládá zápis ze schůze přerovského zastupitelstva ze dne 6. listopadu 1935. SOKA Přerov, fond Archiv města Přerov, nezpracováno, *Zápisy zastupitelstva 1934–1938*, fol. 267.

²⁰¹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 13, *F. Lančík – vzpomínky na 15. 3. 1939 v Přerově*, nefol. (Vzpomínky na březnovou tragédii 1939).

ke kterému bylo připojeno k 1. červenci 1940 další území po zrušení oberlandrátu prostějovského a kroměřížského. V souvislosti s Heydrichovou správní reformou v roce 1942 začalo Olomoucko podléhat oberlandrátu v Ostravě.²⁰² Z iniciativy olomouckého oberlandrátu byl po několika dnech poslán na přerovskou radnici úředník, který kromě výtek, týkajících se nedostatečného plnění německých požadavků, mezi které patřilo dodání rozbitého psacího stroje a mokré slámy nebo vystoupení starosty na schůzi v Grandhotelu Lipner a vyvrácení obvinění přednesená německou menšinou, činil na Lančíka nátlak, aby rezignoval na funkci starosty, protože byl „*příslušníkem strany sociálně demokratické, a tato strana je v Německu zakázána a protektorát Čechy a Morava je součástí Velkoněmecké říše, a proto příslušník této strany ani v protektorátě nemůže být nějakým úředním činitelem.*“²⁰³ Této skutečnosti si byl Lančík vědom, a proto ještě týž den svolal schůzi výkonného výboru místní organizace sociálně demokratické strany, na které měla být nastolena otázka jeho rezignace. Před jejím zahájením se sešel se členem zemského výboru v Brně Bohuslavem Šídou, kterému vylíčil rozhovor s německým důstojníkem. „*Sdělil mi, že jinde gestapo nedělá se sociálně demokratickými nebo komunistickými funkcionáři žádné dlouhé rozhovory. Prostě je zatkne, a tak je zbaví funkcí a dosadí místo nich jimi lépe vyhovující lidi.*“²⁰⁴ Šída Lančíkovi doporučil, aby raději sám z funkce odešel. K rezignaci starosty dospěl i výkonný výbor strany. Své rozhodnutí Lančík následně sdělil německému důstojníkovi a městskému zastupitelstvu podal návrh rezignace. Dne 25. března 1939 opustil úřad starosty.²⁰⁵ Podle Jana Čopíka bylo odstraňování osob svázaných s prvorepublikovým systémem z veřejného života typickým rysem společenských a politických poměrů v pomnichovském období.²⁰⁶

Z tohoto období upozorňuje Lančík ve svých vzpomínkách na událost, jíž byl svědkem. Jejím obsahem byla neopatrnost přerovského občana, který se mohl vlastní vinou dostat do rukou gestapa za neoprávněné držení střelné zbraně. Zda se ale

---

²⁰² KOPEČEK, P.: *c. d.*, s. 18.

²⁰³ *František Lančík vzpomíná*. Kultura Přerova, červenec 1966, s. 51.

²⁰⁴ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5372, *Lančík František – odbojová činnost od 15. 3. 1939*, fol. 2.

²⁰⁵ „*Náměstek starosty duchovní Alois Čáp vyzdvihl intenzivní práci starosty, jehož činnost spadala do těžkého hospodářského a politického období, které vyžadovalo odpovědnost a opatrnost. Protože k tomu měl své důvody, nebyla jeho rezignace nepřijata.*“ *Rezignace přerovského starosty přijata*. *Obzor*, č. 74, 29. 3. 1939, s. 3.

²⁰⁶ ČOPÍK, J.: *c. d.*, s. 127.

skutečně odehrála, není jasné. Nicméně pro Lančíka byla důležitá. Nechtěl, aby se na statečnost dotyčné osoby zapomnělo. Když se zjistilo, že Lančík ovládá německý jazyk, obrátil se na něho po několika dnech od schůzky v Grandhotelu Lipner velitel německé posádky. „*S jízlivým úsměvem poukázal na mé vystoupení v Grandhotelu a proto prý považuje za zbytečné k jednání brát s sebou tlumočníka.*“²⁰⁷ Po vyřízení případu, kvůli kterému na radnici přišel, požádal Lančíka o pomoc. Hodlal si v některém z místních obchodů s uměleckými předměty zakoupit sochu nebo obraz. Podobné věci si mohli němečtí důstojníci a vojáci dovolit z důvodu vysokého kurzu německé marky oproti české koruně. Jan Moulík dodává, že „*Němci znehodnotili naši československou korunu (10 Kč na 1 říšskou marku), nakupovali vše, co jim přišlo do rukou za velmi nízké ceny a posílali rodinám do Německa.*“²⁰⁸ To byl i tento případ. Ale ve městě se žádná galerie nenacházela. Lančík uvedl pouze sochařský obchod s názvem Urban a Polášek, neboť okolo něho Němci projížděli. Do zmíněného obchodu pak vstoupil s velitelem. Po upozornění tamního zaměstnance, že naproti má umělecký ateliér sochař Mádle, zamířili tam. Překvapený sochař předložil mramorovou bustu děvčátka. „*Šeptem mi [Lančíkovi – pozn. autora] sdělil, že modelem mu stálo děvčátko manželů Hermanových, kteří byli židé.*“²⁰⁹ Zda informaci doslovně přetlumočil důstojníkovi, není jasné. Pravděpodobně však ano, protože přešli ke dvěma sochám znázorňujícím Hanačku a Hanáka, o které kupující projevil větší zájem. Lančík vzal do rukou sošku Hanačky. Po jejím zvednutí ale zaslechl, že něco uvnitř upadlo. „*Podvědomě jsem Hanačku z ruky nedal a obrátil jsem se na Mádleho s dotazem ceny obou sošek. Mádle byl bledý jako stěna a na můj dotaz trhaně něco odpověděl.*“²¹⁰ Po prohlídce reliéfů a rozpracované sošky na pomník ateliér s nepořízenou opustili a Lančík odešel domů. Zde se poté opět setkal se samotným sochařem, který mu sdělil, že v jedné ze soch měl uschovanou zbraň. Sochař se obával, že si toho důstojník všiml, a protože nerozuměl německy, přišel se zeptat, o čem si v ateliéru při prohlídce obou soch povídali. Když ho Lančík

---

²⁰⁷ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5588, *Lančík František – vzpomíná na 15. 3. 1939*, fol. 3.

²⁰⁸ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů), Opis první*, fol. 32. O zavedení a používání marky viz *Vyhláška*. *Obzor*, č. 66, 19. 3. 1939, s. 5.

²⁰⁹ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5588, *Lančík František – vzpomíná na 15. 3. 1939*, fol. 3.

²¹⁰ Tamtéž.

ubezpečil, že důstojníka zajímal pouze technický stav sochy, uklidnil se. Tato neopatrnost pro něho prozatím neměla žádný následek, zatčen nebyl. K tomu došlo až v roce 1941, ovšem v jiné souvislosti. K trestu smrti byl odsouzen za přechovávání tajné vysílačky a dvou parašutistů.²¹¹

3.1.1 Spolková činnost

Zastavme se na chvíli ještě u jiné oblasti Lančíkova veřejného působení – spolkové činnosti. Podle Lukáše Fasory přinášela i zdánlivě nepoliticky zaměřená instituce důležitý sociální kapitál, platformu k výměně názorů a z toho plynoucí vliv.²¹² Aktivitu v tomto směru vyvíjel Lančík již od roku 1905. Po vstupu do sociálně demokratické strany a Dělnické tělovýchovné jednoty v roce 1918 se tato aktivita rozšířila. Od 20. let byl postupně organizován v dělnických spolcích. Jednalo se o dělnický konzum Budoucnost, družstevní spolek Dělnický dům, Stavební družstvo Lešetín nebo Dělnický vzdělávací spolek Svornost, kde od roku 1932 zastával předsednickou funkci.²¹³ Náplní tohoto spolku byla podpora členů, postižených náhlým onemocněním nebo úmrtím. Dne 31. října 1933 spolek zřídil podpůrný a pohřební fond a zvolil do funkce jednatele a tajemníka Františka Lančíka. Podle jeho slov měl fond pro dělníky mimořádný význam, protože „*jeho hlavním úkolem byla vzájemná pomoc jeho členů.*“²¹⁴ Také se společně se svými stranickými kolegy, například JUDr. Jindřichem Lančíkem (syn Lančíkova bratrance Julia Lančíka) či Richardem Kleiberem, účastnil od dvacátých let jako vystupující přednášek organizovaných sociálně demokratickou stranou. Tématem byly obecné věci o socialismu, výklad programu strany nebo některých zákonů.²¹⁵ Samostatnou

---

²¹¹ Tamtéž.

²¹² FASORA, Lukáš: *Představitel obecní samosprávy. Příklad Rudolfa Rohrera*. In: FASORA, Lukáš – HANUŠ, Jiří – MALÍŘ, Jiří: *Člověk na Moravě 19. století*. Brno 2004, s. 134.

²¹³ Archiv ČSSD Praha, fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD-ČSD (1920–1948), kart. 5, inv. č. 66, *Osobní oddělení, obsazení sekretariátů a osobní spisy obvodních tajemníků, Přerov*, fol. 1.

²¹⁴ SOKA Přerov, fond Dělnický vzdělávací spolek Svornost v Přerově, kart. 1, inv. č. 2, *Zápisy z ustavující, výborových schůzí a valných hromad podpůrného fondu*, nefol. (zápis valné hromady Podpůrného spolku Svornost ze dne 26. 2. 1938).

²¹⁵ *Přerov. Dělnická akademie v Přerově pořádá v únoru a březnu kurz o socialismu*. Hlas lidu, č. 14, 3. 2. 1931, s. 3. Nebo *Přednáška Dělnické akademie*. Hlas lidu, č. 16, 7. 2. 1931, s. 5. Dále *Přednáška v kurzu funkcionářů*. Hlas lidu, č. 16, 7. 2. 1935, s. 4.

oblastí jsou dále spolky a komise, do kterých byl jmenován obecním sborem. Výrazný nárůst Lančických aktivit vidíme po jeho zvolení do úřadu starosty, kdy se objevoval ve všech radou nebo zastupitelstvem vytvořených komisích, ať už jako člen nebo předseda. Nejednalo se o nic neobvyklého, vyplývalo to z funkce starosty. Na základě zmíněného můžeme soudit, že do spolků či komisí vstoupil buď na základě vlastní iniciativy nebo z rozhodnutí sociálně demokratické strany, či to byla povinnost, vyplývající ze zastávané funkce.

3.2 Odbojová činnost a přechod do zahraničního vojska

František Lančík se jako starosta potýkal s nelehkým úkolem. Řídil město v době nacistického ohrožení republiky a posléze přímé okupace Německem. Z jeho vzpomínek na tyto události vyplývá, že s okupací Československa nesouhlasil a pravděpodobně věřil, že tento stav nebude trvalý. Jan Moulík zdůrazňuje, že *„chování starosty Františka Lančíka k Němcům od prvních dnů okupace až do jeho rezignace bylo sice zdvořilé, ale rozhodné a pevné a při jednání s německými orgány vždy vystupoval jako uvědomělý Čech.“*²¹⁶ Dokladem toho je snaha zajistit klid a pořádek ve městě a bezpečnost pro jeho občany, vyplývající z nařízení vydaných československou vládou nebo úspěšný zásah proti skupině členů Národní obce fašistické, kteří se pokusili vypálit přerovskou synagogu.²¹⁷ Němci ale stále přicházeli s novými příkazy (politickými, hospodářskými, národnostními, rasovými) a jejich plnění bezpodmínečně vymáhali. Tento tlak společně s nesouhlasem okupační moci s jeho osobou v úřadu starosty města nakonec Lančíka vedl k rezignaci na tento úřad. Jeho osobní nesouhlas s politikou nacistického Německa ho proto přiměl k aktivnímu zapojení do boje za obnovení samostatného československého státu.

---

²¹⁶ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů), Opis první*, fol. 27.

²¹⁷ POLÁKOVÁ-UVÍROVÁ, Petra: *Wehrmacht v Přerově: jaké byly první okamžiky okupace 1939?* In: <https://prerovsky.denik.cz/zpravy_region/wehrmacht-v-prerove-jake-byly-prvni-okamziky-okupace-1939-20190315.html> [cit. 17-04-2017].

Po jeho rezignaci na úřad starosty byl výnosem okresního úřadu v Přerově dne 28. března 1939 pověřen vedením práce na radnici náměstek starosty a zároveň ředitel okresní nemocenské pojišťovny Jan Moulík. S uvedeným výnosem ale nesouhlasili obecní zastupitelé. Zvolit nového starostu již sami bez předchozího doporučení okresního úřadu nyní nemohli, proto alespoň podávali výzvy k vyřešení této záležitosti. Jejich společnou snahou bylo, aby správa ve městě zůstala co nejdéle v českých rukou a aby nedošlo k rozpuštění obecního zastupitelstva a dosazení německého vládního komisaře do vedení města. Z důvodu těchto obav proto kromě obecních záležitostí věnovali pozornost plnění německých požadavků, mezi které patřily nasazování českých nezaměstnaných na práci do Německa, kde nahrazovali německé dělníky, kteří museli na frontu, zavedení německého jazyka v úředním styku, označení veřejných budov a uličních tabulí německým názvem či opětovné otevření německé školy.²¹⁸ Snahy o udržení přerovské správy v českých rukou byly ovšem ukončeny ve druhé polovině roku 1940, kdy došlo k rozpuštění obecního zastupitelstva a obecní záležitosti převzal do příchodu nově jmenovaného vládního komisaře nejstarší člen městského zastupitelstva Karel Nachtigal.²¹⁹

Zvyšující se požadavky ze strany okupační moci a ztráta československé samostatnosti vyvolávaly nejenom u přerovského obyvatelstva další nespokojenost. Proto došlo k založení několika odbojových skupin, do kterých byli zapojeni spolehliví lidé odhodlaní postavit se proti Němcům. Na počátku okupace vznikla z iniciativy představitelů velení bývalé čs. armády odbojová organizace Obrana národa. Její přerovská okresní skupina byla napojena na zemskou centrálu organizace v Brně a krajské vedení v Olomouci. Organizace rozvíjela aktivní zpravodajskou a agitační činnost, podílela se na organizování protinacistických akcí, ilegálních odchodů do zahraničí a sabotážní činnosti. Do těchto aktivit byli zapojeni také členové místních buněk Petičního výboru Věrní zůstaneme (dále jako PVVZ), který byl tvořen levicovou inteligencí či členy poštovních a železničních odborů. V Přerově vznikly skupiny PVVZ v elektrárně, ústředí sociální demokracie a mezi

---

²¹⁸ MKP, fond Pozůstalost Rozsypalových, kart. 1, inv. č. 17, *Jan Moulík: Jak jsem to viděl: Přerov za druhé světové války (více opisů), Opis první*, fol. 35, fol. 44.

²¹⁹ V úřadu vládního komisaře v Přerově se následně vystřídali Karl Kavka von Sittaheim (23. září 1940–leden 1941) a JUDr. Hans Petzny (1941–1945). LAPÁČEK, J.: *Starostové města Přerova*, s. 49. Druhý jmenovaný působil v letech 1938–1939 jako starosta města Uničov. BUREŠOVÁ, Jana: *Uničov: historie moravského města*. Uničov 2013, s. 589.

železničními a poštovními zaměstnanci. Jak uvádí Pavel Kopeček, byli členové mezi sebou často propojeni příbuzensky či profesně (učitelé, poštovní zaměstnanci, úředníci a železničáři), předválečným členstvím ve spolcích (sociálně demokratická strana, Dělnická tělovýchovná jednota, Sokol, Československá obec legionářská) nebo dokonce byli zapojeni i v několika odbojových skupinách současně.²²⁰

František Lančík se zapojil do odbojové činnosti ihned po 15. březnu 1939. Vydával zpočátku tiskoviny, které „[jsem – pozn. autora] *koncipoval sám se zaměřením místním nebo z blízkého okolí o zatýkání osob stojících v popředí veřejného života nebo o významnějších událostech na železnici.*“²²¹ Jejich distribuci pro důvěrníky z okolních okresů zajišťoval syn Jaroslav nebo manželka Hermína. Touto činností se snažil „*pozvednout skleslou náladu občanstva a paralyzovat vliv několika zaprodanců.*“²²² To ovšem nestačilo, proto začátkem června 1939 svolal do lesů nad obcí Veselíčko tajnou schůzku, na které pověřil osmnáct spolehlivých dělníků a železničních zaměstnanců, povětšinou členů bývalé sociálně demokratické strany, ilegální činností, spočívající v sabotážní činnosti na dráze, distribuci ilegálních tiskovin nebo opatřování výbušnin z okolních kamenolomů z Veselíčka, Výklek, Podhoří, Olšovice a Podhůří pro vyhození železničních mostů na hlavní trati u Jezernice v případě vypuknutí války. Samotné nálože trhavin byly uschovány ve Veselíčku na neznámém místě.²²³ Zda byly při nějaké akci použity, není z pramenů zřejmé. V roce 1946 uvedl ve svých vzpomínkách Josef Konečný, člen ilegální skupiny založené Františkem Lančíkem, že „*zhotovovali letáky a rozváželi je k dalším odbojovým skupinám k rozšiřování, také se stýkali s odbojovou centrálou v Praze, prováděli sbírky peněz nebo převáděli jednotlivce za hranice.*“²²⁴ O použití trhavin se nezmiňuje. Na druhou stranu víme, že letáky, určené k rozmnožování a distribuci, byly dodávány z Prahy prostřednictvím železničních zaměstnanců Karla Smělíka a Augustina Bečáka (švagr Františka Lančíka). Po jejich rozmnožení na cyklostylu, uschovaném v domě Aloise Ryšavého

---

²²⁰ KOPEČEK, P.: *c. d.*, s. 76–77.

²²¹ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5372, *Lančík František – odbojová činnost od 15. 3. 1939*, fol. 3

²²² Tamtéž.

²²³ *František Lančík vzpomíná*. Kultura Přerova, červenec 1966, s. 51.

²²⁴ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/4505, *Lančík František založil ilegální skupinu – vzpomíná Josef Konečný v roce 1946*, nefol.

v Újezdci u Přerova, se následně přes další členy Lančikovy rodiny dostávaly ke spolehlivým lidem na Kojetínsku, Lipnicku a Holešovsku.²²⁵

Přímá aktivita Lančíka v přerovské odbojové skupině, která byla později označena jako Lvíce III., ovšem netrvala příliš dlouho.²²⁶ V souvislosti s předpokládaným vypuknutím války připravovaly německé bezpečnostní složky v rámci akce Albrecht der Erste zatýkání případných odpůrců nacistického režimu v protektorátu Čechy a Morava. Byl mezi nimi i Lančík, protože koncem července 1939 ho německý známý, kterému kolem roku 1930 pomohl opatřit domovské právo v Přerově a československé státní občanství, informoval o zatýkání politicky činných osob z řad socialistů a varoval ho před možným zatčením. Proto se Lančík dne 20. července 1939 odebral do ilegality do Rožnova pod Radhoštěm.²²⁷ Zde na chatě v Kyčerách byl Rudolfem Dvořákem informován o gestapem provedené domovní prohlídce v Lančíkově domě a o postupu práce v domácí odbojové organizaci, jejíž ústřední postavou se mezitím stala učitelka Růžena Stoklásková. „*Herma Lančíková s učitelkou Růženou Stokláskovou pokračují ve vydávání zpráv důvěrníků a švagrová Marie Dřevojánková plánuje společně s ředitelem Poláchem ze Středomoravských elektráren, se po vypuknutí války připojit k odbojové činnosti ve větším rozsahu s tajnou vysílačkou.*“²²⁸ Pobyt v chatě se postupně stal nebezpečným. Proto se po dlouhém zvažování situace a konzultaci se svojí rodinou odhodlal, že odejde do československé zahraniční armády do Polska, ustanovené dne 30. dubna 1939, a jako voják bude v jejich řadách bojovat se zbraní v ruce za osvobození československého státu proti okupantům.²²⁹ Dostat se na místo mohl pouze ilegálním přechodem hranic, který s sebou přinášel značná rizika, jak dokazuje dále předložený popis.²³⁰

První přechod hranic cestou přes Polsko na konci srpna 1939 se mu bohužel nezdařil. Jak uvádí v osobní vložce ke kmenovému listu, ukrýval se pak několik

---

²²⁵ KOPEČEK, P.: *c. d.*, s. 77–78.

²²⁶ SOkA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/2650, *Lvice III – seznam a činnost této skupiny vedoucí František Lančík*, fol. 1–2.

²²⁷ *František Lančík vzpomíná*. Kultura Přerova, červenec 1966, s. 52.

²²⁸ SOkA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/2650, *Lvice III – seznam a činnost této skupiny vedoucí František Lančík*, fol. 2.

²²⁹ Po odchodu Františka Lančíka do zahraničního odboje ohlásila jeho manželka protektorátním úřadům, že je nezvěstný. Z policejní přihlášky ze dne 9. března 1942 ale vyplývá, že byla vedena jako vdova. SOkA Přerov, fond Sběrka přihlášek pobytu obyvatel, *Lančíková Hermína*, nefol.

²³⁰ *František Lančík vzpomíná*. Kultura Přerova, červenec 1966, s. 52–53.

týdnů v lesích mezi Radhoštěm a Vsadským Cábem.²³¹ Úkryt ale nebyl bezpečný. Po zjištění, že na něho byl vydán gestapem zatykač, se rozhodl podniknout druhý pokus o přechod hranic protektorátu. Pomoc mu poskytl Karel Smělík z Přerova, vlakvedoucí na dráze. Předal Lančíkovi uniformu železničního zaměstnance a nějaké cizí peníze. „*Prohlásil, že přechod do Polska je již velmi nebezpečný, protože na obou stranách hranic je plno polského a německého vojska a doporučil přechod přes Slovensko do Maďarska,*“²³² kde se měl registrovat na francouzském konzulátu a zároveň vstoupit do cizinecké legie.

Samotný přechod byl naplánován na začátek září 1939. V té době ale Německo přepadlo Polsko a Velká Británie s Francií reagovaly na tento čin vypovězením války Německu. Začala druhá světová válka. Polská cesta byla uzavřená. Tato skutečnost však Lančíkovi nezabránila v odchodu do zahraničního vojska. Jak uvádí, „*do zahraniční armády jsme šli proto, že budeme sloužit vlasti jako legionáři za světové války od píky, a ostruhy si jako prostí vojíni svými schopnostmi a prací vysloužíme.*“²³³ Proto využil tzv. balkánskou cestu, která vedla z protektorátu přes Slovensko.²³⁴

V přestrojení za železničního zaměstnance odešel pěšky z Rožnova pod Radhoštěm do Horní Lidče s úmyslem použít nákladní vlak k přechodu přes hranice na Slovensko. Tato stanice společně s jejím okolím ale byla střežena početnou německou pohraniční stráží. Po příjezdu se proto vydal do místního hostince, kde, jak uvádí, se snažil získat informace o odjezdu vlaků na Slovensko nebo místě, kde by mohl hranice přejít pěšky. Zde navázal kontakt s železničním zaměstnancem, který mu sdělil, že navečer odjíždí na Slovensko jedině vlak směr Púchov.²³⁵

Za nějakou dobu přijel od Vsetína nákladní vlak směrem na Púchov. Lančík, vyčkávající na vhodnou chvíli k nástupu do vlaku, opustil svůj úkryt pod nákladním

---

²³¹ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listy, *František Lančík*, nefol. (Osobní vložka ke kmenovému listu).

²³² SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 14, *F. Lančík – činnost od 15. 3. 1939 do odchodu do zahraničního vojska, rukopis (opis J. Tomčíka)*, fol. 3.

²³³ SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 287, *Lančík Jaroslav (syn) – doklady z války, rukopisné poznámky F. Lančíka*, nefol.

²³⁴ Nejčastější trasy zde byly Nitra – Nové Zámky, Krupina–Šahy nebo prostor Lučenec a Jelšava, který nakonec Lančík použil. SVOBODA, G.: *c. d.*, s. 32.

²³⁵ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listy, *František Lančík*, nefol. (Osobní vložka ke kmenovému listu).

vagonem a nastoupil do předem vytipovaného vagonu. „Po naskočení jsem vagon uzavřel a držel obě dveře za kliky. Okénkem jsem pozoroval ozbrojené hlídky na mostě přes dráhu, které pozorovaly průjezd celé soupravy, zda není někdo skrytý v otevřených vagonech.“²³⁶ Průjezd přes hranice se podařil. V Púchově si z bezpečnostních důvodů upravil znak na železničářské čepici, aby nebylo nápadné, že přichází z protektorátu. Dále pokračoval do Vrútek, kde očekával pomoc opět železničních zaměstnanců. Aby nevzbudil zbytečnou pozornost u pokladny na nádraží v Púchově, požádal pouličního prodavače o zakoupení jízdenky do Vrútek. Ten mu za úplatu jízdenku koupil a Lančík dále pokračoval v cestě. Šťastnou náhodou se jeho vlak vyhnul gardistické hlídce, která prováděla vlakové kontroly a podezřelé osoby zatýkala a předávala německým orgánům. Bez dalších komplikací pak dorazil až do Zvolena. Po příjezdu se obrátil o pomoc na tamního dílenského železničního mistra Longauera, který byl spojkou pro přechody do zahraničí. „Upozornil mě, že je potřeba být obezřetný, protože podobné návštěvy přijímá často a je také pozorován.“²³⁷ Za pomoci českých úředníků v místní bance obdržel maďarské peníze a následující den odjel do Kalinova, kde u maďarských hranic vyhledal nájemce zemědělské usedlosti. Po přátelském přijetí se Lančíka ujal mladý muž. „Za jeho vedení překročili jsme pohraniční řeku Ipolu, ale neočekávaně jsme se střetli s pohraniční hlídkou. Toto střetnutí řešil s mimořádnou pohotovostí tak, že mně něco maďarsky vytykal. Hlídka se u nás ani nezastavila a jen za smíchu přešla kolem.“²³⁸ Následně se vydali na nádraží do Lučence, kde se informovali na odjezd vlaku do Budapešti. Ačkoli měli dostatek času, zůstali zde a čekali na příjezd vlaku. Vzbudili ovšem pozornost místního strážníka, který je začal sledovat. Lančík se proto ukryl v nábytkovém voze stojícím u železničního skladiště. Za chvíli se objevil průvodce s možností odjezdu do Budapešti autobusem. S tímto návrhem Lančík souhlasil a „se zakoupenou jízdenkou u řidiče jsem se posadil na zadní sedadlo, kde jsem se cítil nejjistěji a vydal se na další etapu mé cesty do Budapešti.“²³⁹

---

²³⁶ SOkA Přešov, fond ČSPB Přešov, inv. č. 1/5374, *Lančík František vzpomíná v roce 1966*, fol. 1.

²³⁷ Tamtéž, fol. 2.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Tamtéž, fol. 2–3.

V Budapešti se z neznámých důvodů namísto registrace na francouzském konzulátu, jak to dělala většina uprchlíků, měl podle doporučení hlásit na ústředí odborové organizace kovodělníků. Na určené místo sice dorazil, ale pojal podezření po německy vedeném rozhovoru s tamním vrátným, a proto ukončil rozhovor a odešel. Podařilo se mu zřejmě v danou chvíli uniknout zatčení ze strany maďarských celníků a četníků, kteří podobné uprchlíky vraceli zpět na slovenskou stranu hranic nebo je zadrželi a eskortovali do věznice v Budapešti.²⁴⁰

„V železničářském oblečení jsem byl nápadný a na první pohled bylo zřejmé, že jsem cizinec.“²⁴¹ V této situaci se obrátil na maďarský konzulát s prosbou o pomoc. Proč opět nevyužil pomoci konzulátu francouzského, je nejasné. Cílem návštěvy maďarského konzulátu se stala snaha získat vízum do Bělehradu, kde se měl znovu pokusit o přihlášení do cizinecké legie. Získání víza se zpočátku zdálo být nemožné, protože v cestovním pase neměl potvrzení o přechodu protektorátních hranic na Slovensko a překročení hranic ze Slovenska do Maďarska. *„Využil jsem znalosti srbštiny z první světové války a dostal jsem se až k jednomu z vedoucích pracovníků konzulátu, který dokonce uměl dobře česky. Vysvětloval mi, že mně nemůže vyřídit potřebné vízum. ... Kdyby to udělal, mělo by to za následek jeho odvolání.“²⁴²* Po dalším naléhání a prosbách však Lančík nakonec vízum obdržel a vydal se na cestu do Bělehradu.

Po příjezdu se odebral na československé velvyslanectví. Budova ale již byla obsazena nacistickými orgány. *„A tak mi pomohl vedoucí prodejny obuvi Baťa, který mně doporučil kontaktovat pana Škarku, pracujícího v Bělehradě pro domácí odboj ... U toho jsem byl srdečně přijat a dále mě informoval, že jsou formovány další odbojové skupiny a přechody do zahraničí.“²⁴³*

V součinnosti s francouzským konzulátem byl společně s dalšími uprchlíky zaregistrován a dne 22. září 1939 podal místo původně zamýšlené přihlášky do cizinecké legie ústně přihlášku do čs. zahraniční armády formující se ve Francii. Jejím zformování předcházela vznik Československé vojenské kanceláře v Paříži pod

---

²⁴⁰ SVOBODA, G.: *c. d.*, s. 32.

²⁴¹ SOkA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5374, *Lančík František vzpomíná v roce 1966*, fol. 3.

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ Tamtéž.

vedením divizního generála Sergeje Ingra. Se souhlasem francouzské vlády byl vybrán středomořský přístav Agde, který se stal centrem čs. zahraničního odboje. Koncem září se zde zformovala první jednotka – 1. československý náhradní prapor (1. pěší pluk) o měsíc později 2. pěší pluk a další jednotky.²⁴⁴ Postupně do Agde mířili první dobrovolníci, mezi kterými byl také František Lančík. Společně s 45 dobrovolníky byl vybrán do jednoho z transportů, jehož byl dokonce jmenován velitelem a pověřen vypracováním plánu cesty do Agde.

Před odjezdem dne 1. října 1939 měl na starosti opatřit potraviny na dva až tři dny a dohlédnout, aby ze země nebylo vyvezeno více jak 300 dinárů na osobu. Cesta pokračovala dál do Řecka, kam dorazili následující den večer. Po výměně drachem nastoupili na vlak, který je zavezl do Soluně (Thessaloniki). Následující den ráno odcestovali do Alexandroupole. V Istanbulu, kam dorazili další den ráno, se měli hlásit u převaděče Kysilky, který měl zařídit cestu do Bejrútu. Zde je na československém konzulátu, který organizoval v součinnosti s francouzskými úřady lodní transporty, očekával Lančíkův známý.²⁴⁵ Je těžké říct, zda byl tento harmonogram dodržen přesně. Jisté ale je, že z Bejrútu přes Tel Aviv, Alexandrii dorazili dne 18. října ráno na lodi Theophile Gautier do Marseille. *„Po zakotvení naší lodi v Marseille se dále situace změnila v náš prospěch. Na loď přišel v civilním obleku čs. důstojník a oznámil, že francouzská vláda právě dovolila formování čs. vojenských jednotek.“*²⁴⁶ Prvním zastavením byl pro skupinu Fort San Jean, středisko cizinecké legie v jižní Francii. Odtud ještě týž den dorazili do Agde, kde byli oficiálně prezentováni do řad čs. zahraniční armády. *„Již v Jugoslávii jsem poznal, že se musím stát mladším, abych byl přijat do armády. Neměl jsem u sebe žádný doklad – jen vizitku František Lančík – starosta Přerova. Do všech dokladů jsem proto psal datum narození 5. prosince 1896. Stal jsem se tedy o deset let mladší. Až na konci války jsem to prozradil a v osobním spisu potom perem škrtili 1896 a napsali omyl, správně 1886.“*²⁴⁷ Po následné prezenci byl u 1. jednotky pěšího

---

²⁴⁴ ČEJKA, Eduard: *Československý odboj na Západě (1939–1945)*. Praha 1997, s. 129–130.

²⁴⁵ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 3, *Doklad vydaný F. Lančíkovi, veliteli transportu dobrovolníků k další cestě (z Bejrútu přes Tel Aviv do Marseille)*, nefol.

²⁴⁶ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5374, *Lančík František vzpomíná v roce 1966*, fol. 4.

²⁴⁷ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 12–13.

pluku dne 21. října přidělen do čs. zahraničního vojska a službou přidělen k náhradnímu praporu, který se dne 15. prosince 1939 stal tzv. Náhradním tělesem (dále jako NT).²⁴⁸ Absolvoval výcvik a započal se službou. Nebyl však zařazen k bojovým jednotkám, ale jeho hlavním úkolem se stala evidence nově příchozích v rámci prezentační komise. Tato evidenční skupina, která společně s doplňovací skupinou a kmenovou agendou tvořila základ NT, vedla formou kartotéky v evidenci všechny vojenské osoby v činné službě. Dále evidovala seznamy padlých, zemřelých, propuštěných i vyloučených z branné moci a předaných do pracovních táborů, uchovávala odvodní lístky a prováděla statistiky.²⁴⁹

Dne 6. března 1940 dorazil do Agde podobnou cestou jako František Lančík také jeho syn Jaroslav (nar. 12. května 1921), student třetího ročníku obchodní školy v Přerově.²⁵⁰ Setkal se s otcem, kterému podal informace o událostech přerovských odbojových skupin po jeho odchodu za hranice a upozornil ho na kód, uschovaný pod podšívkou své obuvi. Kód měl sloužit jako klíč k poslechu šifrovaných zpravodajských sdělení z protektorátu do Francie, z důvodu nefunkčnosti ale nebyl využit. Následně byl Jaroslav jako nejmladší voják zařazen k telegrafní rotě, kde po absolvování telegrafního výcviku odešel na frontu.²⁵¹

Po zahájení německé ofenzivy na Západě dne 10. května 1940 se pomalým vyzbrojováním a výcvikem divize ukazovalo, že nebude moci být nasazena na frontu jako celek. „*Nebylo stejnokrojů ani prádla a také méně výzbroje. Pilně se ale cvičilo a hledalo se zaměstnání pro vojáky.*“²⁵² Vyslaný 1. a 2. pluk sice zaznamenal několik úspěchů v jižní Francii, dne 19. června ale oba vyklidily své pozice. Němcům se podařilo prorazit v jiném obranném úseku a francouzská vláda pod vedením

---

²⁴⁸ VÚA–VHA Praha, fond Osobní spisy, *František Lančík*, nefol. (Odvodní prezentační lístek).

²⁴⁹ PIVCOVÁ, Zuzana: *Náhradní těleso ve Velké Británii 1939–1947. Inventář*. Praha 2006, s. 2.

²⁵⁰ S pomocí bývalého četnického strážmistra přešel dne 31. prosince 1939 s několika osobami československé hranice. V Maďarsku byli zatčeni a krátce vězněni. Po propuštění se jim podařilo dorazit do Bělehradu, kde se přihlásili k Unii Slovanských emigrantů. Cesta dále pokračovala přes Řecko a Turecko do Bejrútu. Tam se nalodili na loď Providence, která je přepravila do Francie. SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 288, *Lančík Jaroslav (syn) – kalendáře s osobními poznámkami*, nefol. (Období leden–únor 1940).

²⁵¹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 17, *F. Lančík – vzpomínky na odchod syna Jaroslava do zahraničí a odboj v Přerově*, nefol. VHA Trnava, fond Kmeňové doklady, *Jaroslav Lančík*, nefol.

²⁵² ROSMUS, Karel: *Vánoce v roce 1939. Nové Přerovsko*, č. 51, 24. 12. 1968, s. 1.

maršála Philippa Pétaina požádala Německo o uzavření příměří. Jednotky divizní pěchoty se musely stáhnout z území Francie.²⁵³

Od 1. srpna 1940 začala v Agde Francouzi řízená demobilizace. Většina československých vojáků využila odjezdu britských a egyptských dopravních lodí, které připlouvaly do přístavů na jihu Francie. Následně pak přes Středozemní moře a Atlantický oceán dopluli do Velké Británie, jejíž vláda zde po uznání československé zahraniční vlády povolila jejich pobyt a vybrala shromažďovací tábor v Cholmondeley u Chestru. Šlo o rozlehlý zámecký park, v němž byly pro čs. vojáky postaveny stany.²⁵⁴ Pro Lančíka se stal tábor domovem poté, co dne 7. července na lodi Mohamed el Kebir připlul do Liverpoolu.²⁵⁵ V hodnosti rotného byl vtělen k NT, které dne 12. července 1940 zahájilo opět svou činnost. O měsíc později se opět setkal se svým synem, který byl mezitím dne 21. září 1940 přijat na místo radiotelegrafisty královského letectva v Yatesbury. Z korespondence otci vyplývá, že byl s podmínkami spokojen. „*Po příjezdu nám přidělili baráky a vedli do jídelny. Bydlím v baráku Y4, kde spíme po 30 na světnici. Lůžka jsou s matracemi a čistými plachtami, s pěti dekami.*“²⁵⁶ Každý den probíhaly zkoušky z přístrojů a morseovky. „*Máme osm hodin morseovku. Někdy mě až bolí hlava.*“²⁵⁷ Kromě dobré stravy velmi oceňoval možnost volnočasových aktivit. Navštěvoval Western skaut, hrál fotbal, tenis, box nebo se zdokonaloval v anglickém jazyce návštěvou kina, četbou či konverzací s anglicky mluvícími letci.²⁵⁸

S nadcházející zimou se chýlil pobyt čs. vojáků ve stanovém táboře v Cholmondeley ke konci. V polovině října 1940 byl Lančík společně s dalšími přemístěn do Leamingtonu, kde strávil dalších dvacet měsíců. Zde podpořil úmysl svého syna přihlásit se k letectvu. Ten tak učinil a dne 2. února 1941 byl přemístěn k B. a G. School West Freugh. Absolvoval výcvik a po splnění cvičných letů byl zařazen v hodnosti četaře do RAF na pozici zadního střelce. Následně byl přidělen k 311. peruti Honington. Z tohoto místa odlétala bombardovací letadla

---

²⁵³ SVOBODA, G.: *c. d.*, s. 173.

²⁵⁴ Tamtéž, s. 193.

²⁵⁵ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Lančík*, nefol.

²⁵⁶ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 25, *Lančík Jaroslav, syn – dopisy zaslané ve Francii a zejména v Anglii*, nefol. (Dopisy ze dne 2. října 1940 a 13. října 1940).

²⁵⁷ Tamtéž.

²⁵⁸ Tamtéž.

k bojovým operacím nad Německo, Francii nebo Holandsko.²⁵⁹ V úterý dne 1. července 1941 dostala tři bombardovací letadla 311. perutě rozkaz, aby v noci zaútočila na německou ponorkovou základnu ve francouzském přístavu Cherborough. Letadla splnila rozkaz a vracela se nazpět. „*Letadlo v němž byl Jarka Lančík [Wellington Mk.IC R1516 (KX-U) – pozn. autora] muselo dostat asi dělostřelecký zásah od německé obrany, protože již nad kanálem La Manche zůstalo za druhými dvěma letadly a když dostihlo anglického břehu, bylo napadeno noční stíhačkou [britskou – pozn. autora] a sestřeleno.*“²⁶⁰ K sestřelení došlo dne 2. července 1940 v jednu hodinu po půlnoci nad Lower Park Farm u města Mere. Při pádu letadlo vybuchlo a letci uhořeli.²⁶¹ Lančík svého syna mezi uhořelými letci ještě před smutečním obřadem v Old-Sarum v Salisbury poznal a se svolením anglických vojenských úřadů jej nechal v krematoriu v Southemptonu zpopelnit. Popel si až do konce války ponechal u sebe.²⁶² „*V době pro člověka nejtěžší se na něho vrhnou kněží: jakou mají sloužit mši atd. Řekl jsem, že žádnou. Byl jako já bez vyznání.*“²⁶³ Je zřejmé, že úmrtí syna Jaroslava otce velice zasáhlo. Pravděpodobně to chápal jako nespravedlnost, která se rodině mohla přihodit. Proto se s nadějí díval do budoucnosti, ve které si představoval, že se po konci války setká alespoň se svou manželkou, dcerou a dalšími členy rodiny. Ovšem vývoj událostí nakonec přinesl pravý opak.

„*Abych měl smutek a starosti řešit alkoholem, na to jsem nikdy nebyl.*“²⁶⁴

Proto se soustředil na svoji rodinu, od které ale již nedocházely žádné zprávy. „*Nevěděl jsem, co je s rodinou, s manželkou, s dcerou.*“²⁶⁵ Místo toho přicházely jiné dopisy, například jako ten ze dne 10. června 1941, ve kterém byl požádán přítelem

²⁵⁹ VHA Trnava, fond Kmeňové doklady, Jaroslav Lančík, nefol.

²⁶⁰ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 17, *F. Lančík – vzpomínky na odchod syna Jaroslava do zahraničí a odboj v Přerově*, nefol.

²⁶¹ Současně s četařem Jaroslavem Lančíkem (zadní střelec) zahynuli rotmistr Helma Oldřich (I. pilot), četař Antonín Plocek (II. pilot), poručík letectva Richard Hapala (navigátor), četař Adolf Dolejš (telegrafista), četař Jaroslav Petrucha (přední střelec). RAJLICH, Jiří: *Na nebi hrdého Albionu. Díl 7. 1945*. Praha 2004, s. 226.

²⁶² Tamtéž. Četař Jaroslav Lančík byl dne 29. května 1991 povýšen „In memoriam“ do hodnosti podplukovníka ve výslužbě. SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 286, *Lančík Jaroslav (syn) – doklady udělené k vyznamenání in memoriam*, nefol.

²⁶³ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 20.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Tamtéž.

Bohumilem Laušmanem, aby prostřednictvím čs. rozhlasu se sídlem v Londýně promluvil k dělnictvu a odborářům a tím zabránil, aby nacistická strana v Československu nezískala na svou stranu tuto skupinu. „Každý by měl promluvit jako odborář ke svědomí odborářů doma, a zdůraznit nějaký osobní moment (z odborových zápasů, z odchodu do zahraničí apod).“²⁶⁶ Lančík měl ale na celou věc jiný názor. Byl přesvědčen, že je v Londýně dost významnějších činitelů, kteří by mohli projev pronést. Jednalo se ovšem o zdvořilé odmítnutí. Ve skutečnosti odmítl proto, že v příspěvcích bylo uvažováno obracet se na železniční zaměstnance, aby prováděli sabotáže na železnici – „*řezejte hadice od průběžné brzdy, syptejte písek do ložisek vozů, rozbíjejte na spojovištích a při posunu vagonů.*“²⁶⁷ Tím se přímo ukazovalo gestapu na původce těchto činností. Ale podle Lančíka dělníci v továrnách a na dráze věděli, co mají dělat. Tato zpráva Laušmana neuspokojila, proto poslal dne 18. června 1941 Lančíkovi další dopis, ve kterém zdůraznil, aby své stanovisko změnil. Ten ale trval na svém, protože se dále obával následků, které by akce vyvolaly. „*Způsobilo by to nedozírné následky nejen na zatčení, ale neprospělo by to ani naší věci v zahraničním odboji.*“²⁶⁸ Zda nakonec Lančík své rozhodnutí změnil, není z pramenů zřejmé. Osobně se domnívám, že nikoli, protože se o žádných přednáškách pro československý rozhlas v Londýně nezmiňuje. A co víc – za svými výroky si stál a neměnil je. Protože jak uvádí, „*za svého života jsem nesnášel lži, přetvářku a patolizalství.*“²⁶⁹ Co se týká vztahů s Bohumilem Laušmanem, tímto zamítavým stanoviskem neutrpěly, protože dne 17. září 1941 se na Lančíka obrátil znovu, tentokrát s dotazem, zda nezná charakter některých, v dopise jmenovaných členů Národního souručenství. Domníval se, že by mohl některé z doby své předešlé veřejné činnosti znát. Ve své odpovědi ze dne

---

²⁶⁶ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 50, *Laušman Bohumil Londýn*, nefol. (Dopis ze dne 10. června 1941).

²⁶⁷ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 50, *Laušman Bohumil Londýn*, nefol. (Proč jsem odmítl žádost Laušmana mluvit k odborářům do Londýnského rozhlasu).

²⁶⁸ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 50, *Laušman Bohumil Londýn*, nefol. (Dopis ze dne 2. července 1941).

²⁶⁹ SOKA Přerov, fond ČSPB Přerov, inv. č. 1/5480, *Lančíková Hermína z Přerova – odbojová činnost za doby okupace*, nefol.

20. září 1941 Lančík jmenuje tři osoby a dodává, že důvody jejich vstupu do Národního souručenství byly motivovány především slibem výhod a ziskem.²⁷⁰

Aby postupně překonal bolestnou událost ze ztráty syna, zvýšil své pracovní nasazení. To si uvědomovali také nadřízení u NT, kteří jeho konanou práci velice kladně hodnotili. „*Vojensky vycvičen velmi dobře, ve službě je přesný, dochvilný, samostatný, energický, svěřené práce provádí pečlivě a svědomitě.*“²⁷¹ Nicméně v polovině roku 1942 ho postihla další rána. Manželku Hermínu Němci odsoudili v Brně v Kounicových kolejích k trestu smrti zastřelením za její domácí odbojovou činnost. Kromě vydávání protinacistických tiskovin se připojila k odbojové skupině, která se vytvořila ve Středomoravských elektrárnách v Přerově. Jejími vedoucími postavami se stali kromě již výše zmíněné Růženy Stokláskové Karel Smělík a Marie Dřevojánková (sestra Hermíny Lančíkové). Hermína Lančíková společně se sestrou vysílala šifrované zprávy prostřednictvím vysílačky, uschované u akademického sochaře Mádleho (později přenesené do bytu Marie Dřevojánkové) o situaci v protektorátu. Obsahy zpráv následně přijímala skupina z Amsterdamu, která je dále odesílala do Francie a Anglie. Ale po zostření dohledu gestapa v roce 1941 se stala činnost nebezpečnou. Zprávy se přestaly vysílat a bylo domluveno vysílačku předat partyzánské skupině operující v Chřibech. Tímto úkolem byl pověřen Rudolf Dvořák (bratr Hermíny Lančíkové a Marie Dřevojánkové). Došlo ovšem k prozrazení a zatčení několika vedoucích členů. Pouze Marii Dřevojánkové s manželem Josefem se podařilo zatčení vyhnout a několik měsíců se skrývat. Po jejich útěku byla několikrát zatčena a vyslýchána Hermína Lančíková. I když věděla o jejich pobytu, protože je tajně navštěvovala a přinášela potraviny, nic o jejich pobytu neprozradila. Na konci května 1942 ale byli díky neopatrnosti synovce Josefa Hrabovského Dřevojánkovi v Čeladné dopadeni. Gestapo následně pozatýkalo všechny jejich podporovatele. Tragédii znásobilo, že k těmto událostem dochází v době druhého stanného práva po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.²⁷² Zatčení byli následně předáni stannému soudu v Brně,

---

²⁷⁰ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 50, *Laušman Bohumil Londýn*, nefol. (Dopis ze dne 20. září 1941).

²⁷¹ VÚA–VHA Praha, fond Osobní spisy, *František Lančík*, nefol. (Návrh na povýšení).

²⁷² *František Lančík vzpomíná*. Kultura Přerova, únor 1966, s. 7–9.

který vynesl rozsudky smrti a zabavil jejich veškerý majetek.²⁷³ Poslední slova Hermíny Lančíkové zněla: „*Setkáte-li se s mým manželem, řekněte mu, že jsem byla činná a pracovala pro vlast tak, jak si to přál.*“²⁷⁴

„*Tak jsem si říkal [František Lančík – pozn. autora], zůstala mi alespoň dcera Eva. Pro tu musím žít. Tehdy jsem ale nevěděl, že prezident Beneš zakázal oznamovat popravu dětí vojákům v našem vojsku v Anglii. Až skončila válka, tak jsem se dozvěděl tu nejhorší zprávu. Nikdy jsem se z toho nevzpamatoval. Syn padl v boji jako voják, ale Eva byla Němci popravena jako děvče. To již není válka, to je barbarství.*“²⁷⁵ Eva (nar. 16. května 1924) byla odsouzena za kontakt s osobami zapojenými do protišpičských záležitostí a dne 25. června 1942 popravena v Brně v Kounicových kolejích.²⁷⁶ V této souvislosti není vyloučeno, že tato událost sehrála roli při povýšení a zařazení Františka Lančíka do velitelské zálohy dne 28. října 1942.²⁷⁷

Po dvacetiměsíčním pobytu v Leamingtonu došlo k dalšímu stěhování jednotek. Již od konce ledna 1943 bylo do Milton Hill u Peterborough dislokováno NT společně s kanceláří evidence NT. Pravděpodobně na základě doporučení nebo pracovních zkušeností byl zde Lančík kontaktován Rekonstrukčním výborem města Birmingham. Dopisem ze dne 16. srpna 1943 byl informován, že výbor hodlá navázat spolupráci s činiteli britských samospráv a hledá osoby znalé problematiky obecní samosprávy. Vyzvaní měli přijmout pozvání do formující se komise. „*Jelikož Vy, vážený pane poručíku, byl jste starostou města Přerova, chce ministerstvo vnitra sdělit British Councilu, že Vy byste se mohl těchto schůzí zúčastnit.*“²⁷⁸ Ale Lančík spolupráci odmítl. Argumentoval tím, že „*není natolik znalý anglického jazyka,*

---

²⁷³ MZA Brno, fond Gestapo Brno, kart. 332, sign. 100–332–C, *Vyšetřovací spis Lančíková Heřma*, fol. 1.

²⁷⁴ *Ke dni vzpomínek*. Hlas lidu, č. 20, 31. 10. 1945, s. 3.

²⁷⁵ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 20–21.

²⁷⁶ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 301, *Eva Lančíková (dcera) – doklady, výpis z úmrtní matriky*, nefol.

²⁷⁷ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Lančík*, nefol.

²⁷⁸ NA Praha, fond Ministerstvo vnitra – Londýn, kart. 161, inv. č. 2-15/14, *The British Council, Reconstruction Committee Birmingham – spolupráce v otázkách samosprávy*, fol. 7.

aby se mohl v *Reconstruction Committee* uplatnit.²⁷⁹ Podle dochovaných pramenů se ale anglický jazyk v průběhu války učil a jeho základy alespoň částečně ovládal.²⁸⁰ Ne ovšem natolik, aby to bylo prospěšné pro obě strany.

Před dalším přemístěním koncem téhož roku do Southend-on-Sea v hrabství Essex asi 65 km východně od Londýna vedl Lančík dokonce spor s úředníky NT. Dne 9. prosince 1943 na ně podal stížnost za bezdůvodné otevření dopisu, který ani neoznačili poznámkou o jeho cenzurování. „*Začali zavádět takovou neúřední cenzuru. Důstojník prostě otevřel vojákovu dopis. Na to neměl právo. To mohla učinit jen vojenská policie a vojákovu to oznámit a říct důvod.*“²⁸¹ Ve své stížnosti zdůraznil, že „*listovní tajemství patří k nezadatelným právům jednotlivce v každém demokratickém státě. Chápu opatření anglických úřadů za války z důvodu protišpionážních. Ale každý otevřený dopis je však opatřen poznámkou, že byl úředně otevřen a cenzurován.*“²⁸² A právě k tomu v tomto případě nedošlo. V odpovědi, kterou obdržel dne 10. prosince od velitele brigády NT vyplynulo, že „*dopis neopatřen známku a adresou odesílatele byl vhozen do schránky čs. poštovní u velitelství dopravního oddílu. Po přijetí poštou byl opatřen známku. Ale absence adresy odesílatele, od kterého měla být částka za známku vybrána, vedlo důstojníka pověřeného kontrolou pošty k otevření dopisu, zda se v něm příslušná adresa nenachází.*“²⁸³ Odpověď vzal Lančík po šesti dnech na vědomí. Svoji stížnost uzavřel odvoláním na jednu z Masarykových myšlenek o postavení vojáka, ke které se odvolával také Rudolf Bechyně.²⁸⁴ „*Republikánský voják, který dobrovolně vstoupil do odboje je dále svobodným občanem a z vlastního rozhodnutí přijímá omezení svých svobod. Nelze ale z něho dělat tupý nástroj moci. To je v demokratické armádě*

---

²⁷⁹ NA Praha, fond Ministerstvo vnitra – Londýn, kart. 161, inv. č. 2-15/14, fol. 5.

²⁸⁰ Uveďme například učebnice *Studies in English Idioms, Say it in English, Manual of conversation*. SOkA Přešov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 136, *Ostatní publikace k výuce angličtiny*.

²⁸¹ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přešov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 14.

²⁸² VÚA–VHA Praha, fond Osobní spisy, *František Lančík*, nefol. (por. František Lančík, J-125, stížnost na porušení listovního tajemství).

²⁸³ VÚA–VHA Praha, fond Osobní spisy, *František Lančík*, nefol. (Odpověď velitele brigády Náhradního tělesa ve věci: por. František Lančík, J-125, stížnost na porušení listovního tajemství)

²⁸⁴ BECHYNĚ, Rudolf: *Pero mi zůstalo 1938–1945*. Praha 1948, s. 222.

*nepřípustné.*²⁸⁵ Co ale bylo obsahem dopisu a kdo nakonec zaplatil částku dvě a půl penny za známku, není z pramenů zřejmé. Je možné, že částku zaplatil sám, protože jeho syn mu v roce 1940 napsal: „...*píšeš, že tě peníze netěší, že je neutratíš.*“²⁸⁶ František Sedláček uvádí, že „*šlo o technickou chybu vhození dopisu do čs. polní pošty.*“²⁸⁷ Stížnost tedy svědčí o statečném postoji Františka Lančíka za války, který si byl vědom svých práv a povinností.

Většina vojáků čs. zahraniční armády byla k 7. březnu 1944 vyznamenána Čs. vojenskou pamětní medailí se štítky zemí, kterými vyznamenaný prošel. Se štítky Francie a Velké Británie tak byla jedna udělena také Františku Lančíkovi. Počátkem července 1944 došlo k udělování Československé vojenské medaile Za zásluhy. I tu Lančík získal. Sice až dne 15. března 1945, ale zato I. stupně „*za záslužnou činnost v československé armádě v zahraničí.*“²⁸⁸ Není zřejmé, jaké okolnosti vedly k pozdějšímu vyznamenaní. Ačkoli medailí nebyl vyznamenan ihned, alespoň byl dne 1. října 1944 velitelstvím NT povýšen do funkce přednosta evidence NT. V ní ve Velké Británii setrval do 4. července 1945, kdy by odeslán s malou evidenční skupinou k tankovému sboru do Stříbrných Hor. Zde pokračoval v předešlé činnosti. Ne ale v hodnosti poručíka, ale již nadporučíka početní služby v záloze, do níž byl povýšen dne 1. srpna 1945. V zájmu služby setrval na přiděleném místě do konce září. Od následujícího měsíce nastoupil čtyřtýdenní zdravotní dovolenou ve vojenské lázeňské léčebně v Piešťanech, po jejímž ukončení byl v hodnosti nadporučíka vyznamenan Čs. válečným křížem 1945 a dne 31. prosince 1945 demobilizován. Tímto skončila Lančíkova vojenská služba, po níž se opět navrací do Přerova. Avšak návrat to nebyl příjemný.²⁸⁹

---

²⁸⁵ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 14.

²⁸⁶ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 25, *Lančík Jaroslav, syn – dopisy zasílané ve Francii a zejména v Anglii*, nefol. (Dopis ze dne 3. 11. 1940).

²⁸⁷ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 30.

²⁸⁸ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Lančík*, nefol.

²⁸⁹ Tamtéž.

4. Nenaplněné ideály a nucený odchod z politického života (1945–1976)

Návratem z války začala pro Lančíka nová životní etapa. Ta ale měla jinou podobu, než jakou si představoval v zahraničí. Válka ho připravila o všechno, co měl rád. Bez rodiny a zájmu okolí odešel do Podbořan, kde doufal, že tyto těžkosti prací na tamním ONV překoná. Ovšem nesouhlas s komunistickou politikou ho po vítězství KSČ v květnových volbách roku 1948 přiměl opět k návratu do Přerova. Zde se z něho stal postupně uzavřený a nedůvěřivý člověk, který začal zastávat názor, že oběť, kterou přinesla jeho rodina pro osvobození, svůj účel nesplnila, a tudíž byla zbytečná. Zklamán zmařenými ideály dožil zbytek života v ústraní a politicky se již neangažoval.

4.1 Druhým místopředsedou ONV v Podbořanech

Domů se Lančík vrátil krátce po skončení druhé světové války. Fyzicky se cítil sice zdravý, ale po psychické stránce na tom byl velice špatně. Blízká rodina se konce války nedožila. Stesk po nejbližších umocnilo dále zjištění, že v průběhu války Němci zabavili jeho veškerý majetek a rodinný dům připadl německé říši.²⁹⁰ Důvodem byla protistátní činnost manželky Hermíny Lančíkové, která se stala po jeho odchodu novým vlastníkem domu. Proto si podal dne 30. ledna 1946 žádost o navrácení rodinného domu do osobního vlastnictví a o potvrzení, že mu veškerý movitý majetek Němci zcizili. Vlastníkem nemovitosti se úředně opět stal až dne 8. června 1946. Dodejme, že ještě v roce 1947 žádalo Ministerstvo financí informaci, zda nebyla nemovitost okupanty zhodnocena. To se však nepotvrdilo.²⁹¹

S celým původním vybavením domu se již sice nesetkal, na druhou stranu městský národní výbor v Přerově Lančíkovi alespoň zapůjčil některé bytové zařízení

---

²⁹⁰ Posledními nájemníky domu byli manželé Kesslerovi, kteří žádali o udělení čs. státního občanství, proti kterému Lančík podal námitky. SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 85, *Námitky Lančíka proti udělení čs. občanství J. Kesslerové*, nefol.

²⁹¹ SOkA Přerov, fond Okresní národní výbor Přerov, kart. 147, inv. č. 195/147, sign. III., *Restituce majetku Františka Lančíka z Přerova*, nefol.

ze zajištěného majetku po Němcích.²⁹² Tomu ovšem předcházela rekonstrukce domu, protože „po návratu do vlasti našel jsem v domě pouze rozbitá okna.“²⁹³ Ale úspory, které si přivezl ze zahraničí na úhradu nákladů nestačily. „Mohl jsem jako voják zahraniční armády odejít do důchodu, vždyť jsem měl téměř 60 roků. To jsem ale nechtěl. Věděl jsem, že musím pracovat. Pracovat, abych se mimo jiné dostal do duševní rovnováhy.“²⁹⁴

Je možné, že předpokládal svůj opětovný nástup do funkce starosty. Dokládá to válečná korespondence, ve které Lančíkovi například František Kolár píše: „...doufám, že již brzy převezmete opět svůj starostenský úřad.“²⁹⁵ V některých dalších dopisech z té doby pak najdeme oslovení „Vážený pane starosto!“²⁹⁶ O tomto oslovení se ve vzpomínkách také zmiňuje František Kočí, který uvádí: „...v Agde jsem se setkal s několika Přerováky, Jaroslavem Andráškem a Františkem Lančíkem, kterému říkali starosta, měl na starosti registraci.“²⁹⁷

Ale starostou se v Přerově nakonec nestal. Do osvobozeného města dorazil totiž v době, kdy již fungovala obnovená městská správa a místa v jejím čele byla obsazena nově jmenovanými funkcionáři. „Když jsem se vrátil, tak jsem byl slavnostně uvítán, ale pochopil jsem, jsem starý, chtějí mít v čele města mladší lidi.“²⁹⁸ Tuto skutečnost musel Lančík pravděpodobně velice těžce nést. Jako dlouholetý funkcionář, jehož celá rodina přinesla pro Přerov oběť největší, se stal najednou nepotřebným. Postupně si začal klást otázku, zda „tohle všechno mělo cenu. Kdybych zůstal v protektorátu Čechy a Morava, mohl bych pracovat

---

²⁹² SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 23, *Žádost o vystavení potvrzení, že jeho majetek odcizili za války Němci*, nefol.

²⁹³ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 24, *F. Lančík žádá Ředitelství státních drah v Praze o poskytnutí příspěvku na zakoupení lůžkovin a jiných domácích potřeb*, nefol.

²⁹⁴ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 22.

²⁹⁵ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 47, *Kolár, F. J, Francie (korespondence)*, nefol.

²⁹⁶ Například v korespondenci s vojáky Koláčkem, Kopeckým nebo Kubínem. SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 46, *Koláček Stanislav, Anglie, Belgie*, nefol. Nebo SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 48, *Kopecký, Francie 1945*, nefol. Popřípadě SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 49, *Kubín, Anglie 1943*, nefol.

²⁹⁷ *PhMr. František Kočí vzpomíná*. Kultura Přerova, červen 1966, s. 46–47.

²⁹⁸ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 22.

na železnici a snad by všichni tu válečnou dobu přežili.“²⁹⁹ Pokud by ale do zahraničního vojska neodešel, zřejmě by ho postihl stejný osud jako ostatní členy rodiny. Nicméně k tomu nedošlo.

V hledání jiného zaměstnání úspěšný zpočátku nebyl. Složitá situace ho dokonce vedla k tomu, že jako bývalý železniční zaměstnanec požádal Ředitelství státních drah v Praze o poskytnutí příspěvku na zakoupení lůžkovin a jiných domácích potřeb. „*Proto ač nerad a teprve až mne k tomu poměry donutily, rozhodl jsem se k podání této žádosti.*“³⁰⁰

Dne 16. října 1945 byl i přes svůj věk Ústředním sekretariátem Československé sociální demokracie v Praze předběžně navržen na kandidátní listinu do květnových voleb 1946 do prozatímního Národního shromáždění za olomouckou župu. Důvodem tohoto kroku byla kvalita práce, kterou pro stranu vykonával, ale i jeho účast v zahraničním odboji. Nicméně sociálně demokratická strana se snažila do svých řad získat i některé členy z bývalé agrární strany. S tímto nesouhlasili zástupci přerovského okresu, kteří proti tomuto postupu podali námitku, s níž uspěli. V nastalé situaci projevíli straníci zájem o Lančíkovy politické názory na aktuální dění ve straně. Ten ovšem směřování politiky sociální demokracie viděl jinak než před válkou. „*Strana opustila půdu reálné politiky, vychází z představ místo tvrdé skutečnosti a předválečná solidnost strany byla vystřídána frázovitostí.*“³⁰¹

Ústřední sekretariát se snažil Lančíkův pohled na situaci vyvrátit. Ten se ale v rámci politické diskuze uvnitř vlastní strany stále více názorově rozcházel s jejími současnými představiteli a de facto vnitřně rezignoval na své další politické působení. Jeho váháním a nečinností byla nakonec zmeškána lhůta ke splnění všech předpokladů, aby mohl být zařazen na kandidátní listinu. S odstupem času lze považovat důvod jeho odmítnutí pokračovat v politické kariéře za překvapivý a svým způsobem i nesrozumitelný. Lančík pravděpodobně doufal, že se opět stane

---

²⁹⁹ Tamtéž, fol. 10.

³⁰⁰ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 24, *F. Lančík žádá Ředitelství státních drah v Praze o poskytnutí příspěvku na zakoupení lůžkovin a jiných domácích potřeb*, nefol.

³⁰¹ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 72, *Ústřední sekretariát Československé sociální demokracie v Praze*, nefol.

v Přerově politickým funkcionářem. Nepočítal ale s odlišnými představami svých spolustraníků a zřejmě se po svém návratu ze zahraničí nedokázal plně zorientovat v domácí politické situaci.

Po krátkém váhání Lančík nakonec přistoupil na nabídku svého stranického kolegy Zdeňka Bechyně, který jej na konci roku 1945 požádal, zda by se nechtěl stát úřadujícím členem Okresní správní komise (dále jako OSK) v Podbořanech.³⁰² Od svého otce Rudolfa Bechyně se dozvěděl, že Lančík brzy opustí vojenskou službu a je bez zaměstnání. Proto mu nabídl práci, která *„je nesmírně zajímavá a odpovědná. Měl bys některý referát, zatím má naše strana referáty: průmyslový a živnostenský, dopravní a kulturní. Myslím, že bys zde měl velký úspěch a že bys vykonal důležitou práci.“*³⁰³ Ve skutečnosti se snažil získat Lančíka jako dalšího spolupracovníka, neboť se sám nestačil účastnit okresních schůzí strany, porad OSK a zároveň zajišťovat chod strojní mlékárny v Brodech. *„Věřím, že bych měl v tobě velikou oporu. Také z hlediska existenčního je to přijatelné, protože člen OSK má 200 Kčs denně.“*³⁰⁴ Je možné, že tento důvod hrál během Lančíkova rozhodování o jeho nástupu na místo v Podbořanech svou roli. K tomu ale bylo zapotřebí brzké přijetí této nabídky. *„Bylo by pro nás velmi důležité, abys tady byl co nejdříve a seznámil se s okresem brzo před volbami. Jenom nám chybí schopní funkcionáři.“*³⁰⁵ Nakonec Lančík na nabídku Zdeňka Bechyně přistoupil a přestěhoval se do Podbořan, kde se do voleb do národních výborů 1946 postupně seznamoval s problémy poválečného podbořanského okresu a města, mezi které Jan Smetana řadí dosídlení regionu po odsunu německého obyvatelstva a utváření státních statků pro výstavbu hospodářství a průmyslu.³⁰⁶

Po volbách v roce 1946 došlo k řádnému ustavení ONV, které se pochopitelně týkalo rovněž podbořanského okresu. Společně s tím se upravilo rovněž složení tohoto klíčového orgánu veřejné správy; většinu v něm získali na Podbořansku ve volbách vítězní komunisté (12 mandátů), kteří se na správě

---

³⁰² Dne 18. července 1945 nahradila OSK tzv. revoluční národní výbor ustavený dne 9. května 1945. ČAPSKÁ, Veronika: *KSČ – okresní výbor Podbořany v letech 1945–1960*. FF UHK Hradec Králové, historický ústav, 2018 (nepublikovaná diplomová práce), s. 7–8.

³⁰³ SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 28, *Bechyně Zdeněk, Brody, Podbořany*, nefol.

³⁰⁴ Tamtéž.

³⁰⁵ Tamtéž.

³⁰⁶ SMETANA, J.: *c. d.*, s. 161.

okresu podíleli s koalicí stran národně socialistickou (2 mandáty), sociálně demokratickou (2 mandáty) a lidovou (1 mandát).³⁰⁷ Za sociální demokracii v ONV působili Zdeněk Bechyně a František Lančík, který byl zvolen druhým místopředsedou a přijal referáty živnostenský a průmyslový, zdravotní a hospodářských podniků.³⁰⁸ Je zajímavé, za jak krátký čas si dokázal získat důvěru ostatních straníků, kteří souhlasili s jeho volbou druhého místopředsedy ONV. Lančík sice uvádí, že „na Karlovarsku nebylo Čechů se zkušenostmi s řízením nově vznikajících národních výborů,“³⁰⁹ je ovšem možné, že bez pomoci Zdeňka Bechyně, který zde měl jistý vliv, by do této funkce nebyl zvolen.

Následná politická situace se na zasedáních podbořanského ONV vyznačovala střety komunistické strany s ostatními třemi politickými stranami. Podle Veroniky Čapské docházelo často k situacím, kdy většinu návrhů předkládaných komunisty v radě ONV, již byl Lančík rovněž členem, vetovali národní socialisté a sociální demokraté. Neshody mezi stranami se týkaly především konfiskátů závodů a zbytkových statků.³¹⁰ Prvním větším politicky a ekonomicky motivovaným konfliktem byla stávka ve sklárně v Kryrech, kde několik desítek zaměstnanců odmítalo odprodej továrny soukromníkovi. K velkému střetnutí došlo také přímo na ONV v Podbořanech. Týkalo se řešení vlastnických práv k rozsáhlému pozemkovému majetku politika a ministra financí exilové vlády v Londýně (1941–1945) Ladislava Feierabenda. Na Podbořansku vlastnil za první republiky statek Šmikousy u Hořoviček, který na počátku okupace prodal Němcům. Proti jeho požadavku o navrácení se postavili komunističtí členové pléna ONV. Naopak zástupci ostatních politických stran s jeho požadavkem souhlasili. Celý spor vyřešil až únorový převrat v roce 1948. Statek byl znárodněn a připadl státu.³¹¹

Za účelem projednání změn v postupující únorové vládní krizi svolal předseda ONV do Národního domu v Podbořanech schůzi představitelů jednotlivých

---

³⁰⁷ Tamtéž, s. 187.

³⁰⁸ SOkA Louny, fond Okresní národní výbor Podbořany, kart. 52, *Různé Podbořany*, nefol. (Soupis členů ONV včetně stranické příslušnosti).

³⁰⁹ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 22.

³¹⁰ ČAPSKÁ, V.: *c. d.*, s. 10.

³¹¹ SMETANA, J.: *c. d.*, s. 188–189.

politických stran. Jednání ale skončilo bez úspěchu. Ani pokus o svolání nové schůze se již nezdařil, protože zástupci nekomunistických stran odmítli na základě návrhu národních socialistů s komunisty dále spolupracovat. Důsledkem tohoto kroku se stalo zapečetění sekretariátu národních socialistů a zatčení jeho členů. Také samotné ONV v Podbořanech bylo novými poměry postiženo. Především částečnou personální změnou v jeho složení.³¹²

Dne 23. února 1948 byl v Podbořanech ustaven místní a okresní akční výbor národní fronty (OAV NF). Stávající ONV zde sice působil i nadále, ale ztratil rozhodující postavení v určování politiky na okrese. Správnost pouňorové komunistické politiky měly potvrdit parlamentní volby dne 30. května 1948. Vítězství pro komunistickou stranu bylo zajištěno tzv. systémem jednotné kandidátky, který umožňoval zvolit pouze jediné politické uskupení. Národní frontu složenou z komunistů a jejich sympatizantů.³¹³

Podle Jana Smetany se na seznamu pro OAV NF Podbořany objevilo také jméno Františka Lančíka.³¹⁴ Tuto informaci se ale nepodařilo prokázat. Pouze je zřejmé, že byl společně se čtyřmi dalšími členy ONV na schůzi předsednictva OAV NF v Podbořanech dne 2. listopadu 1948 odvolán, protože nesouhlasil s převzetím moci komunistickou stranou po květnových volbách 1948.³¹⁵ Touto událostí skončila Lančíkova práce pro národní výbor v Podbořanech. Následně krátkou dobu působil jako účetní v zemědělském družstvu Brody, ovšem koncem roku 1948 se opět navrátil do Přerova.

Svou práci vykonanou v ONV hodnotil pozitivně. „*Myslím, že jsem tam udělal kus dobré práce.*“³¹⁶ Věrohodnost daného tvrzení je ale z důvodu absence zápisů ze schůzí ONV Podbořany, kde by se potřebné informace daly dohledat, složitá na potvrzení. Přesto lze argumentovat alespoň několika dochovanými příklady Lančíkovy činnosti v živnostenské a zdravotní komisi. Sice tím nezískáme

---

³¹² ČAPSKÁ, V.: *c. d.*, s. 11.

³¹³ Tamtéž, s. 11–12.

³¹⁴ SMETANA, J.: *c. d.*, s. 191.

³¹⁵ SOKA Louny, fond Akční výbor Národní fronty okresu Podbořany (1948–1953), kart. 3, inv. č. 3, *Spisy*, nefol. (Návrh na odvolání členů ONV, 9. listopadu 1948).

³¹⁶ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 23.

ucelený pohled na jeho práci, nicméně konkrétní příklady poslouží pro vytvoření představy o jeho činnosti zde.

Jako živnostenský referent společně se svými zástupci rozhodoval o povolení nebo zamítnutí národních správ nad okresními živnostmi, které byly před válkou ve vlastnictví německého obyvatelstva a které se jejich odsunem po válce uprázdnily. Jejich následné obsazení bylo žádoucí nejenom pro navýšení počtu obyvatel okresu, ale i pro zajištění jeho plynulého zásobování. V roce 1946 projednával Lančík na živnostenské schůzi žádost Jana Muchny o zrušení podkovářské živnosti ve Vroutkách, jejímž národním správcem se stal v roce 1945. Jmenovaný argumentoval, že v místě působí dvě živnosti, které jsou neproduktivní. Věc byla dokonce postoupena místnímu národnímu výboru ve Vroutkách, který stížnost zamítl s odůvodněním, že *„je v místě zapotřebí obou živností se zřetelem k potřebám okolních vesnic, které kovářů a podkovářů nemají.“*³¹⁷ S rozhodnutím ale žadatel nesouhlasil a dopisem adresovaným na ONV v Podbořanech se uvedené národní správy ke dni 31. prosince 1946 vzdal. Kromě potvrzování národních správ činil Lančík rovněž kontroly v těchto podnicích. Ne vždy ale tyto kontroly proběhly, jak dokládá následující příklad bez komplikací. Dne 10. prosince 1946 adresoval Lančík Radě okresního národního výboru v Podbořanech stížnost na národního správce podbořanského řeznictví Františka Beneše. *„Shledali jsme s MVDr. Andrlém v tomto podniku řadu závad, na něž jsme upozornili dělníka, který pracoval v dílně. Jednalo se o pohozené vnitřnosti na zemi, pověšenou uzenu kýtu masa na klíče u dveří, žádné háky na pověšení masa v dílně aj.“*³¹⁸ Po skončení kontroly se ale dostavil do Lančíkovy kanceláře zmíněný řezník. Odmítl podepsat protokol s odůvodněním, že nebyl přítomen kontrole. *„Činil mi různé dotazy a současně výtky, že jeho dveře v dílně nejsou špinavé, že si nenechá kazit živnost.“*³¹⁹ Požadoval opakování kontroly. Ale ani odůvodnění Lančíka, aby vyčkal rozhodnutí rady ONV a v případě odporu podal odvolání, nebylo nic platné. *„Pan Beneš vedl dále svoje námítky*

---

³¹⁷ SOkA Louny, fond Okresní národní výbor Podbořany, kart. 61, *Různé Podbořany*, nefol. (Vroutek čp. 158 - provozování kovářské živnosti Janem Muchnou).

³¹⁸ SOkA Louny, fond Okresní národní výbor Podbořany, kart. 61, *Různé Podbořany*, nefol. (Závady v řeznické provozovně Františka Beneše (Stížnost zdravotního referenta ONV)).

³¹⁹ Tamtéž.

*se zřejmým úmyslem mě vyprovokovat k nějakému výroku, z něhož by mohl těžit.*³²⁰ Situaci vyřešil až příchozí strážník, který dotyčného vyvedl z úřadu. Výsledkem této situace se stalo odejmutí národní správy nad řeznictvím řezníku Benešovi.

Coby zdravotní referent se věnoval oblasti zdraví a čistoty. Veronika Čapská uvádí, že tato oblast dlouho zůstávala na nízké úrovni. Tak například zdravotní středisko v Podbořanech se ještě v první polovině roku 1946 potýkalo s nedostatkem vybavení a personálu. Lančík, který byl zároveň předsedou správního výboru všeobecné veřejné a okresní nemocnice, si musel být těchto problémů vědom.³²¹ Sice nelze říci, jak velký podíl na následné modernizaci tohoto zdravotního střediska měl, na druhou stranu do jeho odchodu zde bylo zavedeno ústřední topení, otevřeno nové interní oddělení a provizorní dětské oddělení.³²²

Na závěr dodejme, že ani samotný průběh schůzí se někdy neobešel bez komplikací. Například dne 30. října 1947 Lančík zrušil svolanou živnostenskou schůzi z důvodu malého počtu členů. Dva členové za komunistickou a národně socialistickou stranu sice potvrdili svou účast, přesto se do schůze nedostavili a ani se včas neomluvili.³²³ Problematické bylo rovněž chování jednoho z konkrétních členů – Josefa Masopusta. Ačkoli byl jmenovaný v roce 1947 navržen do výše zmíněné komise lidovou stranou, odmítal se jejich schůzí účastnit. Argumentoval změnou politického přesvědčení společně s ukončeným členstvím v lidové straně. Zda přestoupil například ke komunistické straně, není z pramenů zřejmé.³²⁴

V Podbořanech měl Lančík možnost díky svým znalostem a zkušenostem přispět k poválečné obnově města a okresu. Díky těmto kvalitám byl dokonce na okresní konferenci sociálně demokratické strany v Podbořanech zvolen delegátem XXI. sjezdu Československé sociální demokracie, který se konal v Brně ve dnech 14.–16. listopadu 1947.³²⁵ Zde byl navržen na poslední 32. místo do organizační

---

³²⁰ Tamtéž.

³²¹ SOKA Louny, fond Okresní národní výbor Podbořany, kart. 52, *Různé Podbořany*, nefol. (Soupis členů ONV včetně stranické příslušnosti).

³²² ČAPSKÁ, V.: *c. d.*, s. 15.

³²³ SOKA Louny, fond Okresní národní výbor Podbořany, kart. 61, *Různé Podbořany*, nefol. (Absence zástupců v živnostenské komisi ONV, 30. 10. 1947).

³²⁴ Tamtéž, nefol. (Určení člena živnostenské komise ONV, 5. 11. 1947).

³²⁵ SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 7, *Oznámení o zvolení delegátem 21. sjezdu sociálně demokratické strany (14.–16. 11. 1947 v Brně)*, nefol.

komise. Nakonec ale návržení z neznámého důvodu odmítl a jeho místo přijal Josef Samek z Karlových Varů.³²⁶ V důsledku sílicí moci komunistické strany, s jejichž představiteli ani dříve ani nyní nenalézal shody, byl ze svého místa druhého místopředsedy ONV v Podbořanech ve druhé polovině roku 1948 odvolán.

4.2 (Ne)radostné stáří

Po svém návratu do Přerova požádal dne 15. října 1948 Ministerstvo národní obrany (dále jako MNO) o potvrzení osvědčení o jeho účasti na národním boji za osvobození. Žádost s vyplněnými dokumenty podával sice již dříve, ale nedostal na ni odpověď. Podle sdělení MNO ze dne 3. prosince 1948 byly potřebné dokumenty zaslány na konci května 1948 do Podbořan. V té době ale zde již Lančík nebydlel. Proto byl vyzván k jejich opětovnému zaslání, což udělal dne 21. ledna 1949. S opravenou adresou místa trvalého bydliště osvědčení dne 1. března 1949 obdržel. MNO uznalo Lančíkovi účast v zahraničním odboji od 1. srpna 1939 do 5. května 1945.³²⁷ Potvrzení později využil jako doklad při výměru penze.

Díky svým předválečným i válečným stykům s politicky činnými osobami neunikl na začátku padesátých let pozornosti Státní bezpečnosti. Podle jejich vykonstruovaného zjištění „*byl horlivým propagátorem pravicové frakce sociálně demokratické strany a velmi často se stýkal s nepřáteli lidově demokratického zřízení (Zdeňkem Bechyněm, generálem Satoriem). ... Je možné, že bude vyvíjet protistátní činnost. Věnujte jmenovanému pozornost.*“³²⁸ Ačkoli to prameny jasně neříkají, je možné, že si byl tohoto sledování vědom, protože někdy v této době jednal o věci s tehdejším přerovským předsedou ONV Karlem Rosmusem. „*Měl jsem s ním dlouhou rozmluvu a slíbil jsem mu, že nebudu nic dělat proti vládě a režimu. Od té*

---

³²⁶ Archiv ČSSD Praha, fond Československá sociálně demokratická strana dělnická – Československá sociální demokracie, ČSDSD-ČSD (1920–1948), kart. 9, inv. č. 112, 21. sjezd konaný 14.–16. 11. 1947 v Brně, fol. 290.

³²⁷ VÚA–VHA Praha, fond Osobní spisy, František Lančík, nefol. (Urgence o vydání osvědčení).

³²⁸ ABS Praha, fond Objektové svazky, arch. č. OB-49 BN, *Akce Pravé křídlo sociální demokracie*, nefol. (František Lančík).

*doby jsem měl pokoj. Jak to Rosmus zařídil, to nevím.*³²⁹ Zároveň s tím Karel Rosmus prosadil, aby město Přerov udělilo Lančíkovi všechna uznání za zásluhy vykonané pro město.

I když s novým režimem Lančík nesouhlasil, odmítl návrh, aby odešel do Anglie a zapojil se do třetího odboje. „*Na začátku války jsem šel bojovat za národ proti Němcům, kteří nás chtěli odstranit. Nikdy bych nebojoval proti vlastnímu národu, i kdyby ten měl jiný režim, který by nebyl podle mých představ.*“³³⁰ Pokud by ale na nabídku přistoupil, nemusel by jako bývalý příslušník čs. zahraniční armády na Západě až do odchodu do penze v roce 1957 vykonávat z nařízení čs. vlády podřadná dělnická zaměstnání, z nichž nejdéle, a to plných šest let, pracoval jako dělník v Přerovských strojárnách.³³¹

Poslední léta života strávil v Přerově. Veřejně se již neangažoval, jen ojediněle publikoval vzpomínky na odbojovou činnost. Postupně se vyznačoval pracovitostí a výraznou uzavřeností. I přesto si ale dokázal vytvořit vztah k několika osobám. Jednou z nich se stal například Vladimír Hučín. Ten byl od dětství rodiči veden k úctě k tomuto člověku, kterému dokonce vypomáhal s drobnou prací na zahradě nebo před domem. Díky osudu Františka Lančíka, a především postoji režimu, který ho za obranu demokracie po únoru 1948 perzekvoval, se pro Hučina stal inspirací pro jeho protikomunistické odbojové aktivity, výrazné od sedmdesátých let.³³²

Lančík se rovněž podruhé oženil. Jeho novou manželkou, sdílející s ním jeho rodinný dům, se stala Julie Lančíková (roz. Driaková), která byla sestřenicí Hermíny Lančíkové. Bohužel, konkrétní údaje o této osobě, ani datum sňatku neznáme. Pouze

---

³²⁹ MKP, fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie, inv. č. AR/145, *František Sedláček – František Lančík (5. 12. 1886–15. 1. 1976) vzpomínky na Přerov, druhou světovou válku a úvahy nad svým životem*, fol. 24.

³³⁰ Tamtéž, f. 23.

³³¹ Mimo tento závod pracoval v cukrovaru v Brodce u Přerova, u nejmenovaného automobilového dopravce ve Zlíně nebo jako mechanik v Olomouci. FIŠMISTROVÁ, V.: *František Lančík se zapsal do historie jako hrdina*. Nové Přerovsko, č. 13, 16. 1. 2006, s. 4.

³³² HASSAIRI, Nail – HUČÍN, Vladimír – NAVARA, David: *Vladimír Hučín: není to o mně, ale o nás*. Jindřichův Hradec 2008, s. 23. Kromě inspirace měl Vladimíru Hučínovi mezi léty 1972–1976 František Lančík společně s Karlem Zejdou pomáhat v opatrování vojenského materiálu. Ačkoli se tvrzení zdá být věrohodné, z důvodu absence jiných pramenů pro konfrontaci, zůstává jeho věrohodnost spornou. Rozhovor s Vladimírem Hučínem, záznam učiněn dne 17. ledna 2019.

se uvádí důvod uzavření tohoto manželství. Mělo se jím předejít, aby Lančík nezůstal na sklonku života sám.³³³ Ale Julie Lančíková zemřela o několik let dříve než on. To značně zkomplikovalo situaci; nebylo jasné, kdo se o něj postará, protože manželství bylo bez potomků. Vyjma příbuzných se Františku Lančíkovi snažili pomáhat sousedé Černoškovi, ke kterým vázalo Lančíka silné přátelství. Za jejich nezištnou pomoc od něho obdrželi jako výraz vděčnosti na památku alespoň několik drobných předmětů. Po úmrtí Julie Lančíkové si začal dělat starost, kdo se stane dědicem jeho majetku. Nakonec se rozhodl odkázat vše svému synovci Otakarovi Bečákovi, žijícímu v Krnově. Ten však jedinou Lančíkovu podmínku ohledně dědictví, spočívající v odevzdání veškeré písemné dokumentace k jeho životu přerovskému muzeu, splnil pouze částečně.³³⁴

František Lančík zemřel na zástavu srdce dne 15. ledna 1976 v Přerově ve věku devadesáti let. Po kremaci v Olomouci o jedenáct dní později byl jeho popel společně s popelem jeho syna Jaroslava uložen na hulínském hřbitově do rodinného hrobu rodiny Mikšánkových, kde jsou rovněž uloženy ostatky Lančíkových rodičů. Jeho rodinný dům odkoupili od Otakara Bečáka noví majitelé manželé Pospíšilovi, kteří v něm žijí dodnes. Jako vzpomínku na oběť, kterou rodina Lančíkových za okupace přinesla, došlo v devadesátých letech k pojmenování ulice Partyzánská, kde Lančíkovi žili, jejich jménem. Tímto se uzavřel osud člověka, který, jak uvádí Věra Fišmistrová a samotná práce dokládá, *„patřil k velmi obětavým, energickým osobnostem, s velkými organizačními schopnostmi a s vyvinutým smyslem pro spravedlnost.“*³³⁵

---

³³³ O vhodnosti sňatku se v rodině paní Hany Lančíkové vedly pochybnosti. Rozhovor s Hanou Lančíkovou z Olomouce, 7. prosince 2018.

³³⁴ Rozhovor se Zbyňkem Černoškem z Horky nad Moravou, 12. dubna 2019.

³³⁵ FIŠMISTROVÁ, V.: *František Lančík se zapsal do historie jako hrdina*. Nové Přerovsko, č. 13, 16. 1. 2006, s. 4.

Závěr

Práce si kladla za cíl podrobnější zpracování životních osudů významné přerovské osobnosti – Františka Lančíka. Bohužel roztržitost a neúplnost pramenné základny nás i přes rozsáhlý výzkum v několika archivních institucích vedla v některých momentech jeho života k vyslovení domněnek nebo předpokladů. Ať už k činnosti v rakousko-uherském námořnictvu či osudech po roce 1948. Nicméně propojením dílčích informací se podařilo vytvořit obraz člověka s životními cíli a představami. I když tato práce postihuje z větší části Lančíka jako funkcionáře, domnívám se, že smyslem jeho života nebyl pouze hluboký zájem o politické dění či kumulace funkcí. Ovšem detailněji postihnout jeho osobní stránku nebylo z důvodu absence dalších pramenů osobní povahy zcela možné.

Přesto lze určit faktory, které Lančíkovi pomohly v karierním postupu, na což práce rovněž hledala odpověď. Vyjma *členství v sociálně demokratické straně*, ke které inklinoval již od mládí, se staly rozhodujícím kontakty s politicky činnými osobami (*tzv. sociální kapitál*), z nichž prameny konkrétně uvádí poslance Jaroslava Marka nebo přerovského starostu Ing. Josefa Vdolka. S dalšími se postupně seznamoval na různých akcích strany, kde od 20. let také přednášel své odborářské příspěvky. Díky pracovitosti a přímému jednání si společně s aktivitou ve spolcích (Svornost, Přerub) nebo publikací článků do stranického deníku (*tzv. měkké dovednosti*) získal jejich přízeň, která mu pomohla přes práci tajemníka v přerovské pobožce sociálně demokratické strany dostat se až na místo starosty města Přerova. Tomu dále napomohla *podpora jeho rodiny* například manželky Hermíny, která byla rovněž od 20. let činná v sociálně demokratické straně a spolku Přerub nebo JUDr. Jindřicha Lančíka (syn Lančíkova bratrance Julia Lančíka), se kterým konzultoval texty pro dělnické přednášky a vystupoval na nich společně s ním.

Vedle politické činnosti přinesl František Lančík společně se svojí rodinou vysokou oběť. Na několika frontách upozadili osobní zájmy a dali se k dispozici druhému odboji. Lančík se synem odboji zahraničnímu, manželka s dcerou a dalšími příbuznými odboji domácímu. Tato aktivita je vyjma Lančíka samotného stála život. S ohledem na tuto bolestnou zkušenost lze pochopit jeho velkou míru zklamání, výraznou především po únoru 1948, kdy se směr nové čs. vlády pod vedením

komunistické strany postupně odklonil od předválečné politiky, a dokonce začal perzekvovat osoby, které se na osvobození podílely. Mezi ně se zařadil také příslušník čs. zahraniční armády František Lančík. Ovšem následná perzekuce, které byl vystaven, se v důsledku tragického osudu jeho rodinných příslušníků projevila „pouze“ v zařazení do podřadných zaměstnání. Tato skutečnost ho uchránila od politického procesu, kterému by jako „západní voják“ byl s největší pravděpodobností vystaven. V konečném důsledku se však z něho stal uzavřený člověk, který se neztotožnil s poválečným obdobím. Lančíkův dlouhý životní příběh, který se vyznačoval úspěchy (profesními a rodinnými), ale i prohrami (rodinnou tragédií a nuceným odchodem z politického života), se nakonec uzavřel v Přerově po náhlé srdeční slabosti.

I přes veškerou snahu nakonec skončilo neúspěchem pátrání po Lančíkových příbuzných, zejména rodině Bečákových z Krnova, kteří se stali dědici jeho celého majetku. Také není jasné místo posledního odpočinku Lančíkovy druhé manželky Julie. Dohledání těchto informací by znamenalo další posun v poznání osobní (rodinné) stránky Františka Lančíka.

Seznam pramenů a literatury

I. PRAMENY

a) Archivní prameny:

Archiv bezpečnostních složek Praha

fond Objektové svazky

Archiv České strany sociálně demokratické Praha

fond ČSDSD – ČSD (1920–1948)

Moravský zemský archiv Brno

fond Gestapo Brno

fond Matriky (Pravčice, Hulín) In: <<http://actapublica.eu>> [cit. 12. 01. 2019]

fond Zemské zastupitelstvo Brno

Národní archiv Praha

fond Ministerstvo vnitra – Londýn

Státní okresní archiv Kroměříž

fond Národní škola chlapecká Hulín

fond Okresní úřad Kroměříž 1850–1945

fond Střední škola Hulín

Státní okresní archiv Louny

fond Akční výbor Národní fronty okresu Podbořany (1948–1953)

fond Okresní národní výbor Podbořany

Vojenský historický archiv Trnava

fond Kmeňové doklady

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv Praha

fond Kmenové listiny

fond Kvalifikační listiny

fond Osobní spisy

Zemský archiv Opava, Státní okresní archiv Přerov

fond Augustin Bečák

fond Archiv města Přerov (1916–1938)

fond Berní správa Přerov

fond Český svaz protifašistických bojovníků – okresní výbor Přerov

fond Dělnický vzdělávací spolek Svornost Přerov

fond Lančík František

fond Okresní národní výbor Přerov (1945–1991)

fond Okresní úřad Přerov (1919–1938)

fond Sběrka obrazového a fotografického materiálu SOkA Přerov

fond Sběrka přihlášek pobytu obyvatel

fond Sběrka rukopisů

b) Archivní prameny v dalších institucích:

Muzeum Komenského Přerov

fond Archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a kmenologie

fond Pozůstalost Rozsypalových

podsbírka Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média

c) Tištěné prameny:

BARTOŠ, Josef – SCHULZ, Jindřich – TRAPL, Miloš: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Svazek 6. Okresy: Přerov, Hranice, Kroměříž*. Ostrava 1978.

BECHYNĚ, Rudolf: *Pero mi zůstalo 1938–1945*. Praha 1948.

FLÖGEL, Jaroslav: *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha 1931.

PRCHAL, Ladislav: *Dvacet let samosprávy*. In: JELÍNEK, Bedřich – KOVAŘÍK, Josef – KRAŤOCH, Jan (ed.): *Přerov: Přerovsko-Kojetínsko*. Brno 1933.

PRCHAL, Ladislav: *Dvacet let samosprávy města Přerova*. Přerov 1933.

VOŽDA, Gustav: *Nebylo bezejmenných hrdinů. Část I. Město Přerov*. Přerov 1985.

d) Tisk (pro oblast Přerovska):

Hlas lidu (1931, 1934, 1935, 1938).

Kultura Přerova (1966).

Lidové noviny (2016).

Naše Haná (1946).

Nové Přerovsko (1968, 1983, 1996, 2006, 2013).

Obzor (1938, 1939).

Právo (1931).

Přerovské echo (1996, 2001).

Zemský věstník pro Moravu a Slezsko (1928, 1934).

II. LITERATURA

a) Monografie:

BUREŠOVÁ, Jana: *Uničov: historie moravského města*. Uničov 2013.

ČEJKA, Eduard: *Československý odboj na Západě (1939–1945)*. Praha 1997.

ČOPÍK, Jan: *Proměny a kontinuita české komunální politiky*. Praha 2014.

DRECHSLER, Aleš – FIŠMISTROVÁ, Věra – LAPÁČEK, Jiří: *Dějiny města Přerova v datech*. Přerov 2006.

FIALA, Oldřich a kol: *Hulín. Město na křižovatkách*. Brno 2014.

HASSAIRI, Nail – HUČÍN, Vladimír – NAVARA, David: *Vladimír Hučín: není to o mně, ale o nás*. Jindřichův Hradec 2008.

HRBEK, Jaroslav: *Velká válka na moři. Díl 1.–5. (1914–1918)*. Praha 2001–2002.

KÁRNÍK, Zdeněk: *České země v éře první republiky (1918–1938). Československo a České země v krizi a v ohrožení (1930–1935)*. Díl 2. Praha 2002.

KOPEČEK, Pavel: *Cílem byla svoboda: odbojové hnutí na Přerovsku, Kojetínsku, Hranicku a Lipnicku v období nacistické okupace v letech 1939–1945*. Praha 2015.

KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Praha 2008.

MAIER, Karel: *Hospodaření a rozvoj českých měst 1850–1938*. Praha 2005.

OŠANEC, Jiří – VRBA, Čeněk: *Námořnické povídky aneb příběhy „mariňáka“ ze Studené Loučky za čtrnáct let služby u rakousko-uherského námořnictva*. Praha 2014.

RAJLICH, Jiří: *Na nebi hrdého Albionu. Díl 7. 1945*. Praha 2004.

RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*. Praha 2013.

SEHNÁLEK, Petr: *Procházka zapomenutým Přerovem*. Přerov 2017.

SEHNÁLEK, Petr: *100letá Republika. Příběh jednoho města (1918–1992)*. Přerov 2018.

SCHELLE, Karel: *Organizace československého státu v meziválečném období 1918–1938*. Praha 2006.

SMETANA, Jan: *Podbořany. Dějiny města a okolních obcí*. Podbořany 2001.

SVOBODA, Gustav: *I. československá divize ve Francii (1939–1940)*. Praha 2010.

ŠOUŠA, Jiří: *Obecní majetek v Čechách 1848–1938. Základy právní úpravy a vývoj komunálního majetku v Čechách v letech 1848–1938*. Praha 2009.

URBANOVÁ, Jarmila. *Brněnští mariňáci: poslední veteráni rakouského válečného loďstva*. Brno 2004.

WIGGERMANN, Frank: *K.u.K. Kriegsmarine und Politik: ein Beitrag zur Geschichte der italienischen Nationalbewegung in Istrien*. Wien 2004. Studien zur Geschichte der Österreichisch-Ungarischen Monarchie, Band XXVIII.

b) Odborné články a dílčí studie:

DUBÁNEK, Martin: *Českoslovenští námořníci bývalého rakousko-uherského loďstva ve fondech VHA*. In: Ročenka 2014. Vojenský historický archiv. Praha 2014, s. 30–65.

FASORA, Lukáš: *Představitel obecní samosprávy. Příklad Rudolfa Rohrera*. In: FASORA, Lukáš – HANUŠ, Jiří – MALÍŘ, Jiří: *Člověk na Moravě 19. století*. Brno 2004, s. 124–139.

GREGOR, Filip: *Životní osudy legionáře, učitele a přerovského starosty Richarda Kleibera (1891–1941)*. In: LAPÁČEK, Jiří (a kol.): *Sborník Státního okresního archivu Přerov*. Přerov 2018, s. 150–160.

KOŘALKA, Jiří: *Československá sociálně demokratická strana dělnická*. In: MALÍŘ, Jiří: *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Díl 1. Brno 2005, s. 213–236.

LAPÁČEK, Jiří: *Starostové města Přerova 1850–1939*. In: TÝŽ: Přerov. Povídání o městě. Díl 1. Přerov 2000, s. 31–50.

LEDVINKA, Václav: *Od absolutismu k totalitarismu. Dvě století vývoje novodobé městské politiky a správy v Praze*. In: PEŠEK, Jiří – LEDVINKA, Václav: *Mezi liberalismem a totalitou. Komunální politika ve středoevropských zemích 1848–1948*. Documenta Pragensia XIV. Praha 1997, s. 13–17.

MACKOVÁ, Marie: *Obecní samospráva v kontextu českého regionálního bádání*. In: FASORA, Lukáš – HANUŠ, Jiří – MALÍŘ, Jiří: *Občanské elity a obecní samospráva 1848–1948*. Brno 2006, s. 108–113.

MALÍŘ, Jiří: *Nacionalizace obecní samosprávy a limity demokratizace komunální politiky před rokem 1914 na příkladu Moravy*. In: PEŠEK, Jiří – LEDVINKA, Václav: *Mezi liberalismem a totalitou. Komunální politika ve středoevropských zemích 1848–1948*. Documenta Pragensia XIV. Praha 1997, s. 73–93.

c) Inventáře k archivním fondům:

BERAN, Jiří: *Okresní národní výbor v Podbořanech. Inventář*. Louny 1973.

JIRÁK, Petr: *Lančík František 1887–/1975/(1991). Inventář*. Přerov 2016.

PIVCOVÁ, Zuzana: *Náhradní těleso ve Velké Británii 1939–1947. Inventář*. Praha 2006.

d) Nепublikované diplomové práce:

ČAPSKÁ, Veronika: *KSČ – okresní výbor Podbořany v letech 1945–1960*. FF UHK Hradec Králové, historický ústav, 2018 (nepublikovaná diplomová práce).

GREGOR, Filip: *Legionář, učitel a přerovský starosta Richard Kleiber (1891–1941)*. FF UP Olomouc, katedra historie, 2017 (nepublikovaná bakalářská práce).

ŠIMAROVÁ, Lenka: *Naděje a prohry Přerova v meziválečném období*. FF UP Olomouc, katedra historie, 2004 (nepublikovaná diplomová práce).

III. OSTATNÍ

a) Písemné záznamy rozhovorů autora s pamětníky (v držení autora práce):

Rozhovor s Hanou Lančíkovou z Olomouce, 7. prosince 2018 a 4. dubna 2019.

Rozhovor s Vladimírem Hučínem z Přerova, 17. ledna 2019.

Rozhovor se Zbyňkem Černoškem z Horky nad Moravou, 12. dubna 2019.

b) Internetové zdroje

KRATOCHVÍLOVÁ, Lenka: *Muzeum Komenského v Přerově vystaví tzv. Přerovský poklad*. In: <<https://olomouc.rozhlas.cz/muzeum-komenskeho-v-prerove-vystavi-tzv-prerovsky-poklad-za-okupace-o-nej-7784320>> [cit. 17-04-2019].

POLÁKOVÁ-UVÍROVÁ, Petra: *Wehrmacht v Přerově: jaké byly první okamžiky okupace 1939?* In: <https://prerovsky.denik.cz/zpravy_region/wehrmacht-v-prerove-jake-byly-prvni-okamziky-okupace-1939-20190315.html> [cit. 17-04-2017].

S. M. S. KAISER KARL VI. In: <https://kriegsmarine.lima-city.de/kaiser_karl.htm> [cit. 17-04-2019].

Seznam zkratek

ABS – Archiv bezpečnostních složek

čp. – číslo popisné

čs. - československý

ČSPB – Český svaz protifašistických bojovníků

ČSS – Československá strana socialistická

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

fol. – folio

inv. č. – inventární číslo

kart. – karton

KSČ – Komunistická strana Československa

k. u. k. – kaiserliche und königliche (císařský a královský)

MKP – Muzeum Komenského Přerov

MNO – Ministerstvo národní obrany

MZA – Moravský zemský archiv

nefol. – nefoliováno

NA – Národní archiv

NT – Náhradní těleso

OAV NF – Okresní akční výbor Národní fronty

ON – Obrana národa

ONV – Okresní národní výbor

PVVZ – Petiční výbor Věrní zůstaneme

RAF – Royal Air Force (britské královské letectvo)

S. M. S. – Seiner Majestät Schiff (Jeho Jasnosti loď)

SOkA – Státní okresní archiv

VHA – Vojenský historický archiv

VÚA–VHA – Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv

Abstract

The main purpose of this diploma thesis is to reconstruct the general life story about Austro-Hungarian navy man, mayor of the town of Přerov and participant in resistance during the Second World War František Lančík (1886–1976). The reason for doing this research is to present a general overview of this person, because there is an insufficient amount of research literature on the subject. Part of this thesis is dedicated to describing Přerov municipal government before his election to office of mayor in 1938. The research is focused on the factors, which Lančík helped in his professional (political) career. Apart from the membership of Social Democratic Party are the other social capital, soft skills and family promotion. The text is chronologically divided into four chapters. The first chapter is focused on Lančík's childhood in Hulín and his accession to the Austro-Hungarian navy. The second chapter tries to describe his professional career in the context of the Přerov municipal government. The third chapter talks about Lančík's work in office of mayor (1938–1939) and resistance activity. Finally, the whole text ends with post-war period and his withdrawal from politics. The appendix consists of Lančík's documents of military rank, his chairman and member functions and some unpublished photographs.

Abstrakt

Hlavním cílem diplomové práce je na základě archivních dokumentů detailní zpracování životních osudů rakousko-uherského námořníka, přerovského starosty a účastníka druhého odboje (1939–1945) Františka Lančíka (1886–1976), protože této významné osobnosti nevěnovala literatura dostatečnou pozornost. Vyjma těchto skutečností se práce věnuje přerovské obecní samosprávě před jeho zvolením do úřadu starosty v roce 1938. Samotný výzkum hledal odpověď na otázku, které faktory kromě členství v sociálně demokratické straně Lančíkovi pomohly v profesním postupu dostat se až na tuto pozici. Zde sledujeme faktory jako sociální kapitál, měkké dovednosti nebo podpora rodiny. Text je chronologicky rozdělen do čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na léta mládí v Hulíně a vstup do rakousko-uherského námořnictva. Druhá kapitola popisuje Lančíkův profesní postup v kontextu dějů přerovské obecní samosprávy. Třetí kapitola zachycuje působení Lančíka v úřadu starosty (1938–1939) a odbojovou činnost jeho a rodinných příslušníků. Nakonec celý text zakončí poválečné období a odchod z politické scény. Závěr práce je doplněn seznamem vojenských hodností, obdrženyými řády a vyznamenáními, výpisem předsednických a členských funkcí a obrazovým materiálem.

Textové a obrazové přílohy

I. TEXTOVÉ PŘÍLOHY:

- a) **Hodnosti Františka Lančika, udělené v době výkonu vojenské služby**
- b) **Udělené řády a vyznamenání**
- c) **Předsednické a členské funkce**

II. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

a) První kapitola (1886–1918)

Obr. 1.1: Fotografie obrazu Lančika v rakousko-uherské námořní uniformě (příslušnost k lodi S. M. S. Kaiser Franz Joseph I.)

Obr. 1.2: Skupinový snímek rakousko-uherských námořníků, loď S. M. S. Erzherzog Ferdinand Max, 1910 (František Lančík – první stojící osoba zleva).

Obr. 1.3: Loď S. M. S. Kaiser Karl VI.

b) Druhá kapitola (1918–1938)

Obr. 2.1: Portrétní foto Františka Lančika, začátek třicátých let 20. století.

Obr. 2.2: Manželé Lančíkovi s dcerou Evou před svým domem na ulici Partyzánská čp. 1880.

Obr. 2.3: František Lančík s rodinou, 1935.

Obr. 2.4: Výbor Dělnického vzdělávacího spolku Svornost, 1936.

c) Třetí kapitola (1938–1945)

Obr. 3.1: Pohled ze zámecké věže západním směrem. V pravém rohu náměstí T. G. Masaryka budova radnice.

Obr. 3.2: Vyhláška přerovské městské rady z 15. března 1939 o obsazení Přerova německou armádou.

- Obr. 3.3:** Portrétová fotografie z Bělehradu, 27. září 1939.
- Obr. 3.4:** Lančík na lodi plující přes Bospor, říjen 1939.
- Obr. 3.5:** Prezentační komise v Agde, listopad 1939 (František Lančík uprostřed).
- Obr. 3.6:** Rotný Lančík půjčuje vojákům knihy, Agde, 1940.
- Obr. 3.7:** „Přerováci“ v Agde.
- Obr. 3.8:** Portrétní foto s podpisem.
- Obr. 3.9:** František Lančík se synem Jaroslavem, Cholmondeley Park Anglie, 1940.
- Obr. 3.10:** František Lančík se synem a Janem Toncarem, Leamington, březen 1941.
- Obr. 3.11:** Jaroslav Lančík – pietní místo, Lower Park Farm Mere, 1941.
- Obr. 3.12:** Kancelář evidence NT, Leamington, červenec 1941 (zleva František Lančík, duchovní František Petružela, Šimek, Matějček).
- Obr. 3.13:** Portrétní foto, rok po úmrtí syna, Somerset, 1942.
- Obr. 3.14:** Tablo zemřelých příslušníků Lančíkovy rodiny.
- Obr. 3.15:** Výpisy z úmrtní matriky.

d) Čtvrtá kapitola (1945–1976)

- Obr. 4.1:** František Lančík po návratu z války, Přerov, 1945.
- Obr. 4.2:** František Lančík a Hana Lančíková (dcera JUDr. Jindřicha Lančíka), první polovina 50. let 20. století.
- Obr. 4.3:** Manželé Lančíkovi s Ladislavem Černoškem, Přerov.
- Obr. 4.4:** Rodina Bečáková, zleva Růžena Bečáková (roz. Lančíková), Otakar Bečák, Augustin Bečák.
- Obr. 4.5:** Lančíkův dům dnes.
- Obr. 4.6:** Místo posledního odpočinku Františka Lančíka (rodina Obdržálkova, Lančíkova, Vlachova, Vybíralova), hřbitov Hulín, duben 2019.

I. TEXTOVÉ PŘÍLOHY:

a) Hodnosti Františka Lančika, udělené v době výkonu vojenské služby

Námořník IV. třídy	1. 2. 1906
Námořník III. třídy	1. 9. 1906
Kormidelník	25. 10. 1906
Lodní mistr	1. 1. 1909
Nižší poddůstojník	1. 9. 1909
Kormidelní poddůstojník	25. 9. 1910
Náhradní záložní šikovatel	20. 6. 1920
Rotný v záloze	15. 12. 1920
Poručík početní služby v záloze	28. 10. 1942
Nadporučík početní služby v záloze	1. 8. 1945

b) Udělené řády a vyznamenání

Vojenský jubilejní kříž	2. 12. 1908
Československá vojenská pamětní medaile se štítkem (F a VB)	7. 3. 1944
Československá vojenská medaile za zásluhy I. stupně	13. 3. 1945
Československý válečný kříž 1939	24. 12. 1945
Pamětní medaile k 20. výročí osvobození ČSSR	1965

c) Předsednické a členské funkce

1) Komise, rady, sbory, výbory, do kterých byl František Lančík zvolen na zasedání přerovské obecní rady nebo zastupitelstva (1931–1939) a zastával v nich pozici předsedy nebo člena.

Předsednictví

Přerovská rada a zastupitelstvo	(1938–1939)
Sbor pro postavení pomníku T. G. Masaryka	(1938–1939)
Správní rada Městských elektrických podniků	(1938–1939)
Správní výbor Městské veřejné nemocnice	(1938–1939)
Výbor Živnostenské školy pokračovací	(1938–1939)

Členství

Dopravní komise	(1931–1938)
Finanční komise	(1931–1939)
Kolaudační komise	(1932–1939)
Komise kulturní a pro plovárnu	(1931–1939)
Komise pro sociální péči	(1938–1939)
Komise pro Středomoravskou výstavu	(1935–1936)
Kuratorium Městského muzea	(1938–1939)
Výbor Družstva českého divadla v Olomouci	(1932–1939)
Zaměstnanecká komise	(1931–1938)
Železniční rada	(1932–1939)

2) Ostatní spolky, do kterých František Lančík vstoupil z vlastní iniciativy a zastával zde předsednickou nebo členskou funkci.

(pozn.: v závorce uveden rok vstupu)

Předsednictví

Dělnický vzdělávací spolek Svornost (1932)

Členství

Dělnická tělovýchovná jednota (1918)

Dělnický konzum Budoucnost (1924)

Družstevní spolek Dělnický dům (1924)

Svaz železničních zaměstnanců (1924)

Přerovská pobočka sociálně demokratické strany (1918)

Stavební družstvo Lešetín (1924)

II. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

a) První kapitola (1886–1918)

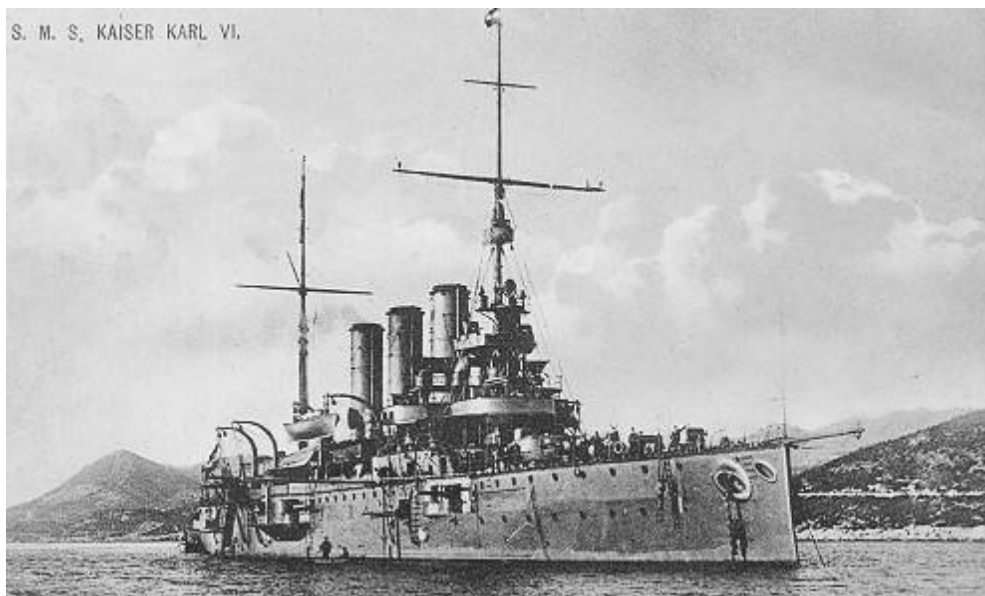
Obr. 1.1: Fotografie obrazu Lančíka v rakousko-uherské námořní uniformě (příslušnost k lodi S. M. S. Kaiser Franz Joseph I.)

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 158, *František v rakouské námořní uniformě – fotografie obrazu z roku 1908.*

Obr. 1.2: Skupinový snímek rakousko-uherských námořníků, loď S. M. S. Erzherzog Ferdinand Max, 1910 (František Lančík – první stojící osoba zleva).

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 159, *František na skupinovém snímku rakousko-uherských námořníků u Jadranu.*

Obr. 1.3: Loď S. M. S. Kaiser Karl VI.

Zdroj: *S. M. S. KAISER KARL VI.* In: <https://kriegsmarine.lima-city.de/kaiser_karl.htm> [cit. 17-04-2019].

b) Druhá kapitola (1918–1938)

Obr. 2.1: Portrétní foto Františka Lančíka, začátek třicátých let 20. století.

Zdroj: MKP, podsbírka Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média, F 1559, *Fotografie Františka Lančíka*.

Obr. 2.2: Manželé Lančíkovi s dcerou Evou před svým domem na ulici Partyzánská čp. 1880.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 160, *František s manželkou a dětmi v rodinné vile v Přerově*.

Obr. 2.3: František Lančík s rodinou, 1935.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 161, *František s manželkou, dcerou a dalšími čtyřmi příbuznými.*

Obr. 2.4: Výbor Dělnického vzdělávacího spolku Svornost, 1936.

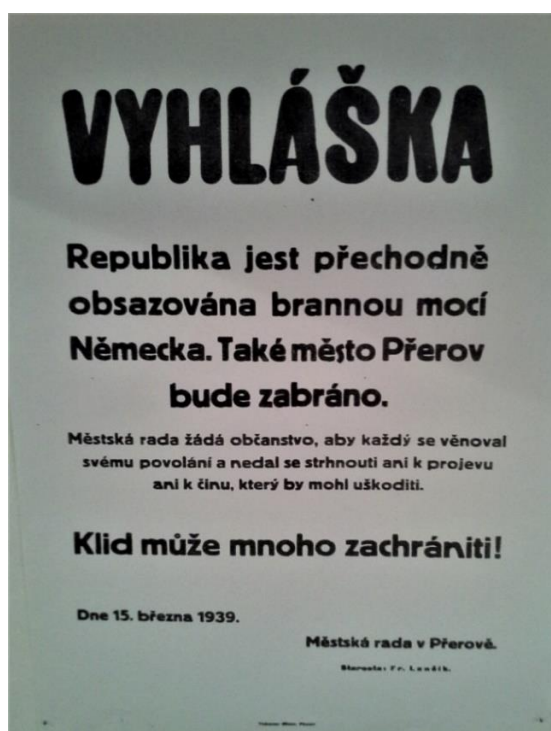
Zdroj: MKP, podsbírka Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média, F 2809, *Fotografie výboru Dělnického vzdělávacího spolku Svornost.*

c) Třetí kapitola (1938–1945)

Obr. 3.1: Pohled ze zámecké věže západním směrem. V pravém rohu náměstí T. G. Masaryka budova radnice.

Zdroj: MKP, podsbírka Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média, inv. č. F 7231, *Pohled ze zámecké věže, konec 30. let.*

Obr. 3.2: Vyhláška písecké městské rady z 15. března 1939 o obsazení Píseku německou armádou.

Zdroj: SOKA Písek, fond Sběrka obrazového a fotografického materiálu Státního okresního archivu Písek, inv. č. F97, *Vyhláška o obsazení Píseku německou armádou.*

Obr. 3.3: Portrétová fotografie z Bělehradu, 27. září 1939.

Zdroj: SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 156, *František Lančík – portréty.*

Obr. 3.4: Lančík na lodi plující přes Bospor, říjen 1939.

Zdroj: SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 163, *František na lodi plující přes Bosporský záliv.*

Obr. 3.5: Prezentační komise v Agde, listopad 1939 (František Lančík uprostřed).

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 164, *František jako člen prezentační komise v Agde.*

Obr. 3.6: Rotný Lančík půjčuje vojákům knihy, Agde, 1940.

Zdroj: SVOBODA, G.: *c. d.*, s. 74.

Obr. 3.7: „Přerováci“ v Agde (zleva Rudolf Lukaščík, Ladislav Štěpán, Julius Wolf, František Lančík, Vilém Tauský, Otto Grün, Augustin Černý).

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 165, *František a jiné osoby z Přerovska*.

Obr. 3.8: Portrétní foto s podpisem.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 156, *František Lančík – portréty*.

Obr. 3.9: František Lančík se synem Jaroslavem, Cholmondeley Park Anglie, 1940.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 167, *František se synem Jaroslavem v Cholmondeley Parku v Anglii.*

Obr. 3.10: František Lančík se synem a Janem Toncarem, Leamington, březen 1941.

Zdroj: SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 170, *František se synem Jaroslavem a Janem Toncarem v Leamingtonu.*

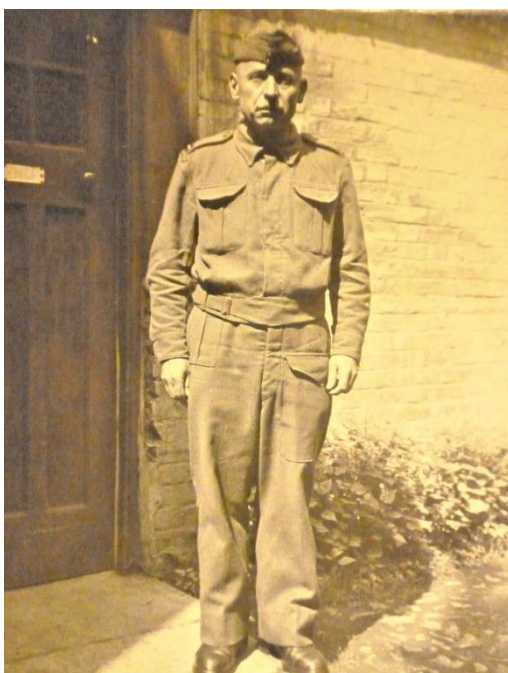
Obr. 3.11: Jaroslav Lančík – pietní místo, Lower Park Farm Mere, 1941.

Zdroj: SOKA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 230, *Hrob letce RAF Jaroslava Lančíka.*

Obr. 3.12: Kancelář evidence NT, Leamington, červenec 1941 (zleva František Lančík, duchovní František Petružela, Šimek, Matějíček).

Zdroj: SOkA Přerov, fond František Lančík, kart. 4, inv. č. 172, *František s jinými vojáky*.

Obr. 3.13: Portrétní foto, rok po úmrtí syna, Somerset, 1942.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 166, *František jako voják v Agde a Anglii*.

Obr. 3.14: Tablo zemřelých příslušníků Lančíkovy rodiny.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 4, inv. č. 198, *Portrétní snímky umučených a padlých členů rodiny F. Lančíka - forma tabla.*

Výpisy z úmrtní matriky.

Herma Lančíková nar.10.února,1893 ve Valašském Meziříčí,vdaná bytem v Přerově Lešetín I/9. zemř.3.června 1942 násl.výkonu rozsudku stanného soudu v Brně. Zpopelněna v krematoriu města Brna dne 4.června 1942.

Eva Lančíkova nar.16.května 1924.v Přerově,svobodná bytem v Přerově Lešetín I/9.zemř.25.června 1942 násl. výkonu rozsudku stanného soudu v Brně. Zpopelněna 27.června 1942 v krematoriu města Brna.

Sgt.RAF.Jaroslav Lančík nar.12.května 1921.v Přerově svobodný letec v čsl.zahr.armádě v Anglii,dne 2.července 1941 zahynul při operačním letu u Lower Park Farm blízce města Mere v Anglii.Zpopelněn 7.července 1941 v krematoriu v Southamton.

Marie Dřevojánková,pokladní Středomoravských elektráren v Přerově bytem v Přerově nar.21.prosince v Krasné,vdara zemř.1.června 1942 násl.výkonu rozsudku stanného soudu v Brně.Zpopelněna 2.června 1942 v krematoriu města Brna./Sestra H.Lančíkové/

Josef Dřevojánek,soukr.úředník v Kojetíně,bytem v Přerově Wilsonova tř.15.zenatý nar. 27.srpna 1898 v Pržně okr. Vsetín zemřel 1.června 1942 násl.výkonu rozsudku smrti stanného soudu v Brně.Zpopelněn 2.června 1942 v krematoriu města Brna.

Josef Hrabovský,železniční zaměstnanec u dopravního úřadu v Přerově bytem v Přerově Wilsonova tř.15.svobodný nar.6.dubna 1916 ve Veselé okr.Val.Meziříčí zemřel 1.června 1942 násl.výkonu rozsudku smrti stanného soudu v Brně.Zpopelněn 2.června 1942 v krematoriu města Brna . /Synovec H.Lančíkové/

Věra Dvořáková,učitelka v Klenovicích,svobodná nar.14.června 1912 v Krasné zemř.3.června 1942.násl.rozsudku smrti stanného soudu v Brně.Zpopelněna 4.června 1942 v krematoriu města Brna. /Sestra Hermy Lančíkové/

Obr. 3.15: Výpisy z úmrtní matriky.

Zdroj: SOKa Přerov, fond Lančík František, kart. 1, inv. č. 9, *Genealogické údaje o Lančíkově rodině.*

d) Čtvrtá kapitola (1945–1976)

Obr. 4.1: František Lančík po návratu z války, Přerov, 1945.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Lančík František, kart. 3, inv. č. 156, *František Lančík – portréty*.

Obr. 4.2: František Lančík a Hana Lančíková (dcera JUDr. Jindřicha Lančíka), první polovina 50. let 20. století.

Zdroj: Soukromá dokumentace Hany Lančíkové.

Obr. 4.3: Manželé Lančikovi s Ladislavem Černoškem, Přerov. „V upomínku na dlouholeté přátelství s rodinou pana Lad[islava] Černoška věnují manželé Lančikovi.“

Zdroj: Soukromá dokumentace Zbyňka Černoška.

Obr. 4.4: Rodina Bečáková, zleva Růžena Bečáková (roz. Lančíková), Otakar Bečák, Augustin Bečák.

Zdroj: SOkA Přerov, fond Bečák Augustin, kart. 1, inv. č. 27, *Neidentifikované rodinné foto.*

Obr. 4.5: Lančikův dům dnes.

Zdroj: Archiv autora.

Obr. 4.6: Místo posledního odpočinku Františka Lančika (rodina Obdržálkova, Lančikova, Vlachova, Vybíralova), hřbitov Hulín, duben 2019.

Zdroj: Archiv autora.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Filip Gregor
Fakulta:	Filozofická
Katedra:	Historie
Vedoucí práce:	PhDr. Karel Podolský
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Životní osudy Františka Lančika (1886–1976). Úspěchy i prohry rakousko-uherského námořníka, přerovského starosty a účastníka druhého odboje.
Název v angličtině:	The Life Story of František Lančík (1886–1976). Successes and Failures of Austro-Hungarian Navy Man, Přerov Mayor and Participant in the Second Resistance Movement.
Anotace:	Práce poskytuje obraz o životních osudech rakousko-uherského námořníka, přerovského starosty a odbojáře Františka Lančika. Vyjma chronologického popisu životních osudů hledáme faktory, které kromě příslušnosti k sociálně demokratické straně Lančíkovi pomohly v kariérním postupu. Pozornost je věnována také přerovské obecní samosprávě a problémům města před jeho zvolením do úřadu starosty v roce 1938.

Klíčová slova:	Rakousko-uherské námořnictvo, Přerov, Československá sociální demokracie, první republika, starosta, německá okupace, odboj, čs. zahraniční armáda, Náhradní těleso, Podbořany.
Anotace v angličtině:	The diploma thesis provides the general life story about Austro-Hungarian navy man, mayor of Přerov and participant in resistance František Lančík (1886–1976). Apart from the description of his life looks this research for factors, which Lančík helped in his professional (political) career. Part of this thesis is dedicated to describing the municipal government before his election to office of mayor in 1938.
Klíčová slova anglicky:	Austro-Hungarian Navy, Přerov region, Czechoslovak Social Democratic Party, First Czechoslovak Republic, mayor, German occupation, Resistance, Podbořany region.
Přílohy vázané v práci:	Vojenské hodnosti Františka Lančíka, udělené v době jeho vojenské služby; Udělené řády, vyznamenání a čestná uznání; Předsednické a členské funkce; Obrazová příloha
Rozsah práce:	116 stran
Jazyk práce:	čeština